

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת תזריע מצורע

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:38	18:52	18:58	18:48	18:41	18:57	18:52	19:00	18:59	18:41	כניסת שבת
19:58	19:57	19:57	19:58	19:56	19:58	19:59	19:57	19:58	19:56	יציאת שבת
20:31	20:35	20:33	20:31	20:34	20:32	20:35	20:33	20:33	20:34	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנכחני דרשו

דף היומי: בבא בתרא צא - צז | משנ"ב: מתחילת סימן רי"ג עד סימן רט"ז | מוסר: שם עולם פרק ז' 'והנה כל זה כתבנו' עד פרק י' | קנין חכמה: 'ויאהב רעיו' עד 'וכיצד היא האהבה'

יום המישי א אייר תשע"ז | פניני פרשת תזריע מצורע | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

ברצוני לספר על יהודי כבן 95 שכל פעם כשנודע לו שאני בביתי, הוא מגיע לדירה, מצביע עלי ואומר: "בשואה היו עוד הרבה יהודים כמוך, עם זקן ופאות והנאצים הכריחו אותם לשאת על בגדיהם את הטלאי הצהוב..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: על מי מוטלת ההאשמה העיקרית בדבר הטלאי הצהוב

היהודים, היה מעלה את חמתו של ההגמון. רבי יוחנן לוריא נקט אפוא בלשון סתמית, ואמר לכומר: "איני יודע, מאי למעבד (מה ביכולתי לעשות), הורמנא דמלכא הוא (ציווי המלך הוא). ואם היה אומר לי לשאת משקל גדול יותר הייתי צריך לעשות, ואמת הלכתא בלא טעם שאתם גוזרים עלינו כיוצא בזה".

באותו רגע ננער הכומר ממקומו, ואמר להגרי" לוריא, שאם הוא אינו יודע על מה ולמה גוזרים הנוצרים גזרות כאלו על היהודים, הוא, הכומר, יגלה את אוזנו. תמצית דברי הכומר היה, שהקב"ה בחר את העם היהודי מכל אומה ולשון, וביקש להבדיל אותם מן העמים להיות לו לבדו, ולכן נתן להם מצוות תמידיות, כמו המילה, הציצית והמזוזה, שתהינה כסימן היכר ליהודי, שיהודי הוא. וכל זה, המשך הכומר, כדי שאם יפגוש גוי את היהודי ויתעניין בבגד הארבע כנפות עם הציצית, יענה היהודי שהקב"ה ציווה אותו על כך כדי שיזכור את כל מצוותיו. 'ומאז שהעם היהודי מתבייש בסימנים הללו, ולא עוד אלא שהוא מתהדר במלבוש האומות, גזר עליכם האלוקים 'להיות מסומן בסימני גנאי שאין בו טעם וסברא, אלא כמו הסימנים שמסמנים השוטים בלבושיהם, שידע לכל כי סכל הוא'. כך היו דברי הכומר לרבי יוחנן לוריא.

פניתי אל היהודי ההוא, שנכנס לדירת, ואמרתי לו שהתשובה לכל שאלותי כתובה, אפוא, שחור על גבי לבן בדבריו של הכומר, ועד שהוא בא אלינו עם שאלותי הקנטרניות, מוטב היה שישים אל ליבו שהאשמה העיקרית בדבר הטלאי הצהוב מוטלת לא על שומרי התורה, אלא דוקא על מי שהתרחק מן התורה, וגרם לגויים שיבדילו את עם ישראל מן העמים בצורה אחרת.

(מתוך הגדה של פסח 'חישוקי חמד')

"וְהַקָּדוֹשׁ בְּרַחוּמָיו בּוֹ יָקָהּ בּוֹ יָנַע צָרַעַת" (ויקרא י"ג, מ"ז)

ברצוני לספר על יהודי כבן תשעים וחמש, שאימץ לו מנהג, והוא שכל פעם כשנודע לו שאני נמצא בביתי, הוא מגיע לדירה, פותח את הדלת, נכנס, מצביע עלי ואומר: "אתה יודע, בשואה היו עוד הרבה יהודים כמוך, עם זקן ופאות, שהיו לבושים גם הם בבגדים של יהודים חרדיים, והנאצים הכריחו אותם לשאת על בגדיהם את הטלאי הצהוב, ואחר כך שחטו אותם..." ויש לו גם שאלות, עליהן הוא חוזר כל פעם מחדש: "מדוע דווקא ליהודים הדביקו את הטלאי שהביא לפרוד מוחלט בינם ובין הגויים?"

פעם אחת, כאשר נכנס שוב לביתי והגזים מעט בשאלותי, וחששתי שהדברים עלולים להשפיע על בני הבית, החלטתי להשיב לו, ליהודי המסכן ההוא.

פתחתי בפניו את הספר 'משיבת נפש', להגאון רבי יוחנן לוריא, מחכמי אשכנז שלפני חמש מאות שנים, המעיד על מאורע היסטורי שלא התפרסם דיו, והוא, שגם בתקופתו גזרה המלכות על כל היהודים לשאת על עצמם טלאי צהוב, ששם את היהודים ללעג ולקלס נוראיים, שכן בזמנו היה זה מלבוש של שוטים.

וכך כותב רבי יוחנן לוריא: "בדידי הוה עובדא, שההגמון בשטרסבורג ציווה עלינו לסמן בבגדינו בצבע צהוב כמנהג שיש מקומות באשכנז, ובא כומר אחד ואמר לי: 'יהודי, מה זה הסימן שיש לך בבגדיך בצבע צהוב, לאיזה עניין הוא מורה?'" הרב לוריא כותב ב'משיבת נפש', שהתלבט מאוד מה להשיב לכומר ההוא, שכן אם היה מאשים את ההגמון שגזר כך על

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"פגשתי את רבי אליהו-טוביה שפירא כאשר היה כבר כבן 90 שנה, והוא סיפר לי שבראדין היה יהודי שרצה להלשין על חברו בפני השלטונות, החפץ חיים רדף אחריו כמה קילומטרים והתחנן בפניו שלא ילשין, ולא עלתה בידו"

מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א בסיפור מיוחד על אחת הסיבות שהביאו את הח"ח לחבר את ספרו ועל תפילה מיוחדת להינצל ממחלוקת

על פי רוב הסיבה להלשנות כאלה היתה ממש שטויות. תאוות ההלשנה בערה בו עד כדי כך, שהוא יצא לדרכו מראדין לויילנא כדי להלשין באזני השלטונות (ראדין אינה רחוקה מאד מוילנא). החפץ חיים רדף אחריו כמה קילומטרים והתחנן בפניו שלא ילשין, ולא עלתה בידו, האיש סרב בכל תוקף להימנע מלהלשין. כאשר הבין החפץ חיים שלא יוכל להשפיע עליו הפסיק את תחנוניו. אמנם, בסופו של דבר היהודי נרגע ולא הלשין על חברו, אבל מעשה זה היה אחד המקרים שהביאו את מרן לחבר את ספרו 'חפץ חיים'.

כך המציאות, שבכל הדורות היו אנשים לקויים בדברים שבין אדם לחברו יותר מאשר בדברים שבין אדם למקום, מכיוון שעניינים אלה אינם נראים איסורים חמורים כמו חילול שבת, אלא בסך הכל מריבות בין איש לרעהו, לכן נכשלים בהם יותר. אך כתוב שעל עבירות שבין אדם לחברו נענשים יותר מאשר

מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א

על עברות שבין אדם למקום: עוד סיפר לי רבי אליהו-טוביה שפירא הנ"ל, כי רבה של ראדין נפטר בעקבות דום לב שלקה בו בהיותו בתוך בית הכנסת, וכנראה גם זה היה בסיבת מחלוקת שהתחוללה שם באותה תקופה וציערה אותו מאד."

יצוין, כי לפני המלחמה התנהלה בבריסק מחלוקת בקשר לשיבה. היו כמה שעזבו או עלו לארץ הקודש לפני פרוץ המחלוקת, אבל מאלה שנשארו במקום, רק שניים לא התערבו במחלוקת כלל: רבי משה סולובייצ'יק ורבינו.

פעם אחת, כאשר הזכיר רבינו עובדה זו, אמר: "מי יודע מדוע רק שנינו נותרנו בחיים מכל אותם בחורים, שמא מחמת כך שלא התערבנו במחלוקת..." (אמנם יש לציין כי בפעמים אחרות שבהן הזכיר רבינו את הסייעתא דשמיא הזו, שרק שניהם נותרו בחיים, לא קישר בין הדברים).

(מתוך 'רבי אהרן ליב')

"זאת תהיה תורת המצדק" (ויקרא י"ד ב')
תפילה להינצל ממחלוקת

אשה אחת שאלה את רבינו איך עליה להתפלל להינצל מריב וממחלוקת. רבינו כתב לה נוסח בכתב ידו: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שנייהר מלשון הרע, ממחלוקת ומשנאת חנם, ותיטע בליבנו ובלב כל עמך בית ישראל אהבה בין איש לרעהו, ויקיים בנו שנמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם".

אגב, תלמיד שאל פעם את אבינו לפרש של הנוסח "שכל טוב". "וכי יש שכל לא טוב?" שאל.

השיב לו רבינו: "כמה שכל משקיעים הגנבים כדי לגנוב! וכי זה 'שכל טוב'? וכן כל כהאי גונא".

נבלות וטרפות

פעם אמר רבינו ליהודי המעורב במחלוקת: "אם יספרו לך על אדם שאינו שומר תורה ומצוות שזכה לשוב בתשובה, תבין כי ענין 'התשובה' שלו, שכיון שאכל נבלות וטרפות וכדומה, היו עמו 'נכסים' שעליו

להיפטר מהם ולשוב. אבל אתה, שלא אכלת טריפות - על מה יש לך לשוב? אבל דע, שגם לך יש נבלות וטרפות שאתה אוכל, ומה הן? שנאת חנם, מחלוקת ועוד בבין אדם לחברו. ומחלוקת אינה דוקא מחוץ לבית, אלא גם בתוך הבית או במוסד פנימה!"

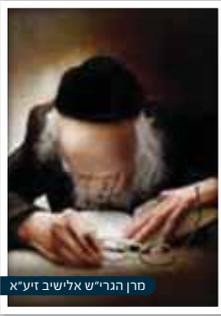
שנאת חנם

פעם אמר רבינו: "מסתמא גם כמה מהאנשים במחלוקת קמצא ובר קמצא היו אנשים רגילים, אבל כאשר יש שנאה הכל כשר בעיני האדם..."

והמשיך: "אחד מראשוני התלמידים בישיבת ראדין היה רבי אליהו-טוביה שפירא. כאשר הוא הגיע ללמוד בישיבה, עדיין לא היו בה עשרים בחורים. אני פגשתי אותו כאשר היה כבר כבן תשעים שנה, והוא סיפר לי שבראדין התגורר יהודי, שרצה להלשין על חברו בפני השלטונות, שהלא בזמניהם היה על הצעירים להתגייס לצבא הרוסי - אשר כמעט בלתי אפשרי היה לחיל יהודי לחיות בו - וכל אחד עשה השתדלויות שונות כדי להיפטר מהצבא. אותו אחד ביקש להלשין על חברו שהשתמט מן הגיוס, ויש לציין כי

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

"יש לי פשט בסטייפלר, מדוע אינו נזקק למכשיר שמייעה, הלא ל'קריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו, לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך..."

מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א על הנהגותיו של בעל ה'קהילות יעקב'

לעומת זאת ישנם ספרים הגדולים ממידת מחבריהם. הא כיצד?
המחבר, שהיה קטן ממידת ספרו, התאמץ למעלה מכוחותיו עד
שהוציא מתחת ידיו יצירה מופלאה וגדולה, אולם אותה יצירה
אינה מגלמת את מהותו של המחבר, שבמציאות הוא קטן מן
הדמות המשתקפת מספרו.

ברם, ישנם מחברים שמידת גדלותם וגאונותם בלתי נתפסת.
אותם מחברים אף חיברו ספרים, אולם היתה להם סיבה מסוימת
או מטרה מסוימת שבעבורה חיברו את הספר. לרוב כתבוהו למען
זיכוי הרבים, ולכן לא כתבו את כל אשר בלבם, הם צמצמו בדבריהם
וכתבו באופן שהוא פחות בהרבה מדרגתם האמיתית.

ישנם הטועים וחושבים שגדלותם של מחברים אלו היא זו
המשתקפת מתוך ספריהם, ושזהו גבול גדלותם וגאונותם, עד
שאינם יודעים שהמחבר גדול עשרת מונים מספרו.

כך אמר רבינו פעמים רבות, כששוחח אודות גדלותו של מרן
הסטייפלר: "העולם טועה בו, בסטייפלר. סבורים הם שיעקר
גדלותו של הסטייפלר הנה הגדלות הנגלית בסדרת ספריו 'קהילות
יעקב', ולא היא. הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן ה'קהילות
יעקב', שהרי, כשכתב הסטייפלר את ספריו, צמצם את גאונותו
ואת גדלותו העצומה, והעלה על הכתב רק את אשר יכול לזכות
ולהאיר עיני בני הישיבות, אולם כשאני דנתי עמו רבות בסוגיות
שונות ובעניינים רבים, הייתי יוצא באופן קבוע עם כאבי ראש
מרוב ריכוז... כזו גאונות!!!"

מי שלמד אי פעם סימן שלם מן הספר "קהילות יעקב" והתפעל
עד בלי די מגדלותו ומגאונותו של המחבר, ידע נאמנה שלא נתגלה
לו אפילו שמץ מבבואת המחבר, שהיה גדול עשרת מונים מחיבורו.
ידוע בעולם הישיבות אותו מעשה במחבר גאון וגדול מופלג
בתורה, שנכנס אל מעונו של מרן הסטייפלר וספרו הגאוני בידו.
הספר היה מורכב ממערכות חידושים גאוניים ועמוקים שלא כל
מוחא סביל דא!

גער מרן הסטייפלר באותו גאון מופלג בתורה ואמר: "למי אתה
כותב את הספר הזה? למי אתה מיעד אותו? הלוא מי שנמצא
בדרגה כזאת שיכול ללמוד בספרך, מסוגל לחדש מערכות כאלו
בעצמו. למי, אם כן, אתה מחבר את ספרך? כשכתבתי את סדרת
ספרי 'קהילות יעקב' השתדלתי לכתוב אותו באופן שיהא מובן
ללומדים, כמה טרחות ויגיעות טרחתי והתייגעתי בכל מילה ומילה
שאני מעלה על הכתב, שתהא כתובה באופן קל ושוטף, שתהא
מובנת ללומדים ושלא יצטרכו לטרוח ולהשקיע מזמנם בהבנת
דבריי". מרן הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן הדמות הנשגבה
המשתקפת בסדרת ספריו "קהילות יעקב", עד שסבר רבינו שעולה
הוא בגדלותו על כל גדולי דורו.

"שחלק מחכמתו ליראיו..."

אחד ממקורבי רבינו שאלו בהזדמנות מיוחדת: "על מי מגדולי
הדור אפשר לברך את ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו'?"
נענה רבינו מיידית: "על הסטייפלר ועל רבי משה פיינשטיין!"
(מתוך 'גדולה שמושה')

"אִיִּם יְרָאָה הַפֶּה" (ויקרא י"ג, כ"ז)

בהזדמנות מיוחדת אמר רבינו: "יש לי שלושה ויכוחים עם
הסטייפלר! בשניים אני מבין את שיטתו, אם כי אני סבור אחרת,
ואילו בשלישי אני יורד לסוף דעתו".

"הסטייפלר, כבד שמייעה, חירש לגמרי באזנו אחת, ובאוזנו
השנייה הוא בקושי שומע. נוסף על כך, כמעט ואינו רואה בעיניו.
כדי ללמוד הוא צריך לקרב את עיניו לגמרא עצמה. כמו כן, שרוי
הוא בבני ברק, עיר שהחום וההבל רבים בה, והוא עצמו יושב
ולומד בחדר שכמעט ואין האוויר נכנס לתוכו. הסטייפלר רוצה
להתרחק מן העולם הזה ולא ליהנות ממנו מאומה, משום כך
הוא אינו משתמש במכשיר שמייעה, אינו קונה לעצמו משקפיים,
ומסרב להתקין מאוורר או מזגן בחדרו.

אני איני סבור כך. לדעתי, אם אפשר ללמוד יותר טוב בעזרת
מכשיר שמייעה ומשקפיים, אין צורך להימנע מהם. כמו כן, אם
אפשר להתרכז טוב יותר בלימוד התורה כשיש בחדר מזגן, הרי
שאין לסרב להתקין אותו. לדעתי, כל דבר בעולם הזה, שיכול לעזור
ללימוד התורה, אפשר להשתמש בו, שהרי זו תכליתו ולשם כך
הוא נוצר, ואילו הסטייפלר סבור שיש להתרחק כליל מכל שייכות
עם ענייני העולם הזה".

המשיך רבינו בדבריו: "יש לי פשט בסטייפלר מדוע אינו נזקק
למכשיר שמייעה, שהרי לשם מה זקוק הוא לחוש השמייעה? הלא
ל'קריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו,
לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו
את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך.

הסיבה שאינו מתקין מאוורר או מזגן בביתו היא, משום שבשבת
אין מספיק כוח חשמלי בגנרטור של שבת כדי להפעיל גם מזגן,
ואינו רוצה מדין עונג שבת שביום חול יהיה לו יותר נוח מבשבת.
אולם בעניין כובד הראייה, איני יורד לסוף דעתו הגדולה. הלוא
אם ירכיב משקפיים יוכל באמצעותם ללמוד בצורה נוחה יותר".

אנו, אנשים קטנים השקועים בעולם הזה ונהנים ממנו לשם
הנאה, אין לנו אלא לעמוד ולהתבונן בשלושת ה"ויכוחים" הללו,
כאדם העומד בשיפולו של מגדל ענק ומרים ראשו כלפי מעלה,
וככל שמביט ומסתכל, ככל שמרים ראשו כלפי מעלה, כך קולט
שהוא עדיין רחוק מלקבל "מושגים" במהותו ובגודלו של המגדל.

מחבר שגדול עשרות מונים מחיבוריו

כיוון שעסקנו במרן בעל ה'קהילות יעקב' זיע"א, איננו יכולים
להמנע מלהציג מספר סיפורים מגודל ההערכה וההערצה שרחש
רבינו כלפי מחותנו מרן הסטייפלר זיע"א.

עיקר ידוע הוא בעולם הישיבות, שישנם מרבתינו האחרונים
שכתבו ספרים, ומידת גדלותם וגאונותם משתקפת מספריהם
באופן מדויק. אם תרצה למדוד את גודלו של המחבר לך אצל
ספריו ומשם תכיר את אישיותו הגדולה, משום שכשהעלה המחבר
את חידושו על הנייר, העתיק כביכול את מציאותו על גבי הנייר,
וכל הלומד את דבריו הרי הוא כמו רואה לפניו את דמות דיוקנו
הרוחנית של המחבר.

כשחלפו שלושה ימים ולא חזר, התחילה אשתו של הרב לדאוג לשלומה. אחרי בירורים נודע לה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפאריס התרסק באויר, וכל נוסעיו ניספו. האישה המבוהלת התקשרה מיד בטלפון אל רבינו

רבי אהרן קוטלר זיע"א, בדוגמא של אמונה מוצקה, ועל ברכה מיוחדת שנתן לראש המאפיה האיטלקי

שוב אל מעונו. והנה בדיוק באותה שעה הוא הסתגר בחדרו, וביקש שלא יטרידוהו עכשיו בשום אופן, זולת אם מדובר בענין שיש בו פיקוח נפשות. אולם האישה הבהירה בטלפון, שיש לה למסור משהו דחוף ביותר, והיא מוכרחה לשוחח עמו ללא דיחוי. אפס כשנטל לידיו את האפרכסת ושמע מפיה את הבשורה, הגיב על אתר תגובה אופיינית, בכעין תרעומת: "וכי לשם כך חייבים היו להפריע לי בשעה זו, הלא ידעתי מעצמי... הרי אמרתי לה מכבר ש"שלוחי מצוה אינם ניזוקין"...

הדבר היה כל כך פשוט בעיניו. אם חז"ל אמרו, הרי זה מציאות, לא יתכן בכלל אחרת.

יבוא הנס מכל מקום

והרי עובדה נוספת: באמצע ימי המלחמה נודע לרבינו על קבוצה של בני תורה שנתקעו באיטליה הפאשיסטית, אז בת בריתם של הרוצחים הגרמנים ימ"ש, ואורבת להם סכנת חיים. נאמר לו שאנשי ה"מאפיה" באמריקה, מהם ילידי איטליה, יהיו מסוגלים בעזרת "קשריהם" לסייע בחילוצם. מיד הביע את רצונו, בגלל פיקוח נפשות, לשוחח עם ראש ה"מאפיה" ולשחדו בממון כדי שיפעל להצלתם. בעזרת מתווכים סודרה לו פגישה עם האיש במקום חשאי. הוא הלך לשם בליווי מתרגם וצרור הכסף באמתחתו.

כיון שראה את קלסתר, ונתקיים הכתוב (דברים כח, י) "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך", הכריז הגוי כאיש נדהם, שאין צורך כלל בשיחה ובתרגומה, ובלבד שיגידו לו במשפט קצר: מה הביא את האיש הקדוש הזה אליו, מה בקשתו- ויעשנה! מיד עמד המתרגם שנלווה אליו, ויספר לפניו בשפת- לועז, ובמילים נוגעות ללב, את כל פרשת בחורי הישיבה הלכודים באיטליה. כשסיים דבריו, קם הגוי והבטיח לרבינו, כי עד סוף השבוע יוצאו בחורי הישיבה מתחומי איטליה- על אחריותו.

וסרב אותו גוי, ראש ה"מאפיה", לקבל מידי כסף כלשהו. עם זאת ביקש בכל הרצינות, שבמקום הכסף יאציל לו ברכה. היה רבינו חוכך מאד בדעתו, כיצד יאציל ברכה לליסטים שכמותו? אולם עד ארגיעה, נצנץ במוחו רעיון מבריק ויברכהו ש... יזכה למות על מיטתו (ולא יהרג על ידי משהו). והיה הדבר לפלא- הברכה אכן התקיימה.

(מתוך 'אש התורה')

"וְיָמָתוּ" (ויקרא ט"ז ל"א)

כדוגמא חיה, באיזו נחישות פעל והפעיל רבינו גם את זולתו, ועד היכן הרחיק לכת בפעולותיו, תשמנה עבורנו שתי העובדות הבאות, המעידות גם כן על האמונה המוצקה שליטה בנפשו, ועל רגש האחריות והערבות האישית שמילא את לבבו.

העובדה הראשונה: היה מעשה, תוך כדי פעילותו בענייני הצלה, שנזקק יום אחד להתערבותו המהירה של דיפלומט נכרי מסוים, המתגורר בצרפת, לטובת הענין היהודי. והנה נודע לו שרב אחד בשם רוזנברג, היושב בשיקאגו, מיוודד אישית עם אותו דיפלומט ויש לו

השפעה עליו. מיד נסע בדחיפות לשיקאגו, ותיכף כשנכנס לביתו של הרב דיבר אליו נמרצות כמפקד בצבא: "יש פה ענין של פיקוח נפש... עזרתכם נחוצה... אין פנאי אף לשהות קלה... יזדרז איפוא מר, לצאת עכשיו לדרכו למשך שלושה ימים... כבר סודר

רבי אהרן קוטלר זיע"א

עבורכם מקום במטוס צבאי... המונית שתסיעכם לנמל התעופה עומדת כבר בחוץ... יקח נא עמו את הטלית ותפילין, ויפרד מבני ביתו, בל יתמהמה..."

ולא זז מן המקום עד שרב זה יצא למלא את שליחותו.

כשחלפו שלושה ימים ולא חזר, התחילה אשתו של הרב לדאוג לשלומה. אחרי בירורים והאזנה לרדיו, נודע לה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפאריס התרסק באויר, וכל נוסעיו ניספו. האישה המבוהלת התקשרה מיד בטלפון אל רבינו, ובקול בוכים סיפרה לו את מה ששמעה. אך הוא השיבה בנחישות: "אינני מאמין בשום פנים שקרהו אסון, חלילה, הרי (פסחים ח' ע"ב) 'שלוחי מצוה אינם ניזוקין לא בהליכתם ולא בחזרתם'..."

מאוחר יותר התקשר אותו רב עצמו מפאריס אל זוגתו, בישר לה שהוא חי וקיים, וסיפר כי בגלל שחיפש "מנין" לתפילת מנחה, הוא איחר את המטוס בו עמד לשוב. כך ניצל בנס מן האסון. עכשיו, ביקשה האישה לבשר טוב את רבינו, שבעלה חי, וצלצלה

אמר הרבי: "מזה זמן רב מצפה אני לאדם שמפליג לאמריקה. התוכל למלא שליחות עבורי? תמסור פריסת שלום ממני צו דער אמריקאנער גא-ט" (לאלוקים האמריקאי!). תמה האיש ונחרד: "וכי יש באמריקה אלוהים אחרים חלילה, והלא ה' מלוא כל הארץ כבודו?!"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על החיים שניצלן, על הדגים ועוד..

"אם כן", שאל הרבי, מה לך להרחיק נדוד? האלוקים שיפרנסך שם אינו יכול לפרנסך כאן?!"

נכנסו הדברים בליבו, וביטל את ההפלגה המיועדת באניה "טיטאניק", שטבעה בהפלגת הבכורה!

ולסיום, הן ידוע שהקדוש ברוך הוא הסתכל באורייתא וברא עלמא (זוהר ח"א ה, א, ח"ב קסא, א), ואלמלא נתנה תורה היינו מבינים ציווייה מהתבוננות בברואים (עירובין ק ע"ב).

בספר הברית (חלק א מאמר יד פרק ח) כתב, שכשם שיש ללמוד מהנמלה חריצות, "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם" (משלי ו, ו) כך יש לנוד לה על עודף חריצותה, שאמרו במדרש

(דברים רבה ה, ב) שאינה חיה אלא שישה חודשים, וכל מאכלה חיטה ומחצה, ומעשה היה, ומצאו בבור

שלה שלוש מאות כור - איזה שגעון כפיית! כמה "חיטה ומחצה" אפשר לזרוע באמה מרובעת? ודאי לאלף שנות חיי נמלה!

בבית סאה, חמישים אמה על חמישים אמה, אלפים וחמש מאות אמות מרובעות. לשתים

וחצי מליון שנות נמלה. בבית כור, שלושים סאין, שבעים וחמש אלף אמות מרובעות. שבעים וחמש

מליון שנות חיים. בשלוש מאות כור תשעת אלפים

סאין, עשרים ושתים וחצי מליון אמות מרובעות, עשרים

ושתים וחצי מיליארד שנות חיי נמלה. נו, באמת, למה נטע בה

השם יתברך כזו אובססיה, כזו קדחתנות? הראיתם מימכם נמלה נחה, נופשת מנמנת, מתרגעת? כדי שתהיה לנו לבבואה, לראי,

האין רוב בני האדם כמוהו?!

ולאידך גיסא - ראיתי מובא בספרים ונרעשתי. נער הייתי, ולא

נחה דעתי עד שהלכתי למוכר הדגים ושאלתי. ואישר, אמת נכון

הדבר: מאכלו של הדג, דגיגים קטנים ממנו: "דגים שבים, כל

הגדול מחברו בולע את חברו" (עבודה זרה ד ע"א), כשהדג עולה

ברשת ופותחים את בטנו, היא מלאה דגיגים. והנה, הפלא ופלא.

הדעת היה נותנת, שהדג הגדול רעב, ורודף אחר להקת הדגיגים,

בראשית לז, טו), זולת החריצות בתורה, במצוות ובעבודת ה'!

(מתוך 'מקרבן לתורה' - הגדה של פסח)

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

"וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע" (ויקרא י"ג, ל')

כמה נפלא הסיפור במדרש (תנחומא תזריע ו): מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים, מטה ידו, ובקש לצאת לחוץ לארץ.

קרא לאשתו ואמר לה: "בני אדם רגילים לבוא אצלי שאראה את הנגעים, וקשה לי לצאת מעליהם. אלא בואי, ואלמדך לראות את הנגעים. כל שיער ושיער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שהוא שותה ממנו. יבש המעין, מתייבש השיער ולוקה".

אמרה לו אשתו: "ישמעו אוזניך מה פירך מדברי! ומה אם כל שיער ושיער ברא לו הקדוש ברוך הוא מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו - אתה, שאתה בן אדם, וכמה שערות יש בך, ובניך מתפרנסים על ידך, לא כל שכן שיזמן לך הקב"ה פרנסה!" לפיכך לא הניחה אותו לצאת לחוץ לארץ.

מרעיש למתבונן: לפיכך לא הניחה אותו! אנו, אילו היינו שומעים כזו דרשה, היינו מפטירים: 'נו, ודאי, לא רצתה להישאר עגונה, אלמנה חיה, ועוד מטופלת בילדים, לכן דיברה גבוהה גבוהה'. אך לא, המדרש מעיד בה ש"לפיכך", רק משום אמונתה האיתנה, "לא הניחה אותו לצאת!"

ונספר - יהודי פגש בהגאון רבי שמואל הלפרין זצ"ל. כשנודע לו שהוא נמנה על חסידי הגאון הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב זצ"ל, אמר לו: "רבך הציל את חייו!"

"הכיצד?" התעניין רבי שמואל.

פתח וסיפר, שכשהתגורר בווינה היתה פרנסתו דחוקה. החליט להגר לארצות הברית. אמנם הכל מודים שהרוחניות בה בשפל המדרגה, אבל בגשמיות אפשר להעפיל בה למרום הפסגה. הסדיר עניין האשרה ורכש כרטיסי הפלגה. יעצו לו: בווינה מתגורר איש אלוקים קדוש הרבי מטשורטקוב, ראוי שיטול ממנו ברכת פרידה ואיחולי הצלחה, ומאן לשמוע, מה לו ולחסידיים ולרבותיהם. אבל הפצירו, והלך. בא לפני הרבי, וסיפר.

שמח הרבי לשמוע, ואמר: "מזה זמן רב מצפה אני לאדם שמפליג לאמריקה. התוכל למלא שליחות עבורי? בכך תהיה גם שליח מצוה, ולא תינזק בדרך!"

מובן שהסכים, אם רק יוכל -

"תמסור פריסת שלום ממני צו דער אמריקאנער גא-ט" (לאלוקים האמריקאי!)

תמה ונחרד: "וכי יש באמריקה אלוהים אחרים חלילה, והלא ה' מלוא כל הארץ כבודו!"

"האמנם?!", תמה הרבי, "הבאמת הוא אותו אלוקים, פה ושם?!"

"ודאי!" השיב בבטחה.

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

איזו סגולה גילה לנו הגה"צ ר' שלום שבדרון, כדי שלא נשכח לספור ספירת העומר?

הרב בנימין גולד

"וספרתם לכם ממהרת השבת"

וספרתם לכם! סופרים יום אחד לעומר, יום שני לעומר, עד שמגיעים ובאים לארבעים ותשעה ימים שבע שבתות! מהי כוונת הספירה ועניינה?

מבאר הגה"צ ר' שלום שבדרון, שזו הדרך להגיע לקבלת התורה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה' בחג השבועות, בשביל להגיע לקבלת התורה יש להכין עצמנו, והביא ששמע פעם מרבי אליהו לופיאן ז"ל, שדייק למה אנו קוראים לחג השבועות בשם זה והלא עיקרו של החג הוא קבלת התורה, וא"כ לכאורה נאה יותר להעניק לחג שמות אחרים חג קבלת התורה, חג העצרת, ומדוע נקבע השם חג השבועות? אמר רבי אליהו, לידע ולהודיע שאין אפשרות לקבל את התורה ללא הכנה! אם אתה רוצה לקבל את התורה תתכונן תספור לך שבעה שבועות! תמנה שבע שבתות תמימות עד שתגיע לקבלת התורה!

...

וממשיך הגה"צ ר' שלום גלות לנו סגולה גדולה שלא נשכח שום יום מהספירה. וזה אם אנחנו נבין לנכון את כוונת הספירה שהיא הכנה לדבר הגדול של קבלת התורה, וכך דרש ר' שלום:

'וספרתם לכם ממחרת השבת'... אי. רבונו של עולם... מגיע יהודי לבית הכנסת ביום העשירי של ספירת העומר ומבקש מהיושב לצידו 'אולי תוציא אותי בברכה על העומר?! מה יש? אתמול שכחתי לספור! למה? כי התפללתי ביחידות ושכחתי! מדוע התפללת ביחידות? לא היה לי פנאי לך!

אבוי! אבל תשמעו... הוא רכש כרטיס הגרלה, קנה במפעל הפיס, מדוע כי פלוני אמר לו שיש לו גימטריה בה הוא יודע איזה מספר יזכה בהגרלה, הוא קנה את הכרטיס במספר יופי שביופי, וודאי יזכה, שמע לרוח הקודש ורכש כרטיס, הוא שב הביתה וסיפר לאשתו, ברור ברור נזכה בפיס מאה אלף דולר!

ישבו הוא ואשתו ודנו בכובד ראש ובדמיון פורה מה יעשו בכסף? בחמישים אלף נקנה טקסי אדום! ובחמישים האחרים טקסי לבן! אני אסע באדום ואת בטקסי לבן, אני אעשן סיגריה ואעשה מהחלון 'גוד ביי' לכל העוברים ושבים, וכך הם הפליגו בדמיונותיהם על היום הגדול...

הם מתחילים יחד לספור את הימים, מדי בוקר הוא קם ואומר עוד עשרים וחמש יום ההגרלה הגדולה, עוד עשרים וארבע יום ההגרלה, וכך יום יום עד יום הפיס הגדול!! והם לא שכחו לספור אף לא יום אחד!

מדוע? למה הם לא שכחו לספור מתי יזכו בפיס?! כי הם ספרו בשביל דבר היקר להם! זו הכוונה 'וספרתם לכם' בשבילכם, כמו שהגמרא אומרת במסכת ביצה, 'לכם' היינו לכל צרכיכם תספרו את העומר, כאילו אתם סופרים לקראת דבר השייך לכם ממש, לשם מה סופרים את העומר כדי להגיע לחג השבועות לדבר הגדול והיקר ביותר לאדם - קבלת התורה! אם כל אחד ירגיש 'וספרתם לכם' שזו ספירה בשביל דבר השייך לו אישית, הרי שהוא לא ישכח לספור שום יום מימי הספירה.

יש הסופר לעצמו בעוד ארבעים ותשע יום יש תור לבית משפט אך יש אחר שסופר בעוד ארבעים ותשע ימים אקבל את

הזכיה במפעל הפיס. ההבדל ביניהם רב, הוא סופר והוא מונה וסופר רק תביטו על פניהם ותבינו את ההבדל שמים וארץ לכן אומרת התורה וספרתם לכם תספרו את ספירת העומר לכם שהספירה תהיה לדבר השייך לכם, קרוב לליבכם. וכפי שדרשו בגמרא בדיני יום טוב לכל צרכיכם תספרו את הימים, לכם בשבילכם תחושו שהמטרה היא להגיע לאושר הכי גדול...

שיעורים מידע עדכונים 24

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

"נו, עוד פקק" ... אמרו לעצמם, אך כשרכבי ההצלה פילסו להם את הדרך תוך כדי יללות וסירנות, הבינו הנוסעים את סיבת הפקק.

"האם עשית משהו מיוחד בזמן שחיכת בפקק?" שאלתי אותה, והיא השיבה לי: "האמת שברגע הראשון לא ידעתי מה לעשות מרוב הלם ותדהמה, אך מיד תפסתי את אומנות אבותינו, והתחלתי לומר תהילים"

הרב אברהם פוקס

"טמא טמא יקרא" (י"ג מ"ה)

"נו, עוד פקק" ... אמרו לעצמם, אך כשרכבי ההצלה פילסו להם את הדרך תוך כדי יללות וסירנות, הבינו הנוסעים את סיבת הפקק. "תאונת דרכים", שחו בינם לבין עצמם.

במקום התאונה ההמולה היתה רבה, כוחות ההצלה מנסים להגיע אל הנפגעים, ובינתיים נמצאת באחד הרכבים אשה שנפגעה קשה. "הרגשתי", מספרת אותה נפגעת לאחר החלמתה, "איך שאני מתנתקת מגופי ומתחילה לעלות כלפי מעלה, והנה אני רואה את התאונה מלמעלה, את הרכבים המעוכים, את כוחות ההצלה ואת הפקק הגדול. לפתע פתאום אני מפסיקה לעלות כלפי מעלה, ומתחילה לרדת בחזרה למטה לכיוון גופי, ורגע לפני שאני חוזרת לגופי ומאבדת את הכרתי, אני רואה את לוחית הרישוי של אחת המכוניות בפקק בבירור כה רב, עד כדי כך שגם לאחר שאני מתעוררת אני זוכרת את המספר בעל פה.

לאחר שהתעוררתי והתאוששתי קצת, הרגשתי שאני חייבת לדעת למה הראו לי משמים דווקא את הרכב הזה. כיון שזכרתי את מספרו ניסיתי לברר מי הבעלים, והצלחתי להגיע לבעלת הרכב שנהגה בו. מיהרתי ליצור עמה קשר טלפוני.

"זכורים לך פרטים על תאונת דרכים שארעה בדרך לירושלים לפני כמה ימים?" שאלתי אותה. "בוודאי שאני זוכרת!" השיבה לי, היו אלו כמה מכוניות שנסעו ממש לפני, ואני עדיין מזועזעת מן המראות.

"האם עשית משהו מיוחד בזמן שחיכת בפקק?" שאלתי אותה, והיא השיבה לי: "האמת שברגע הראשון לא ידעתי מה לעשות מרוב הלם ותדהמה, אך מיד תפסתי את אומנות אבותינו, והתחלתי לומר תהילים בכוונה רבה לרפואת הנפגעים, תוך כדי שאני רואה את כוחות ההצלה שמגיעים ומטפלים בנפגעים".

מיד הבנתי את אשר התרחש ואמרתי לה: "את היית המלאך שהתפלל עלי והחזיר אותי לעולם הזה רגע לפני שהתנתקתי ממנו לגמרי!"

כוחה של תפילת אדם על חבריו!

הספורנו על הפסוק "וראהו הכהן" אומר: גזרת הכתוב שלא תהיה טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן כי שפתי כהן ישמרו דעת' (מלאכי ב, ז), ויורו למנוגע לפשפש במעשיו ויתפלל על עצמו ויתפלל גם הכהן עליו.

מלמד אותנו הספורנו, שיש לכהן אחריות לא רק על הפסק שלו, אם הוא טהור או טמא, אלא צריך בנוסף להתפלל עליו שירפא מצרעתו.

האדמו"ר מפנינסק קרלין זצ"ל, שנפטר לפני כחמש עשרה שנה, נודע כמתמיד עצום ועובד ה' מופלא, אשר חינוך דור העתיד עמד בראש מעייניו. האדמו"ר קיבל פעם קוויטל מאחת מתלמידיו שהיה ר"מ בשיבה, ובו הוא מספר לו על אחד הבחורים שהחמיץ יינו, ואין מנוס, יש לסלקו מהשיבה. הר"מ בא ליטול עצה והדרכה מרבו. שאל אותו האדמו"ר: "מה שם אמו של הבחור?" השיב לו הר"מ: "וכי מנין לי לדעת את שמה של אמו?" אמר לו האדמו"ר בצער רב: "מדברך אני מבין, שלא התפללת על תלמידך שיחזור למוטב ויטיב מעשיו אפילו לא פעם אחת, כיצד אתה יכול לחשוב ולהסיק שצריך לסלקו?"

לצערו של המצורע, שיש לו מין מחלה משונה, וגם צריך להיות מורחק מביתו וממשפחתו, ואף בעל לב אכזר יתמלא עליו רחמים ובודאי שיבקש ויתפלל עליו? הרי באילן מאי כולי האי בצערו שחסר לו פירות?

אלא, אמר המשגיח זצ"ל, רואים מכאן יסוד גדול בכוחות הנפש של האדם, שמי שמרגיש בצער גדול של חברו ירגיש גם בצער קטן שלו, ומי שאינו מרגיש בצער קטן לא ירגיש גם בצער גדול, וכן בכל דבר.

מספרת הגמרא על אחד שניגב ידיו בבגדו של חברו, וכך נודע שהוא הגנב של חפץ יקר שנעלם. רואים אנו עד היכן דורשים מהאדם שישתתף בצערו של חברו, ובימים אלו, אמר המשגיח, שאנו שומעים בשורות איוב נוראות על מצב כלל ישראל, שרחמנא ליצלן נמצאים בידי תליין וחייהם אינם חיים, ומאות אלפים מובלים לגיא ההריגה, מי יוכל לשער את גודל החוב שעלינו, ומה שהיו דורשים מאיתנו חז"ל.

רואים אנו מכאן את חשיבות ענין התפילה על אחרים, עד כדי שהתורה מביאה דין זה יחד עם שאר פרטי דיני המצורע.

מחקרים רבים נעשו ברחבי העולם על ידי פרופסורים בעלי שם, בנושא מוות קליני. על פי סקר ענק של מכון "גאלופ" בארה"ב, כשמונה מליון אמריקנים שבו לחיים לאחר שמתו מוות קליני בעולם כולו מוערך מספר האנשים אשר שבו לחיים לאחר מוות קליני בלא פחות משלושים מליון איש. וכבר מצינו בירושלמי במסכת מועד קטן (פ"ג ה"ה) שבשלושה ימים לאחר פטירתו של האדם, נפשו מרחפת על גופו בתקוה שתחזור אליו, וכיון שהיא רואה שמשנתנה זיו פניו עוזבת אותו והולכת לה.

כתב הגר"א בפירושו לנביא יונה על הפסוק: "ויהי יונה במעי הדגה שלושה ימים ושלושה לילות", כי כל ג' ימים הראשונים רוצה הנשמה לירד בתוך הגוף, שוכנת עליו תמיד, ואח"כ כיון שרואה שנשתנה, שבקא ליה.

לפני זמן מה, נעצרו הנוסעים בכביש מספר 1 לירושלים בפקק.

כיצד זכה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ב'כרטיס החיים' של הרכבת?

על תפילותיו הטהורות של החפץ חיים להצלת רבה של סלוצק

הרב ישראל ליוש

"יְטִימָא טַמָא יְקָרָא" (י"ג, מ"ה)

הגמ' במסכת שבת דף ס"ז ע"א מביאה ברייתא על פסוק זה: תניא: 'וטמא טמא יקרא' - צריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים.

למדים אנו מכאן - אומר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל - כמה גדול כוחה של תפילת יהודי על זולתו, וחובה עלינו לתת את ליבנו ולהתפלל על חברינו הנמצא בצרה.

הנה בטבעו של אדם ישר כי כאשר יראה את ידידו בצרה, בוודאי ירצה לעזור לו במה שיוכל, אם יראהו שותת דם, ירוץ לעברו

לחבוש לו את פצעיו, ואם יודע לו כי הוא מתקשה בפרנסה ויש בידו לעזור לו, בוודאי ישמח לתמוך בו, אם כן גם כאשר אין בידו לעזור לו בעזרה פיזית וממשית, ישנה עזרה אחת שתמיד נוכל לעשות עבורו ללא מאמץ, צריך רק את הלב, תפילה כנה שבוקעת ממעמקי הלב עבור חבר שסובל, יש בכוחה לבקוע רקיעים ולהרעיש עולמות.

לחיצוק הענין, מוסיף הגר"ש פינקוס זצ"ל, דברים מבהילים ונוקבים של בעל 'לבוש האורה' על תפילתו של הגולה

לעיר מקלט, הממתין בקוצר רוח למות הכהן הגדול, אז יוכל לצאת מעיר מקלט, וז"ל הלבוש: 'לפי שלא התפלל (הכה"ג) שלא יארע תקלה זאת בישראל בחייו, ולכן באה לזה תקלה זו, לכן חייתה אותו התורה לזה שישב בעיר מקלטו עד מות הכהן הגדול, ויצטער שלא יוכל לשוב לשבת לביתו כל זמן שכהן הגדול חי, ומתוך כך יתפלל הוא על מיתת כהן הגדול, ותתקבל תפילתו, ויקבל הכהן הגדול את עונשו מידה כנגד מידה, שמפני שלא התפלל הוא, ימות שלא בזמנו ע"י תפילתו של זה, ויתמנה אחר תחתיו שיתפלל, ולא יחיה תקלה בישראל'.

סיפורים רבים סופרו על תפילותיו של מרנא החפץ חיים על תלמידים שחלו או היו במצוקה כל שהיא, לעיתים אף היה עורך צומות ימים ע"ג ימים לזכותם של החולים.

עולם התורה עקב בדאגה אחר מאסרו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בסיביר, שתדלנות רבה ומאמצים גדולים נעשו ע"י עסקנים שונים כדי להביא לשחרורו מוקדם ככל האפשר, גם החפץ חיים הצטרף למאמצים, ומלבדם אף נהג לומר בכל יום ארבעה פרקי תהילים לשלומו.

תפילות הרבים יחד עם תפילות החפץ חיים פעלו בשמיים, וההשתדלות נשאה פרי, והנה הגיע ערב יום הכיפורים, ולתאו של הגר"י אברמסקי זצ"ל נכנס אחד מן הסוהרים ובפיו בשורת השחרור, הוא אף מסר לו כרטיס נסיעה ברכבת.

רבי יחזקאל הגיע אל תחנת הרכבת, ולהפתעתו רואה הוא מולו את מפקד מחנה המעצר, האחרון פונה אל רבי יחזקאל ושואל

אותו: 'האם הנך עומד לנסוע ברכבת?'

'כן' ענה רבי יחזקאל,

'האם אתה רב? המשיך המפקד לשאול,

'כן' ענה אף על שאלה זו.

'הראה לי את כרטיסך!' ציוה עליו המפקד, רבי יחזקאל חשש כי הוא זומם לקחת ממנו את הכרטיס ולהשאירו כלוא בעל כרחו בתחנת הרכבת, כי למרות שהיה המפקד יהודי, הוא היה רשע מרושע, אך לא נותרה בידו ברירה והוא הראה למפקד את הכרטיס, כפי שפקד עליו.

התבונן המפקד בכרטיס ואמר לרבי יחזקאל: 'הכרטיס שקיבלת

הוא לקרון בלא חימום, אם

תיסע בקרון זה - לא תגיע

לביתך, אתה עלול לקפוא

למוות באמצע הדרך, תוך כדי

דבריו הסתכל המפקד אנה

ואנה לצדדים, וכאשר ראה כי

אין איש, החליף לרבי יחזקאל

את הכרטיס לקרון מחומם.

רבי יחזקאל היה המום מטוב

לבו של המפקד, שעד עתה הכירו

כרשע ומתנכר ליהודים, על אף

היותו יוהדי בעצמו. המפקד

לא הסתפק בהחלפת הכרטיסים, הוא אף ביקש את סליחתו של

רבי יחזקאל על כל אשר עולל לו ולחבריו בסיביר, והסביר כי היה

אנוס למלא אחר פקודות שניתנו לו מראשי הממשל הממונים עליו.

את חסדו הגדול של המפקד עמו, הבין רבי יחזקאל רק באמצע

הדרך, כאשר הוא ישב בקרון מחומם, ומהקרנות הקפואים שלצדו

היו נשלכים מידי פעם גופות של אנשים שקפאו שם למוות.

כאמור, היה זה ערב יום כיפור, והנה השמש עומדת לשקוע ורבי

יחזקאל לא הספיק עדיין להגיע אל ביתו, הוא ירד מן הרכבת ופנה

לאחת העיירות הקטנות ושבת שם ביום הכיפורים.

למחרת המשיך רבי יחזקאל בנסיעה לכיוון ביתו, בנסעו מאחת

העיירות בליטא לוורשא, הוא פגש ברכבת

את הגאון רבי אלחנן ווסרמן הי"ד. נרגשים היו הרבנים מהפגישה

הפתאומית, ורבי אלחנן אמר לרבי יחזקאל: 'נכון שהשתחררתם

מסיביר בערב יום הכיפורים?' 'אכן' ענה לו רבי יחזקאל 'אך מנין

לכם כל זאת? הרי גם למשפחתי לא הספקתי לספר על דבר

שחרורי' - תמה רבי יחזקאל.

'בבוקרו של ערב יום כיפור', הסביר רבי אלחנן 'הלכתי עם החפץ

חיים בחזור מן הישיבה, ולפתע אומר לי החפץ חיים: 'הבולשביקים

לא הצליחו, עכשיו שחררו את הרב של סלוצק, הלא הוא הגאון

רבי יחזקאל, מסיביר'.

אמנם לא היה בידיו של החפץ חיים לעשות מעשה ולהוציא את

רבי יחזקאל מסיביר, אבל מחשבתו על ידידו הסובל, ניצבה כל

העת לנגד עיניו, והוא לא פסק מלהתפלל עליו, ואף ידע ברוח

קדשו את עת שחרורו.

"זה עתה נודע לנו, כי כבוד הרב לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק"

סיפור מופלא על תוצאותיו של כל דיבור ודיבור

אלא שלפתע ראה שחל שינוי בפניהם של שומעי השיעור. אותם אנשים שהיו רתוקים למוצא פיו, החלו להזעיף פנים, ולשלוח לעברו מבטי בוז נסתרים. פנה אליהם ושאל בתמיהה, "מה ארע כעת, מדוע השתנו פניכם?"

קם הגבאי ושאל: "האם הרב עובד גם כסופר סת"ם? הרב המופתע השיב: "כן". לפני כולם חוורו.

הרב ביקש לשמוע במה העניין, והגבאי אמר: "אם כבוד הרב

מבקש, אספר לו. זה עתה נודע לנו, כי

כבודו לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול

להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם

לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק".

הרב לא איבד את עשתונותו, ושאל את

הגבאי: "ומהיכן אתה יודע זאת?"

השיב הגבאי: "שמעתי זאת מאחד

המתפללים".

נגשו אל מפיץ השמועה ושאלוהו, אך

הוא הכחיש והשיב: "לא אמרתי שהרב

גונב תמיד ספרי תורה, אלא שהרב גנב

פעם אחת ספר תורה".

"האם ראית אותי גונב ספר תורה?"

שאל הרב.

"לא", השפיל האיש את עיניו, "אבל פלוני אמר שהוא ראה".

ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב בגניבת ספר

תורה?"

"לא", השיב האיש, "אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ספר תורה".

"ומניין אתה יודע שגנבתי ספר?" שאל הרב.

האיש הצביע על איש תלמיד חכם ויודע ספר שהיה בקהל ואמר

"הוא אמר כך בפירוש".

שאל הרב אף אותו: "מניין לך ידיעה זו?"

ענה לו: "איני יודע כיצד התגלגלו הדברים, שמעתי את דרשתך,

והדברים היו כל כך מתוקים, אמרתי לאיש שיושב לצדי, שוודאי

הרב גנב את הדרשה מספר מסויים". מכאן ואילך התגלגלו הדברים

ואיבדו שליטה. והוא שנאמר (משלי יח, כא): "מוות וחיים ביד הלשון".

(מתוך הספר 'להתענג בתענוגים')

"זאת תהיה תורת המצדק" (ויקרא י"ד ב')

מסופר שהופיע אדם אחד בביתו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ולחש באוזניו על אודות מעשיו הגרועים של פלוני, ואמר: "בוודאי עקב מעשיו הרעים, פקדה אותנו המגפה הקשה לאחרונה".

הפטיר רבי ישראל ואמר: "התורה צייתה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלשה מחנות, וכן אסור להושיב עמו טמא אחר, צריך להבין מדוע התורה הרחיקה את המצורע כל כך?"

אלא יש לבאר, שהרי אמרו חז"ל

(ערכין טו, ב), שצרת באה על חטא

לשון הרע, פעמים רבות נכשל האדם

בחטא זה בעקבות ראיית חטאים

ופגמים אצל הזולת, אף אם הם

נכונים. על כן אומרים לו לבעל

הלשון הרע: 'אם חושב אתה את

עצמך למומחה במציאת חטאים

ועוונות של אחרים, צא אל מחוץ

למחנה בהתבודדות מוחלטת, ושם

תמצא את עוונותיך שלך!'"

בזמן מלחמת תש"ח שהתחוללה

בארץ ישראל, דם ישראל נשפך

כמים. באחד הימים ניגש אדם אחד אל הרב מבריסק, ואמר לו:

"נראה לי כי כל הצרות והיסורים באים מחמת ריבוי חילולי השבת

בארץ הקודש".

השיב לו הרב מבריסק: "יונה הנביא היה על ספינה שכל נוסעיה

היו עובדי עבודה זרה, ובכל זאת כאשר באה רוח סערה אמר (יונה

א, יב): "יודע אני, כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם".

למדים אנו מכך, שאפילו אם אדם נמצא בסביבה של עובדי

עבודה זרה, וארע מצב של סכנה, עליו לחשוב, "בשלי הסער הגדול

הזה", ולא לתלות את הסיבה באחרים!"

...

מעשה בתלמיד חכם שהגיע לארגנטינה לאסוף כסף למטרה

מסוימת. בשבת בבוקר עלה על הבימה, ודרש דרשה בדברי אלוקים

חיים. ציבור המאזינים נהנה מאד. בסעודה שלישית שוב דרש,

והחליט שכעת כבר הוכשרה הקרקע לעריכת המגבית שלשמה

הגיע. הוא החל לעסוק בנושא חשיבות התמיכה בלומדי התורה,

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'סוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך? זקוק לעזרה?

מתוקף תפקידם צריכים משגיחי הכשרות, תושבי ארה"ב, לטוס ליפן הרחוקה, כדי לעמוד על כשרותו של מפעל מסוים, הטיסה הלך וחזור ליפן ומשם לארה"ב, תגרום להם לאבד יום אחד מספירת העומר

ואיך יתכן שאדם לא ספר לעומר בלילה וביום ובכל אופן יוכל להמשיך לספור בברכה?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

ידידי רבי א.ח. הוא רב ומומחה הכשרות, של ההכשר הבינלאומי או. קי. ויועץ לגופי כשרויות שונים בארץ ובחוץ לארץ. הרב ח. פנה אלי לפני מספר שנים בשאלה מעניינת, שעלתה על שולחנו הלכה למעשה:

מתוקף תפקידם, צריכים משגיחי הכשרות, תושבי ארה"ב, לטוס ליפן הרחוקה, כדי לעמוד על כשרותו של מפעל מסוים, מרחק של מספר קילומטרים משנחאי. אך דא עקא שהטיסה הלך וחזור ליפן ומשם לארה"ב, תגרום להם לאבד יום אחד מספירת העומר. האם מותר להם לטוס מארה"ב ליפן??

מדוע שתהיה בעיה לטוס ממדינה למדינה בספירת העומר? כדור הארץ הוא עגול, ומשום כך זמני היום והלילה אינם שווים בו בכל מקום. כשבמקומות מסויימים יש אור יום, שורר במקום אחר חושך. כשנאמר שבהיקף כדור הארץ ישנם 360 מעלות והיום מחולק ל 24 שעות, נמצא שבכל 15 מעלות ממיקום כדור הארץ ישנו הבדל של שעה, $(24 \times 15 = 360)$ במרחק של 60 מעלות ישנו הבדל של 4 שעות ובמרחק של 90 מעלות ההבדל עומד על 6 שעות, וכן על זה הדרך.

כשבירושלים כעת 12 בצהריים, הרי שבמקומות הנמצאים בקו האורך המרוחק

ממנה כדי 90 מעלות (שהם רבע מכדור הארץ) לצד מזרח, כעת השעה היא 6 בערב. ולהיפך, במקומות הרחוקים מירושלים לצד השני, לצד מערב, השעה היא כעת 6 בבוקר, ובמקומות הנמצאים רחוק מירושלים 180 מעלות, השעה היא עכשיו חצות הלילה.

כשבירושלים כעת חצות בצהרי יום שלישי, הרי שבמדינות הרחוקות 90 מעלות מזרחית לירושלים כעת 6 בערב של לקראת ליל רביעי, ובמדינות הרחוקות 180 מעלות מזרחה כעת חצות ליל רביעי. לפי זה, באופן תיאורטי, ייצא שבמדינות הרחוקות מירושלים 270 מעלות הזמן הוא כעת 6 בבוקר של יום רביעי ובישוב הרחוק מירושלים מרחק של שעה, למשל, (שהם 340 מעלות מירושלים, אם נחשבו מירושלים ומזרחה) תהיה השעה 11 בבוקר של יום רביעי, בעוד שבמרחק של שעה משם, בירושלים, השעה היא כעת 12 בבוקר של יום קודם, יום שלישי... דבר זה הוא מגוחך ומצחיק לכאורה, אך הוא מחויב המציאות, כמובן.

הנקודה הבאה בנושא זה, היא הצורך לקבוע קו מדומה מסוים, בו נחליט שהוא נקודת ההתחלה וממנו נמשיך הלאה, עד שנגיע אל סופו ומשם נתחיל חשבון חדש. שהרי פשוט שאי אפשר שכל אחד יחליט לעצמו שכעת במקום דירתו בירושלים, בבני ברק או בבורו פארק, "מתחיל הזמן", ושהשעה היא 6 בבוקר של יום ראשון, וממילא במקומות הרחוקים ממנו 15 מעלות השעה היא 7 בבוקר... משום כך קבעו חכמי האומות את הקו שלהם, הנקרא "קו גריניץ" והוא קו המשווה (התאריך) הבינלאומי.

שעון גריניץ' הוא הזמן בקו האורך 0, הנקרא גם קו גריניץ'. קו

זה עובר דרך מצפה הכוכבים המלכותי של גריניץ', רובע בעיר לונדון שבבריטניה. שעון גריניץ' שימש בעבר כשעון הבינלאומי. כיום נעשה שימוש ב-UTC (זמן אוניברסלי מתואם).

שעון גריניץ' מהווה שעה קבועה לכל מקום על פני כדור הארץ ללא התחשבות באזורי זמן שנקבעים לפי קו האורך בו נמצאים. השעון גם לא משתנה לפי שעון קיץ. לאדם הנמצא בבית כנסת בעיירה גריניץ' ולאדם הנמצא באוסטרליה, השעה בשעון גריניץ' זהה. יש לציין שעקב כך ששעון גריניץ' לא משתנה לפי שעון הקיץ, שבעה חודשים בשנה שעון גריניץ' לא תואם את השעה בגריניץ'. GMT נמדד על ידי מציאת השעה ביום בה השמש נמצאת בנקודה הגבוהה ביותר במסלולה (מרידיאן), כפי שזו נראית ממצפה הכוכבים. זוהי השעה 12:00 בצהריים לפי שעון גריניץ'. עקב צורת מסלול כדור הארץ והאטת סיבובו יש הפרש בין זמן זה לשעה האמיתית.

אם בגריניץ' עכשיו ה-24 ביוני בתאריך הלועזי, והשעה היא 18:00, מה יהיו התאריכים משני צידי קו התאריך?

את השעה בקו התאריך קל לחשב - 18:00 - 06:00 = 12:00. כלומר השעה תהיה 06:00 בבוקר. אבל באיזה תאריך?

בצד המערבי של קו התאריך, השעה מקדימה את זמן גריניץ' ב-12 שעות, כלומר היא 06:00 ב-25 ביוני. בצד המזרחי של קו התאריך, השעה

מפגרת ב-12 שעות אחרי זמן גריניץ', כלומר 06:00 ב-24 ביוני. וכך קורה שמי שחוצה את קו התאריך ממערב למזרח, "מרויח" יום (כלומר עובר ליום האתמול), ומי שחוצה את קו התאריך ממזרח למערב "מאבד" יום (כלומר עובר ליום המחרת). כל יום חדש על פני כדור הארץ (המתחיל בשעה 00:00), מגיע תחילה לאזור שממזרח לקו התאריך (ניו זילנד, טובאלו, קיריבאטי), מתקדם בהדרגה למדינות המערביות יותר, ובסופו של דבר מגיע לאזור שממערב לקו התאריך (הוואי, איי קוק).

הסכמת האומות על קביעת קו שכזה, לא באה ממחשבה יתירה, אלא מקביעה שרירותית (שאגב מיקומו נקבע מטעמי נוחות, בהיותו עובד במקומות שאינם מיושבים, ולפיכך ישנן פחות השלכות, אם בצד זה של הקו היום הוא יום א' ובעוד מטר, בצד בשני של הקו, היום הוא יום ב'). משום כך עלינו לדעת היכן עובר באמת הקו הזה ומהיכן מתחיל על פי תורתנו הקדושה, יום ושעה. לפיו נקבע שהעומד בעיר אחת נמצא כעת ביום שבת והעומד בעיר הסמוכה, שהיא מעבר לקו התאריך התורתי, נמצא ביום שישי או ביום ראשון. ועוד כהנה וכהנה השלכות הלכתיות מרתקות. בשאלה זו דנו כבר גדולי עולם, עוד מתקופת הראשונים.

לדעת הכוזרי ובעל המאור, קו זה הוא במקום שהוא במרחק של תשעים מעלות - היינו שש שעות של מהלך השמש - מזרחה מירושלים, ושלפי זה כל תאריך שהתחיל בירושלים בזמן מסויים, אינו מתחיל ממזרח לקו זה עד אחרי שמונה עשרה שעות.

הכוזרי כתב דבר מרתק, שהתחלת קביעת יום השבת היתה מסיני

המשך בעמוד הבא <<<

- בזמן מתן תורה - וקודם לכן מאלוש, בו ירד המן בתחילה, והשבת לא נכנסה אלא על מי ששקעה עליו השמש אחר סיני, ואחר כך עד קצה המערב ואחר כך מתחת לארץ ואחר כך עד "צין" (סין) שהוא מזרח ה"ישוב", וייקרא השבת לסין אחר ארץ ישראל בשמונה עשרה שעות, מפני שארץ ישראל באמצע ה"ישוב", ושקיעת החמה לארץ ישראל הוא חצי הלילה לצין, וחצי היום לארץ ישראל הוא שקיעת החמה לצין, וכשהתחיל אדם הראשון לקרוא שם לימים, ראה שם את השמש שוקעת וקרא שם תחילת השבת, עד שהגיעה השמש כנגד ראשו אחרי שמונה עשרה שעות, והיה ערב לתחילת הצין ונקרא שם תחילת השבת, והיה שם סוף גדר הקריאה, ומה שאחריו נקרא מזרח למקום שממנו מתחילים הימים, היינו שמצין ואילך נחשב למזרח ארץ ישראל ומקדים לה.

ואמנם רבים מהראשונים, (רש"י, תוספות ור"ח, הראב"ד ועוד), סבורים שלמרות שדבר ידוע הוא שהימים מתחילים מן המזרח, אך חשבון המועדים אינו אלא לחשבון יושבי ארץ ישראל. ה'יסוד עולם' כתב שכדי להעמיד סברא זו, שעל אמצע ארץ ישראל מיוסד חשבון המולדות ועל קצה המזרח סומכים על ראיית הלבנה בחידושה, הוצרכו לייסד ולומר שזריחת השמש בירושלים קודמת בשמונה עשרה שעות לזריחתה ביום ההוא בקצה המזרח, והוא שינוי סדרי בראשית, וכן שלא יתכן שבני אדם העומדים כולם ביומם אחד ורואים את החמה כאחד, שחלקם קוראים למראה עיניהם בשם יום רביעי, למשל, וחלקם קוראים לאותו הרגע בשם ביום האתמול או מחרת...

ישנם ראשונים שתלו את הדבר במקום, בו התחיל סיבוב המאורות ברקיע ("תליית המאורות"), שהוא 114 מעלות מזרחה בירושלים. לדבריהם, אנו דנים את מקום התחלת כל יום - במקום שדנו בו על חשבון המולדות והתקופות, שפירושו, שכשאמרו שהלבנה נולדה, או התקופה נופלת, בשעה פלונית מן היום או מן הלילה, על איזה מקום, חשבו השעות האלה - וכתבו שהוא ב"קצה מזרח הישוב, שהוא מאה וארבע עשרה מעלות מזרחה מירושלים, שהיא רחוקה מ"אמצע הישוב" לצד מערב עשרים וארבע מעלות, ותלו את קביעת מקום התחלת היום בקביעת מקום השמש בעת הבריאה, ומהם שפירש כן את הכתוב: 'והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ', היינו שניתנו ברקיע בעת בריאתם בענין שיאירו על ה"ישוב" כולו, והוא בזמן היות החמה באמצע קשת חצי השמים, באופן ששוכני קצה המזרח רואים אותה כשהיא שוקעת, ושוכני קצה המערב רואים אותה כשהיא זורחת, וכששקעה לשוכני קצה המזרח היא תחילת הלילה להם, והרי מן התורה הימים נמנים מן הלילה. ומהם שפירש שבתחילת ליל רביעי, כשנתלו המאורות, הוקבע מרכז החמה נוכח "טבור היס", כדי לקיים מה שנאמר: 'להאיר על הארץ', שהכוונה היא שהאור הולך ומתפשט על הארץ, באופן שבקצה מזרח הישוב היתה זריחת החמה לראשונה, והערב - שממנו תחילת היום לפי הסכמתנו מפי משה רבינו מפי הגבורה - הראשון, היה בקצה המזרח.

רבים מגדולי ישראל דנו בנושא מאז גילה קולומבוס את אמריקה, והיו אנשים שהקיפו את העולם כולו. דעה חשובה ומקובלת היא דעת רבי משה חיים רימוני (ספר מחר חודש, אמשטרדם שפ"ח) שכל אחד שובת בשבת ובמועדים כפי הנהוג במקומות אליו הגיע וכפי שהסכימו בוני הישוב באותו מקום. שיטה חשובה היא השיטה שהקו נקבע 180 מעלות מירושלים, אליה הסכימו רבים וטובים. וישנן דעות רבות נוספות.

מ"ן החזו"א זצ"ל נשאל ע"י תלמידי ישיבת מיר, ששהו בתקופת השואה האיומה בגלות שנחאי, באיזה יום יצומו יום הכיפורים. הוא

סבר כראשונים ש"קו התאריך" הוא 90 מעלות מזרחה לירושלים. אך הוסיף שאין הדבר תלוי ביבשה במרחק זה, אלא בקצה היבשה שממזרח לתשעים המעלות. משום "פטנט" זה של החזו"א אין חשש ששני בני אדם יעמדו ולכל אחד מהם יחשב יום אחר, מפני שהקו עובר בין היבשה לים ולא בתוך היבשה.

רבנים חשובים רבים חלקו על דעת החזו"א וסברו שאף על פי שלדעת ש"קצה המזרח", היינו תשעים מעלות מירושלים, הוא המקום שבו התחיל כל יום להיקרא בשמו, אין להורות כן להלכה שמקום זה הוא קו התאריך, שהרי כמה מהראשונים חולקים עליהם, ושאר הראשונים שכתבו כן לא נתכוונו להורות כן הלכה למעשה לשמור שם שבת ביום המוחזק כיום ראשון. לדעתם, בכל מקום שהתיישבו שם מבני ישראל והוחזק להם יום שבת כספירת אנשי המקום, חייבים לשמרו אף להבא, ואין בכוחנו להורות ליושבי עיר או מדינה שיעשו את המוחזק להם כשבת לחול, ואת המוחזק כחול לקודש.

היעב"ץ ב'מור וקציעה', בשו"ת שואל ומשיב ובשו"ת בית אברהם נראה שסברו שהארצות והאיים שממזרח ל"חצי הכדור העליון" - כמו יפן, אוסטרליה, ניוזילנד ועוד, הוחזקו כמזרח העולם לענין חשבון הימים, שהשבת שם קודמת לירושלים, ואלה שממערב (כמו אמריקה הצפונית והדרומית ועוד), הוחזקו כמערב העולם, שהשבת שם מאחרת לירושלים, והאוקיינוס המזרחי (או: השקט) מבדיל ביניהם. הם דנו על העובר מארצות ה"מזרח" לארצות ה"מערב", או להיפך, דרך האוקיינוס השקט, באופן שלפי חשבוננו ממקום שיצא משם הוא שבת ובמקום שבא לשם הוא חול, או להיפך, וכתבו שדוקא כשמגיע למקום ישוב, אזי על כרחו נמשך הוא אחרי אנשי המקום שפגע בו, ואין לו לשבות אלא את השבת של בני אותו המקום. אך כל זמן שהוא במקום שאין שם ישוב קהל מישראל, יעשה את השבת לפי מה שמוצא בחשבוננו, כפי הדרך שבא משם אם ממזרח או ממערב, למרות שהוא מקום שאילו היה שם קהל מישראל, היה עושה את השבת שלא כחשבוננו של זה, והוא השבת שלו לכל הדינים והעניינים.

אחרונים רבים סברו שהעובר את קו התאריך משנה מיד את יומו, אפילו כשהוא בים או במדבר, בין להקל בין להחמיר. לדבריהם, אין בזה ענין של "מנהג המקום", אלא עיקר השבת ניתנה לאדם באשר הוא שם, ולפיכך גם אם עובר ממקום שבו שבת למקום שבו יום ראשון, או יום ששי, הרי זה פוסק בשבת, והעובר את קו התאריך ממקום ששם ערב שבת סמוך לסוף היום למקום ששם שבת, די לו לשבות עד סוף היום.

כשנטוס למזרח העולם ביום ט"ז בניסן, נגיע לשם ב... ט"ו ניסן. וכן להיפך, כשנטוס למערב העולם ביום ט"ז ניסן, נגיע לשם באותו היום, אך התאריך שם הוא י"ז בניסן, וכאשר נשוב כעבור מספר ימים, למשל, אל צד מזרח, נגיע אל יום קודם... וכל זה קשור להבדלי השעות שבין מדינה למדינה, כמובן.

רוצים דוגמה? בבקשה: משגיח כשרות ניצב בשדה התעופה בלוס אנג'לס, ביום ראשון ב-8 בבוקר לפי השעון המקומי. ב"פן, שהבדלי השעות בין שתי הארצות הם 16 שעות, השעה כעת 12 בלילה בדיקו, חצות של מוצאי יום ראשון. כשמשגיח הכשרות טס לכיוון יפן, הוא טס כעת במשך 12 שעות לאור יום, אך ינחת ב"פן, כשהשעה ב"פן תהיה... 12 בבוקר של יום שני.

היהודי יצא ביום ראשון בבוקר, עבר בדרכו רק אור יום מבלי לפגוש את הלילה, ונחת ב"פן בצהרי יום המחרת, מבלי שהתפלל מעריב וספר ספירת העומר. במקרה כזה, הבעיה לא חמורה, כיון שיכול הוא לספור ספירת העומר בלא ברכה, כדין הסופר ביום,

האם יש תועלת בטהרה מטומאה קלה כאשר קיימת טומאה חמורה?

האם 'תקנת עזרא' קיימת בזמננו? והאם ניתן להטהר בשפיכת 'תשעה קבין' על ידי מקלחת?

הרב יעקב ברגמן

בתורה ובקדושה; וכל שכן שאין להכנס לבית הקברות ללא טבילה מטומאה זו, כיון שאז 'מתדבקים' בו כחות הטומאה השורים שם. ונחלקו הפוסקים אם טבילה זו מותרת בזמננו בשבת וביום טוב, ופשט המנהג להתיר זאת למי שנטמא בשבת וביום טוב עצמו. וכן מותרת טבילה זו ב'תשעת הימים' אף למי שאין דרכו לטבול, ויש שאוסר למי שאין דרכו לטבול. וביום הכיפורים אסורה הטבילה לכל אדם.

כמו כן, אסור לבטל בגין טבילה זו את מצות קריאת שמע בזמנה, או תפילה בזמנה. ויתכן כי אף תפילה בציבור עדיפה על פני הטבילה. ויש שהורה כי מי שאין דרכו לטבול, יעדיף את התפילה בציבור.

ונדבך נוסף לתקנת עזרא הוא – טהרת 'תשעה קבין'. דהיינו, מי שהטבילה קשה עליו, יכול להטהר בשפיכת תשעה קבין (כ"ד-12.44. 32 ליטר, לשיטות השונות) מים על גופו, בשפיכה רצופה, מתוך שלושה כלים לכל היותר, בזרם היורד בקו ישר מעל ראשו לעבר גופו, כאשר הוא עומד זקוף וידיו מונחות ברפיון כנגד לבו; ואין צורך שהמים יגיעו לכל המקומות שבגופו.

ונחלקו הפוסקים אם ניתן לקיים את טהרת תשעה קבין באמצעות מקלחת, ויש שהקל רק כשהזרם יוצא דרך נקב אחד בלבד. ויש שכתב כי פתיחת ברז המקלחת תעשה רק לאחר שהאדם ניצב תחתיו. [שו"ע או"ח פא, א-ב, ומשנ"ב ג-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2, 4, 5, 7, 10, 11; ביאור הר"י פערלא לרס"ג מ"ע קע]

בפרשיות השבוע אנו למדים על טומאות האדם מחמת גופו, החל בטומאת לידה, דרך טומאת נגעים, ועד לטומאת זב וכיוצא בה. וקהההרות מן הטומאה – מצוה, אך נחלקו רבותינו אם מצוה זו חובה היא, או שמא רשות היא, אלא שאם ירצה הטמא להטהר, מקיים מצוה בהטהרותו.

ועוד דנים הפוסקים, בנוגע לזמן הזה, שכל ישראל טמאים בטומאה החמורה של טומאת מת, מחמת שאין לנו אפר פרה אדומה להטהר בו – האם יש תועלת, או אף מצוה, בטהרה מטומאה קלה יותר אשר די לה בטבילה במקוה; או שמא אין בכך כל ענין, שהרי בלאו הכי נותר הטובל בטומאת מת החמורה.

ובנוסף על המצוה להטהר מהטומאה – לסוברים כן – תיקן עזרא הסופר תקנה מיוחדת לטומאת קרי, שהטמא אסור בתורה ובתפילה עד שיטבול תחילה בארבעים סאה (כ"ד-0.574-0.332 מ"ק, לשיטות השונות) מים המכונסים בקרקע, ואף אם אינם מי גשמים אלא שאובים. תקנה זו אמורה גם ביחס לטמא בטומאה חמורה יותר, והיא מכונה: 'תקנת עזרא', או: 'טבילת עזרא'.

ברבות הימים בטלה תקנת עזרא, מסיבות שונות, אך היו שהמשיכו לקיימה. ובימינו – שהמקוואות מצויים בכל מקום – ראוי מאד לקיים את התקנה. ויש שכתבו כי בימינו אין סיבה להקל, ויתכן שאף חובה היא. ומעלות רבות יש בטבילה זו, והיא מסוגלת לקבלת התפילה, לחיזוק הזכרון בתורה, ולהשגת דרגות גבוהות

<< המשך מעמוד קודם

יספור י"ד. אבל הרי במקום המצאו אין זה אלא יום כ"ח בניסן שהוא י"ג לעומר ואיך יספור בו י"ד. ג. יספור בו שני ימים ויאמר, היום שלושה עשר יום שהם וכו' ושוב אח"כ יאמר היום ארבעה עשר יום שהם וכו'. אבל הרי דעת האבני נזר והערוגת הבושם שאין לספור שני ימים מספק, דכיון שאינו יודע באיזה יום הוא עומד, אין זו חשיבה ספירה".

בעל ה'בצל החכמה' פסק ש"כשיהיה לילה אחר שחצה את קו התאריך ויהיה שם ליל כ"ח בניסן שהוא יום י"ג לעומר, יספור עוד פעם "היום שלושה עשר יום", אבל בלא ברכה. ושוב למחרת ליל כ"ט בניסן יספור "היום ארבעה עשר יום" בברכה. וכן יספור הלאה בברכה עד חג השבועות כפי שמונים בני המקום שהוא נמצא שם". הגרש"ז אורבך זצ"ל כותב שאדם שטס ליפן, לאחר שספר ג' לעומר, ובחזרה נמצא שוב במקום בו סופרים כעת ג' לעומר, עליו לספור בלא ברכה באותו היום ואח"כ ימשיך לספור בשאר הלילות בברכה. אך אם יהיה להיפך, כגון שספר בארץ ישראל ג' לעומר וטס ליפן, שלמחרת הוא ה' לעומר, והפסיד יום – במקרה כזה הפסיד יום, ולכן ימשיך לספור מכאן ואילך בלי ברכה.

מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א אמר לי, שלמרות שמעיקר הדין קשה למנוע מלטוס לחו"ל ולשוב בחזרה, באופן שע"י חציית "קו התאריך" יפסיד יום מהספירה, אך עדיף להמנע מלטוס בימים אלו משום כך, וכך כתב גם כן בשו"ת בצל החכמה.

אם שכחנו בטעות יום אחד מספירת העומר, נוכל פשוט לטוס אל המדינות שמעבר לקו התאריך, בו לא הגיע עדיין היום אותו שכחנו, ולספור בו ובימים הבאים עם ברכה...

ולהמשיך הלאה לספור בברכה. ואמנם ישנם גדולי תורה שהעירו שאדם שלא עבר עליו בעצם 'יום', כי החמה לא חשכה עליו, כיצד יכול הוא לספור את הספירה של היום הבא?! האם ישנו חסרון ב"תמימות תהייתה" בכך שלא עברו 24 שעות מאז שהיה אצלו הלילה הקודם?!

הבעיה חמורה יותר כאשר היהודי טס מאוסטרליה, ביום י"ג בעומר, למשל, והוא מגיע לארה"ב ב...י"ב לעומר. שהרי אוסטרליה מקדימה את אמריקה ביום.

וכך מתאר את הבעיה הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל, שהתגורר במלבורן שבאוסטרליה, (שו"ת בצל החכמה, ח"ה סימן צו): "נשאלתי הרבה פעמים מאנשים הנוסעים בימי ספירת העומר מפה אוסטרליה לאמריקה ובדרך נסיעתם הם עוברים בטיסה את קו התאריך הבין לאומי שם מוחזר התאריך יום שלם, איך עליהם להתנהג בנוגע למצות ספירת העומר אחרי חצותם את קו התאריך הנזכר. – על דרך משל, מי שקודם נסיעתו מאוסטרליה ספר שם אור ליום כ"ח ניסן, היום שלושה עשר יום וכו' לעומר, וכאשר חצה דרך טיסה את קו התאריך באמצע היום הוחזר שם התאריך יום שלם והרי הוא שם אמצע יום כ"ז בניסן שהוא יום י"ב לעומר, איך ימשיך לספור כאשר יהיה לילה שהוא אז במקום המצאו אור ליום כ"ח ניסן שהוא יום י"ג לעומר".

בעל ה'בצל החכמה' מציע שלש דרכים לפתרון הבעיה: "יש לדון בזה על אפשרות של ג' דרכים: א) שיספור באותו לילה י"ג לעומר כפי חשבון מקום המצאו, אבל הרי הוא ספר כבר י"ג אמש קודם יציאתו מאוסטרליה. ב) ימשיך ספירתו. אמש ספר י"ג וכעת

כאשר ביקשו ממנו לומר שיעורי תורה ברבים, היה מבקש באופן מוחלט שלא ירשמו את שמו במודעות בקרית חוצות, וכפי שהיה אומר "אין לאף אחד שום תועלת מכך ששמי ישוטח על גבי לוח המודעות"...

הרב אהרן כהן

"ישני תולעת ואוב" (ויקרא י"ד, ד')

"מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב" (רש"י) הקב"ה אוהב במיוחד את מי ששפל בעיני עצמו. אדם יכול להיות חכם או עשיר גדול, ובכל זאת אם הוא חי בקדושה ובטהרה ואינו מחשיב עצמו בשל הגדולה שנפלה בחלקו - הקב"ה אוהב אותו. דרשו חז"ל, אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור, עשיר, חכם ועניו. לכאורה הדברים צריכים ביאור, שהרי מלבד מידתו של ה"עניו", כל השאר בדרך כלל אינם שפלים לעצמם... וההסבר לכך הוא, שאם הגיבור, העשיר והחכם יודעים כיצד לנהוג במעלתם ואינם מייחסים חשיבות לעצמם, הקב"ה אוהבם ומשרה שכינתו עליהם. בימים אלו של ספירת העומר, בהם נפטרו תלמידי רבי עקיבא, צריכים אנו להתחזק בפרט במידת הענווה והשפלות.

כתוב בשם רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך - זהו כלל גדול בתורה", אדם שמרגיש עצמו כמו השני מגיע למידת הענווה השלמה. האותיות שאחר המילה "רעך" הם "שפל" רק אדם שהוא שפל ועניו יכול להרגיש "רעך". ידוע המעשה על הלל הזקן (שבת

לא), ששני בני אדם התערבו ביניהם אם יצליחו להקניט אותו. בערב שבת, כשהלל הזקן היה באמצע לחפוף את ראשו, ניסה אחד מהם להקניטו בכל מיני שאלות שונות ומשונות, והלל הזקן הבלג ואמר לו בסבלנות "שאל בני שאל", והשיב לו על כל שאלותיו. נשאלת השאלה, מדוע לא אמר לו הלל הזקן בנחת וברוגע, שהשעה דחוקה לו כעת ושיבוא אליו במוצאי שבת? וענה על כך כ"ק האדמו"ר מוורקא זצ"ל, שאם היה דוחה אותו

עד לאחר השבת, היה ניכר בזה עדיין מידת מה של הקפדה. רואים מכאן את שלמות ענוותנותו והכנעתו של הלל, כי רק מי שמחשיב עצמו במשהו מעל חבריו מסוגל לדחותו ולומר לו שאין לו פנאי בשבילו עכשיו, אך מי שממליך עליו את חבריו ומחשיבו יותר ממנו, לא יוכל להגיע למדרגה זו. לכך נענה לו הלל הזקן מיד בכבוד ובסבלנות.

מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, שכאשר ביקשו ממנו לומר שיעורי תורה ברבים, היה מבקש באופן מוחלט שלא ירשמו את שמו במודעות בקרית חוצות, וכפי שהיה אומר "אין לאף אחד שום תועלת מכך ששמי ישוטח על גבי לוח המודעות"...

שאלו אותו: "האם אפשר לתלות את המודעה על כותלי בית הכנסת בו נאמר השיעור?"

והשיב: "אם אפשר שלא, מה טוב ומה נעים, כי הרי מה יתן ומה יוסיף שאדם בשם אברהם גניחובסקי יבוא לדרוש? אדרבה, אם יחשבו שמישהו אחר ידרוש, טוב לכם יותר. מה אתם אומרים, האם יש בכך חשש של אונאה?"

כשעמדו על כך לרשום את שמו "כי כך מנהג המקום", נכנע והוסיף בחיוך: רק אל תכתבו "ידבר אחד הרבנים", והוסיף וסיפר על כך מעשה שהיה:

הגאון רבי שלמה אייגר זצ"ל, הגיע לבית הכנסת והבחין כי הציבור מתגודד סביב אדם זר על מנת לכבודו.

התעניין רבי שלמה מה המיוחד בו: האם ת"ח הוא? או שמא עשיר גדול? ואולי בעל ייחוס מפואר? על כל תמיהותיו נענה בשלילה.

המשיך ושאל: "אם כן, מהי מעלתו?"

"הוא עניו", הייתה התשובה.

התפלא רבי שלמה: "אם אינו ת"ח, לא עשיר ואין לו ייחוס, פשיטא שהוא עניו, שהרי במה יתגאה?!"

סיים רבי אברהם גניחובסקי את סיפורו כשהוא מרמז בכך על עצמו, והוסיף בחיוך רחב: "עוד יאמרו שאני עניו"...

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל

לחיות כמו יהודי טוב

קו השיעורים של דרשו

דף היומי בהלכה שלוחה: 1
דף היומי בבלי שלוחה: 2

077-2613337

התקשרו עכשיו:

נולד זכר בליל שבת מתי עושים את ה'שלום זכר' בליל שבת שנולד או בשבת הבאה?

עוגה ויין שתעשה השלום זכר כבר הערב. הרב מטעפליק כשסיפר הוראה זו לתלמידו מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל הוסיף ואמר, תא חזי הסייעתא השמיא שנתנו לי מן השמים לשאלה הראשונה לעיני כל הקהל.

כי באמת אין שאלה זו בפוסקים בשו"ע יורה דעה בסימן רס"ה בהלכות מילה, במקום שמדברים על שלום זכר.

אלא שבערב שבת זו של ההכתרה שלי החלטתי כיון שחג הפסח ממשמש ובא, אשנן את כל הפרי מגדים הלכות פסח ושם בסימן תמ"ד (משבצות זהב סק"ט) בדיני ערב פסח שחל בשבת כותב הפמ"ג בזה"ל:

”ויראה אם נולד בן זכר בליל שבת לאחר צאת הכוכבים, והקהל התפללו ערבית בלילה, י"ל דקורין הזכר בלילה זה, דמשמע התם הנושע מבטן אמו, וקרוב ללידה עושין, בשבת שהכל מצויין בבתיהם, ועושין בליל שבת סמוך ללידה, וא"כ משמע שבת שניה הסמוך ללידה לא הוה מצוה, עכ"ל הפמ"ג.

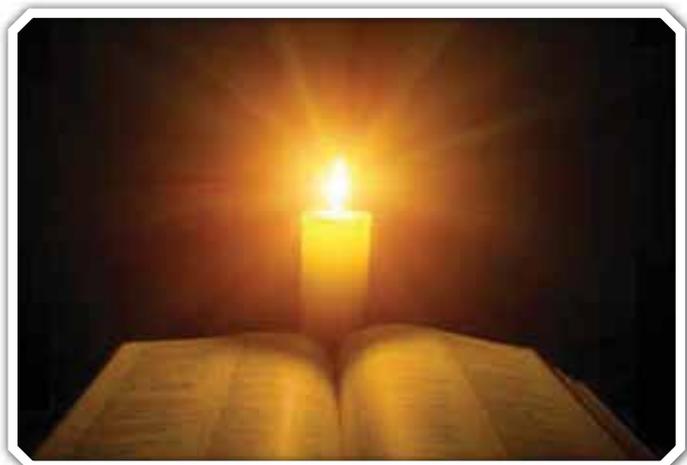
”ביום השמיני ימול בשר ערלתו“ (ויקרא י"ב, ג')

בגמ' שבת (קלב. וברש"י שם ד"ה ביום) לומדים ממה שנאמר וביום השמיני ימול, ולא כתוב ובשמיני ימול, שמילה נוהגת גם אם יום השמיני חל בשבת.

בס' שבוע וישוע הבן (להרב מרדכי גרוס שליט"א, עמ' קד) מובא בשם מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל, שסיפר לו הרב מטעפליק הגאון ר' שמעון אהרן פולונסקי זצ"ל מגדולי המורים בדור העבר בעיה"ק ירושלים, שמנהג היה בעיירתו בשבת ראשונה למינוי רב, שהקהל מלווה את הרב בליל שבת בניגון מבית הכנסת לביתו, ולאחר שהרב קידש על היין הקהל חוזרים לבתיהם, וזו היא הכתרת הרבנים.

בשבת ראשונה למנויו, לאחר שמזג את הכוס וכל הקהל מלאו את ביתו לשמוע הקידוש, נדחף תינוק אחד בבהלה ושאלה בפיו: אמי שלחה אותי לשאול את הרב, שברגע זו נולד לה בן זכר אימתי לעשות השלום זכר אם בשבת זו או לשבת הבאה? השיב הרב מטעפליק לאותו תינוק, לך אמור לאמך אם יש בביתה

מה היא התחושה שיש לאדם שפעם אחת לא התפלל, או פעם אחת לא למד?

”אֲנִי הִנֵּהוּ וְלִקַּח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צַפְרִים חֵיטָה טְהוֹרוֹת“ (ויקרא י"ד, ד')

וכתב בעל הטורים, שתי ציפורים על שם (משלי כז, ח) צִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קֶנֶה כִּן אִישׁ נוֹדֶד מִמְקוֹמוֹ. וכתוב במצורע (לעיל יג, מו) בדד ישב, לכך טהרתו בצפרים, ע"כ.

וראה בפ"י הגר"א (על משלי שם) שכתב וז"ל: כמו ציפור הנוודת מקנה אז מקוננת מאוד על היותה נעה ונדה, כן איש הנווד ממקומו. ואמר ”קנה“ ו”מקומו“, וההבדל הוא ש”קנה“ דרך ארעי ו”מקומו“ הוא מקום קביעות.

והענין כצפור וגוי האדם המתפלל תמיד ופעם לא התפלל דומה בעיניו כאילו לא התפלל מעולם, כן איש הלומד תמיד תורה ופעם אחת לא למד אז הוא כמו מבולבל ונווד.

ואמר אצל תפלה ”קנה“ ואצל תורה ”מקומו“ כמ"ש מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ע"כ.

האם יש לרופא להימנע מלאסוף סטודנטים מתלמידים, ליד מיטתו של החולה, משום הלבנת פנים?

ולפי"ז מבאר העמק דבר שזה שמסיים הקרא בלשון: "וזאת תורת המצורע", מפני שזה הדין אינו בכל מקום, אלא רק בצרעת. דבאמת הוא בזיון גדול לאדם שיתקבצו תלמידים רבים ויביטו על בשרו ונגעו, וודאי בהוראה כיצא בזה במקום אחר אסור לעשות כן ולהלבין פני השואל, אבל "זאת תורת הצרעת" שיגיע לו כפרה על שהלבין הוא פני חבירו, עיי"ש.

וא"כ נלמד מזה דיש מקום לאסור לרופא לאסוף מסביב למיטת החולה סטודנטים מתלמידים משום איסור הלבנת פני החולה, ומן הראוי איפוא שהרופא ירצה את החולה שיסכים לכך, ואם מביע התנגדות יש לו למנוע מלהביאם מסביב למטת חולה זה. [ועיי' אנצ' הלכתית רפואית כרך ג' לימוד רפואה עמ' 396, וקובץ "אסיא" ח"ה תשמ"ו עמ' 81 במאמר מהגר"י זילברשטיין שליט"א]

"זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק" (ויקרא י"ד, נ"ד) בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ג סי' פא) דן האם יש לרופא להימנע מלאסוף סטודנטים מתלמידים, ליד מיטתו של החולה, כדי להראות להם מקומות נגעי המחלה בשטחי הגוף, שלכאוי יש בזה הלבנת פנים לחולה. והביא מה שכתב הנצי"ב זצ"ל (בהעמק דבר פסוק נה) עה"פ: "להורות ביום הטמא וביום הטהור זאת תורת המצורע". שמבאר עפ"י הראב"ד בפ"י לתורת כהנים, דפ"י "להורות" היינו שהכהן יהא מורה בשעה שבא מעשה לפניו ויהא קורא לתלמידיו ולהראות להם בעין צורת הנגע ופרטיו וכו', ע"כ. [ועיי' רמב"ם פ"ט מטומאת צרעת הי"ב בצורת הבדיקה]

כשמשתילים איברים מאדם חי לאדם אחר, האם נשאר קשר סמוי בין האדם התורם לבין האיבר המושתל?

ומוכיח מזה שכן "יוצרנו יתעלה שמו אע"פ שלא ראינוהו, הוא מצוי בכל ועושה הכל", ועיי"ש להוכחות נוספות מטבע העולם. ובהע" שם (הע' 43) מביא שכן מובא בס' אילם (לרבי יוסף שלמה הרופא - הישר"ר מקנדיאה, מעין חתום אודסה תרכ"ד עמ' 407) אך אינו מסכים באמיתותה.

וז"ל: וכגון מה שאומרים שאם בקצה הארץ איזה איש נחתך חוטמו או אוזנו והדביקו לו בשר זולתו שזה דבר ידוע באיטליא שעושים איברים חדשים אם נחתכו, אבל עושים מבשר עצמו, ואם אחר רוצה לתת לו מבשר זרועו, כגון שהוא עבדו, או בשביל ממון, יתרצה לו. ואחר כך כל התפעלות שיהיה לאיש האחד ירגיש זה באבר החדש, עד שלפי סיפורם התוחב מחט בבשר זה ירגיש כאב האחר בבשרו, ואלה רחוקים מן השכל ואומרים שאם ימות העבד, כשנפסד גופו - יפול חוטמו של זה, וסיפורים אלה גורמים שחוק - לא ידיעה". [עיי' תוס' נדה יז. ד"ה שורפין שכ"כ על צפרניים]

"יְיָ יִרְקֵה הַזֵּב בְּטַהוֹר וְכִבְּסֵם בְּגִדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם" (ויקרא ט"ו, ה') במושב זקנים (לבעלי התוס' ז"ל) מביאים שהקשה הרי"ח, למה רוק או שאר מעיינות הזב מטמאים אחר שפרשו ממנו, ותירץ לפי שעדיין יש בו חיות, ונחשבים כמו הזב עצמו. [אולם עיי' פיה"מ לרמב"ם (שקלים ח,א) שמשקין היוצאין מן הטמא כמשקין שהוא נוגע בהן, ולפיכך נעשה רוק כל הטמאים טמא] ומביאים לזה ראיה שפעם אחד חתכו בניתוח לב' אנשים את החוטם, ובטעות התחלפו החוטמים ושמו לאחד את חוטמו של השני. וכשמת אותו בעל החוטם אז נפלה לזה החוטם, אלמא שיש חיות באיברי האדם אפילו לאחר שפירשו, ע"כ. מקור הדברים נמצא בס' פירושי התורה לרבי יהודה החסיד (ויקרא טו, עמ' 144) וכנראה שמש"כ במושב זקנים "הקשה הרי"ח" כוונתו לרבי יהודה החסיד. וכן בס' אמרות טהורות חיצוניות ופנימיות (לרבי יהודה החסיד אות ב' עמ' ח) הביא תופעה זו, באחד שנחתך חוטמו וחיבר חוטם של אדם אחר אליו בסם וכשמת אותו נפל חוטם זה, לפי שמריח במיתת גופו.

תלמידיו של הגר"א קוטלר שאחזו בכנף מעילו וניצלו משיניהם של כלבים עזי נפש!

והמעשה עם החזו"א 'הרואה ואינו נראה'!

"אשה כי תזריע וילדה זכר" (יב, ב)

תלמידיו של הגר"א קוטלר שאחזו בכנף מעילו וניצלו משיניהם של כלבים עזי נפש! והמעשה עם החזו"א 'הרואה ואינו נראה'! דברים מופלאים נאמרו בחז"ל על ענין פסוק זה, וכבר מביא רש"י את דברי המדרש "אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של האדם אחר כל בהמה חיה ועוף, כך תורת טהרתו וטומאתו, נתפרשה אחרי תורת בהמה חיה ועוף".

וכבר הקשתה הגמרא (סנהדרין לח, א) מדוע יצירתו של האדם במעשה בראשית היתה אחרי יצירת הבהמות החיות והעופות, וכי לא היה ראוי להקדים ברייתו כחלק אלוק' ממעל? אלא מתרצת הגמרא, שזה כדי ללמד את האדם דרך חיים, שהרי נאמר "אחור וקדם צרתני" אם זכה האדם אומרים לו אתה קדמת לבהמה חיה ועוף במעשה בראשית, לא זכה אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך.

והדבר פלא! וכי אם זכה האדם, ישתנה סדר הבריאה, והוא הקדים את היתוש והשלשול??? הרי המציאות היתה שהבהמות והחיות הקדימוהו בסדר הבריאה?

אלא שאם האדם לא זכה, והוא כבהמה נדמה ברודפו אחרי תאוות העולם, הרי שנחשב הוא בסדר הבריאה 'כבהמה', והרי הם קדמוהו!

אבל אם זכה ומקדש גופו בתאוות רוחניות ומזכך עצמו מתאוות העולם, הרי הוא כחלק אלוק' ממעל, אז הוא כלל לא נחשב בסדר הבריאה של שאר יצורי עולם, הוא גבוה ומרום - הוא חלק אלוק' ממעל, והוא 'קדם' בחשיבותו לפני כל יצורי תבל!

כך היא המציאות בעולם - אם האדם הוא רוחני 'חלק אלוק' ממעל', אין הוא כלל בסדר בריאת הבהמות והחיות, הוא מעליהם ולפניהם! אלו הם דברי חז"ל במסכת שבת (קנא, ב) 'אין חיה שולטת על האדם אלא אם כן נדמה לה כבהמה שנאמר נמשל כבהמות נדמו!!!'

מעשים מופלאים מסופרים בזה מגדולי הדורות הקודמים, על גדול ושגב קדושתם שלא שלטו בהם חיות כלל, אבל מה מחזק לדעת כי גם בדורנו אנו זכינו לראות באמת פלאית זו, כי האדם הגדול והשלם, הוא מעל לסדר בריאת שאר יצורי עולם, ואין להם כלל שליטה בו.

מעשה מרטיט מוספר על מרן הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל ראש ישיבת ליקווד, שבהיותו ראש ישיבת סלוצק, התגורר בבית שעמד רחוק מבניני הישיבה, והדרך שהיתה מביתו לישיבה עברה בדרך ראשית, והיה בה בעיות של פריצות ושמירת העינים, ולכך עשה הגאון זצ"ל את הדרך לשיבה דרך חצרות הבתים, והיה מדלג מחצר

לחצר מעל גדרות ומכשולים, עד שהיה מגיע לישיבה. פעם קרה ששהו אצלו שני בחורים וכשהגיע זמן הסדר בישיבה זרזם רבי אהרן לצאת ושאלם אם ברצונם ללכת אתו בדרך שהוא רגיל בה דרך חצרות הבתים? התלמידים לא יכלו לסרב והשיבו בחיוב אף שפחדו עד מאוד מפני שבחצרות שהיה מדלג היו משוטטים כלבים שמירה עזי נפש ומפחידים, אבל הם יצאו בבטחם בקדושת מורם ורובם, וכך הם מצאו עצמם מקפצים אתו מחצר לחצר על גדרות ושערים, עד שהם התקרבו לחצר אחת שבה שהו כלבים גדולים ועזים ששמו לב לאורחים הלא רצויים והתחילו בבניחות עזות וגילו שיניהם הטורפות, שלבם לא איתם עצרו שני הבחורים ואמרו לראש הישיבה איננו מסוגלים יותר מפחדים אנו מהכלבים הללו שמסוגלים להרוג בני אדם! נפנה אליהם רבי אהרן ואמר אתם מפחדים החזיקו נא בשולי מעילי ואזי אין לכם מה לפחד ותוכלו לעבור בשקט דרך החצר..... שני הבחורים נשמעו לרובם, ואחזו כל אחד באחד מכנפי מעילו של רבם, וקפצו לחצר..... ופלא עצום! הם עוברים את החצר והכלבים נשתקו ולא חרצו לשון.

אם אדם הוא! קודם הוא לכל בהמה חיה ועוף! הוא כלל לא בשליטתם!

ולא רק בבהמות וחיות מהלכי ארבעה ישנה סגולה מעלה גדולה זו ל'אדם'! גם ב'חיות' מהלכי שתיים מצינו פלא עצום זה..

מסופר על מרן החזו"א בהיותו בעיר מינסק, שאחר שגמר את כתיבת חיבור הענק על הלכות עירובין, בהיותו בגיל 50, נחלש הוא עד מאד מרוב עמלו בתורה, והעידו כי מרוב עמלו בלימוד חלק זה של התורה הקשה והמסובך, לא היה לו כלל הרגשים של גשמיות. יום אחד ביושבו על לימודו באת מבתי הכנסת בוילנא, הגיע השמועה כי פלוגת חיילים הגיעה לעיר כיד לקחת ולגייס את הלומדים לצבא, ומי שלא היה לו 'פספורט' היו יורים בו מיד, כולם ברחו והסתתרו, וגם מרן החזו"א שלא היה ברשותו 'פספורט' קם בחופזו ויצא להסתתר ביערות מחוץ לעיר, והנה בהגיעו לקצה העיר, ולפניו פלוגת חיילים גדולה המתכננת כניסתה לעיר, והחיילים עומדים בשתי שורות כשרובים בידיהם, ומתחילים בצעדה לעבר בתי העיר, מרן החזו"א לא נבהל אל המשיך בשלוה לעבר החיילים ועבר בין שתי שורות החילים עד שיצאה מחוץ לעיר, ואף חייל לא שם ליבו אליו כלל.... והעיד על עצמו מרן החזו"א, שהיה בטוח שלא ינזק אחר שגמר באותם ימים את חיבורו על עירובין!

עד כדי כך הגיעה לדרגה גבוהה שמרוב עמלו בתורה באותה תקופה הרי גופו התקדש לדרגה של התפשטות הגשמיות, עד שהיה 'כרואה ואינו נראה' והחילים חיות האדם, כל לא ראוהו בעוברים בפניהם.

מרן החזו"א זצ"ל

מה פשר הכיתוב שעל יין ומיץ ענבים "ברכתו הגפן גם לדעת הבית יוסף"?

מהממות יין, והמים - שלש רבעים, וכתב שיינות שלנו חלושים, לא מספיק כשרבע מהממות יין והשיעור כפי שמוזגים יין באותו מקום, וכתב ע"ז הרמ"א שצריך שיהיה היין אחד מששה במים ולא פחות מזה, והדבר יפלא שהרי מרן כותב, הדין שיינות שלנו לא מספיק אחד מארבעה ומה מוסיף הרמ"א שלא יפחות מאחד מששה הרי גם אחד מארבעה לא מספיק, אך הדבר מבואר בדברי הבית יוסף שהבאנו שמש"כ בשו"ע הוא לגבי שמרי יין, ואילו הרמ"א דיבר לגבי יין גמור, ודבריו הם דברי האגור שהביא מרן בבית יוסף. וכל זה מבואר היטב במשנה ברורה בשם הפוסקים. אכן העולת תמיד כתב שאין להקל בזמנינו אפילו בתערובת מעט מים, והבין שהרמ"א חולק על המחבר ע"ש ומסיק שאפילו כשהמים הם פחות מהיין אין לברך עליו בורא פרי הגפן, והמשנה ברורה רמז אליו בשער הציון ולא פסק כדבריו.

והכף החיים (אות ל"א ול"ב) הביאו, והביא שהפמ"ג כתב שאם יש רוב מים מברך שהכל, ומכריע הכף החיים שאם הוסיף מים כמות שוה ליין באופן שחצי יין וחצי מים יכול לברך בורא פרי הגפן, אכן במשנה ברורה נתבאר שאין כלל מחלוקת בין מרן הבית יוסף להרמ"א, וכאשר מבואר הכל בדברי הבית יוסף.

היוצא להלכה ולמעשה א. כמות מים בשמרי יין

שמרי יין - בזמנינו, שהיינות חלשים, אין לערב בהם הרבה מים, אלא כדרך המזיגה הנהוג באותו מקום, ואם זה פחות מאחד מארבעה לא מברכים עליו הגפן מדין הגמרא.

ב. כמות מים שניתן לערב ביין

יין גמור ניתן לערב בו יותר מים, כמבואר במשנה ברורה, אך אם אין אחד מששה ביין אין מברכים עליו הגפן, והשיעור לערב מים - כתבו הפוסקים שתלוי בחוזק היין. שייך שנעשה מענבים של סוף העונה חזק יותר, והעיקר שמורגש כח היין לאחר שערבו בו מים, והכף החיים מחמיר כדעת הפמ"ג לא לערב יותר מחצי.

ג. מים במיץ ענבים

במיץ ענבים שאין לו תסיסה - נחלקו פוסקי זמנינו אם מותר להוסיף בו מים, י"א שאם הוסיף אפילו מעט מים, אינו מתבטל ליין ואינו משלים לשיעור רביעיית בקידוש והבדלה, ויש אומרים שניתן להוסיף בו מים כל זמן שנשארו בו טעם יין, והובאו בביאורים למשנה ברורה בהוצאת "דרשו" ס"י ד"ר הערה 20.

האם ראית את הכיתוב בתווית היין ומיץ ענבים "ברכתו הגפן גם לדעת הבית יוסף"? ובכן, במה נתייחדה שיטתו של הבית יוסף בברכת היין, והאם אכן יש בזה מחלוקת בין הבית יוסף לשאר פוסקים? על כך נשתדל לבאר במאמר שלפנינו, ובעזה"ש"ת שלא נכשל בדבר הלכה.

תחילה יש לדעת, שאין למדין הלכה מפי מעשה ולא מתווית בחנות המזון, כדי לברר את ההלכה יש להעמיק בסוגיית הגמרא, ומשם בדרכי הפוסקים גדולי הדורות עד להכרעת ההלכה בסייעתא מלעילא.

סוגייתנו עוסקת בכמות המים שמוסיפים ליין, ומבואר שיש טוב, רגילים לערבו עם מים כפול שלש מהיין, באופן שרבע מהתערובת יין ושלש רבעים מים, והנותן מים על שמרים של יין כדי שיקבלו טעם של יין - צריך שהיין יהיה לכל הפחות רבע מהמים. בפחות מכך אין על המים דין יין וברכתם שהכל, אך לא נתבאר עד כמה ניתן להוסיף מים ביין גמור, שהוא עדיף מנתנת מים על שמרים. הנה הבית יוסף ס"י ד"ר סעיף ה', כתב דשמרי יין שנתן בהם מים, לא מברכים הגפן רק כשנתן שלש מידות מים ומצא

ארבע, כלומר שכמות היין היא רבע מהתערובת, אבל בפחות מזה ברכתו שהכל, וכתב עוד בשם רבינו יונה שזה בזמן חז"ל שהיו היינות חזקים אבל היינות שלנו חלשים ואפילו כשרבע כמות יין זה לא מספיק לברך עליו הגפן.

אח"כ כתב מיד, שהאגור כתב בשם מהרי"ל בדין מזיגת יין לברכת הגפן, שצריך שיהא ששית יין כנגד המים, ואז אם רגילים לשתותו כך מברכים עליו הגפן, אבל פחות מששית - לא מברכים, ולא הזכיר שיש מחלוקת וסתירה ביניהם. עולה מדבריו חילוק ברור בין שמרי יין, שמדין הגמרא צריך רבע כמות יין וביינות שלנו גם זה לא מספיק, אבל ביין גמור, כשמערב בו מים מותר עד ששית שזה 17% מהתערובת.

בשולחן ערוך כתב מרן (ס"י ר"ד ס"ה) דין שמרי יין שצריך רבע

מעשה בש"ץ אחד שספר העומר בקול, וטעה ואמר המספר של אתמול, וכמה מהציבור צעקו את המספר הנכון, האם הם יכולים עדיין לספור עם ברכה?

האם נשים חייבות בספירת העומר בברכה, ומה לגבי ברכת 'שהחיינו' וכיצד ינהג נער החוגג בר מצווה בימי ספירת העומר •
לקט הלכתי מאת הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

ש"ץ ששכח

שאלה: ש"ץ שאינו יכול לברך מחמת ששכח יום אחד ומתבייש לבקש מאחר לברך האם יכול לבקש מאחד מהציבור החייב בברכה שלא יברך והש"ץ יכוון להוציאו?

תשובה: אינו יכול לעשות כן, דשמא הוא נחשב לאו בר חיובא, ביום שאינו יכול לספור לעצמו, וממילא אינו יכול להוציא את האחר (שערי תשובה, "סו"ס תפ"ט בשם פר"ח, וע' "אבי עזרי" הל' ברכות). הכנה משבת לחול

שאלה: כל בוקר אני מניח "כרטיס ספירת העומר" על המיטה בכדי להזכיר לי בלילה לפני שאני הולך לישון שצריך לספור. האם מותר לעשות כן בשבת בבוקר, או שמא זה נחשב הכנה לצורך מוצאי שבת? תשובה: מכיון שזה רק טרחא בעלמא לצורך מצוה, מותר לעשות כן אפילו לצורך מחר (הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הגר"נ קרליץ שליט"א). ויש להוסיף שלא דמי להא דכתב הרמ"א (או"ח סו"ס תרס"ז), שאסור להכין ביו"ט א' לצורך הלילה, אף שהוא לצורך מצוה, דשאני התם שיכול לעשות גם בלילה, משא"כ בזה שיבוא לחשש שיתבטל המצוה לגמרי ועוד שהתם איכא טרחא יתירה.

ספר וחזר בו תוכ"ד

• מי שספר, וחשב שטעה ומיד תוכ"ד חזר וספר מספר אחר, ושוב נודע לו שהספירה הראשונה היתה נכונה, יצא ידי חובתו, משום דתוכ"ד זה רק כדי לתקן דבריו ולא לקלקל (וכמו שמשמע במשנ"ב ס' מ"ו ס"ק כ', הגרש"ז אויערבך זצ"ל, והגרי"ש אלישיב זצ"ל, ועיי' "דעת תורה" ס' קי"ד בהג"ה שזן בזה ומביא דברי הרמב"ן שמפ' שזה גופא ספיקת הגמ' ברכות י"ב).

ועוד, מכיון שהתגלה לו שחזר בו בטעות, נמצא שהתבטל חזרתו ונשארה הספירה הראשונה (הגרש"ז אויערבך זצ"ל)

ועדיין יש להסתפק היכא ששאלו כמה הספירה היום, ואמר "היום הוא חמישה ימים", ומיד נזכר שעדיין לא ספר, והוסיף "ועוד עשרים יום", האם כיון שאמר מספר חמישה כבר יצא, או שמא כיון שתוכ"ד הוסיף עוד עשרים התבטלה הספירה הראשונה, דכאילו אמר עשרים וחמישה יום, והדעת יותר נוטה שכבר יצא מיד ולא יכול לבטלו (הגרא"ל שטיינמן שליט"א, והגר"נ קרליץ שליט"א).

נשים במצות ספירת העומר

• נשים פטורות מספירת העומר, כיון שהוא מ"ע שהזמן גרמא. וכתב המשנ"ב (סי' תפ"ט ס"ק ג') שאפילו לפי מנהג האשכנזים שנשים רשאיות לברך על מ"ע שהזמן גרמא, בכל זאת על ספירת העומר לא יברכו, כיון שהן בודאי יטעו יום אחד וישכחו מלברך. אולם אשה שמדקדקת במעשיה, ויודעת בעצמה שלא תשכח, יכולה לברך על ספירת העומר, ומן הראוי שתעשה סימנים בביתה לזכור לספור בכל לילה ("ארחות רבינו" ח"ב עמ' צ"ד, וספר 'הל' חג בחג" בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל), ואמר לי אאמור"ר זצ"ל שכן נהגו במדינות אשכנז.

דיני אבלות הנוהגים בימי הספירה

תספורת

• אין לגלח בין שערות הראש ובין שערות הזקן בימים אלו. בין אנשים ובין נשים. ואפילו קטנים שלא הגיעו לחינוך. אבל לצורך, כגון שיש פצעים או כינים מותר (הגרי"ש אלישיב זצ"ל). וכן אין לעשות "חלאקה" בימים אלו (הגר"נ קרליץ שליט"א).

תספורת לצורך ברית

• מותר להסתפר בימי הספירה לצורך ברית מילה, אמנם רק לאבי הבן, הסנדק והמוהל אבל לא הקוטר. ויכולים להסתפר יום לפני הברית אחר הצהרים. ואם חל הברית בשבת יכולים להסתפר ביום שישי מהבוקר (רמ"א ס' תצ"ג ס"א ומשנ"ב שם).

לצורך בר-מצוה או אירוסין

• אין להסתפר לצורך בר מצוה גם לא הנער הנכנס למצוות. וכן החתן והכלה לצורך פגישות או לצורך אירוסין אינם מותרים בתספורת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

לצורך שבת אויפרוץ או שבע ברכות

• חתן העולה לתורה שבת לפני ל"ג בעומר אינו רשאי להסתפר לכבוד שבת, אלא יסתפר ביום ל"ג בעומר לפני הנישואין ולא דמי למש"כ ב"שערי תשובה" שם בשם ה"דגול מרובה" להתיר לכבוד שבת שלפני החתונה שאז עשו מזה שמחה גדולה משא"כ בזמננו (הגרי"ש אלישיב זצ"ל)

המשך החתונה בלילה

• התחיל חתונה ביום ל"ג בעומר, מותר להמשיך החתונה עם התזמורת גם בלילה.

השתתפות בחתונת חברו

• מי שעושה חתונה תוך ימי הספירה שלא כדיון, אסור לאחרים להשתתף בזה (שו"ע ס' תצ"ג סעיף א'), אבל אם עושה חתונה בזמן שלפי מנהגו מותר, אז יכולים גם אלו הנוהגים להמשיך את מנהגי אבלות הספירה לאחר ל"ג בעומר להשתתף בה. (שו"ת "אגרות משה" והגר"נ קרליץ שליט"א). תזמורת וניגונים אין לעשות ריקודים ומחולות בימים אלו (משנ"ב סק"ג), וכן נהגו לא לשמוע שירים מטיפי, אפילו שירים בפה ללא תזמורת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל ובעל "שבט הלוי" שליט"א).

(מים חיים)

תיקון טעות

בניגוד למה שפורסם בטעות בגיליון פסח, במדור "כשרות המאכלים". יש לציין כי טיפות נורופן לילדים אינן כשרות לפסח.

מדוע כתב הרמב"ם את הלכות ספירת העומר בהלכות תמידין ומוספין?

דין ספירת העומר בזמן הזה
לדעות שספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, האם די בספירת הימים בלא שבועות?
האם חיוב ספירת העומר תלוי בהבאת העומר?

מדוע היה רש"י סופר בלא ברכה מבעוד יום, וחוזר וסופר בערב בברכה?

ברכת ספירת העומר
האם דין הברכה על ספירת העומר שונה משאר ברכת המצוות?
האם שייך קיום מדאורייתא בברכת המצוות דרבנן?

האם הברכה על ספירת העומר, היא חלק מנוסח הספירה?

דעת הראב"ה בגדר ברכת ספירת העומר
האם בכל מצוה דאורייתא, ברכת המצוה היא גם מדאורייתא?
מדוע לדעת הראב"ה יש לחזור ולברך על ספירת העומר הנספרת מספק?

כל התשובות לשאלות בספר
מועד לדוד
על מועדי השנה

להזמנות דרשו: 02-5609000

פותרים את זמן וסט משנה

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף
מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של
ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5	מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 4	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 2	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1
בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח	בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
'חמשה חומשי תורה' בנכר אחד 'דרשו'	סט 'משנה ברורה' מהודר			
גביע יוקרתי מְכָסֵף	'חמשה חומשי תורה' בנכר אחד 'דרשו'	ספר 'חפץ חיים'	ספר 'חפץ חיים'	בהוצאת 'דרשו'
כף הגשה לעוגה מְכָסֵף	הספר החדש 'מועד לדוד'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	הספר החדש 'מועד לדוד'	
סכין לחלות מְכָסֵף	כף הגשה לעוגה מְכָסֵף	סכין לחלות מְכָסֵף	סכין לחלות מְכָסֵף	
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 594 ש"ח	מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

קיץ עם ש"ס ברורה מתנה

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:
1.340 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה.
הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

מתנה בשווי 1.340 ש"ח
 מסלול מס' **13**

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח
 מסלול מס' **12**

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (מבית מוסת-הצופים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

מתנה בשווי 999 ש"ח
 מסלול מס' **11**

בתרומה ע"ס 36 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 720 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ש"ס וילנא 20 כרכים מ' כיס, כ' רכה
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- 9 כרטיסים להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 999 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס' **7**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
 מסלול מס' **6**

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

מי שאמר בפתיחת ברכה: "ברוך אתה ה' מלך העולם" - האם יצא ידי חובתו? האם מותר לבטא שם ה' המופיע בגמרא? האם מותר לענות 'אמן' על ברכה ששומעים באמצעות רמקול?

'שומע כעונה'

- היוצא ידי חובת ברכה מדין 'שומע כעונה', צריך לתת את דעתו על שמיעת הברכה; אך אם אוזניו שומעות את הברכה ודעתו מוסחת - יש מהפוסקים שצייד שלא יצא.
- בברכת הנהנין, לכתחילה אין אדם רשאי להוציא את חברו אלא במצב של 'קביעות' שבו הם מחוברים ומצורפים יחד. בברכה ראשונה - פת ויין, צריך ששניהם ישבו סביב שולחן אחד, אך עמידה אינה נחשבת למצב של קביעות. וביתר המאכלים והמשקאות, ברכת הריח וברכת השבח - נחלקו השולחן ערוך והרמ"א אם תתכן בהן 'קביעות' על ידי ישיבה בצוותא.
- בברכת המצוות יוצא השומע ידי חובתו אף כשהמברך אינו מקיים בעצמו את המצוה, אך בברכת הנהנין - מי שאינו נהנה בעצמו אינו רשאי לברך עבור חברו; ואם עבר וברך, ברכתו לבטלה.
- על כל ברכה שאדם שומע, חייב לענות 'אמן'; ואם יוצא ידי חובתו בברכה זו מדין 'שומע כעונה', חובתו בעניית אמן גדולה יותר, כדי להראות בכך שניאות לברכה וחפץ לצאת בה ידי חובה.
- לקיום דין 'שומע כעונה', נדרשת כוונה לצאת ידי חובה, ולהוציא ידי חובה. ואם קבעו מראש שהאחד יוציא את חברו ידי חובה בברכה - יצא השומע אף לא התכוונו לכך בשעת הברכה עצמה.

הזכרת 'שם ומלכות' בברכה

- בכל ברכה מזכירים 'שם ומלכות' בפתיחתה: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם"; מלבד בקבוצת ברכות המסודרות בזו אחר זו ושייכות זו לזו, שישנה פתיחה בשם ומלכות רק לברכה הראשונה.
- מי שהחסיר בפתיחת ברכה את שם ה', או 'אלקינו', יצא ידי חובתו, אך אם החסיר את שני השמות לא יצא ידי חובה. ומי שהחסיר את הזכרת המלכות - גם כן לא יצא ידי חובה.
- ברכה לבטלה - יש אומרים שאסורה מן התורה, באיסור "לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא". ויש אומרים שכיון שמזכיר את השם בדרך שבח והודאה, אין האיסור אלא מדרבנן.
- שם ה' המופיע בפסוק המצוטט בגמרא ובמדרשים, מותר לבטאו. ויש אומרים כשמצוטט פסוק שלם ראוי לומר 'השם', ולא לבטא את שם ה', וכל שכן כאשר מצוטט רק חלק מפסוק.

עניית 'אמן'

- (ברוב הברכות) אין ראוי לאדם לענות 'אמן' אחר ברכת עצמו; ובברכת המצוות והנהנין, אסור לענות, משום 'הפסק'. והמסיים ברכה בשעה שחבירו מסיים - יענה אמן רק אם מדובר בברכה שונה.
- חובת עניית 'אמן' היא אף כשלא שמע את הברכה כלל, ובתנאי שידע על איזו ברכה הוא עונה, אך אם אינו יודע, לא יענה. ויש שנראה מדבריהם שאם לא שמע את הזכרת שם ה', אינו חייב לענות.
- יש שכתב שכאשר המברך והעונה 'אמן' אינם במקום אחד, אין השומע רשאי לענות אלא כששומע את הברכה. ושמיעה באמצעות רמקול - יש אומרים שהיא כשמיעת קול המברך; ויש שחולק על כך.
- השומע ברכה מפי יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, או מפי גוי, לא יענה 'אמן' אלא כאשר שומע את הברכה מתחילתה ועד סופה, כך שמוודא שנאמרה כראוי.
- ילד שהגיע לגיל 'חינוך', עונים 'אמן' על ברכתיו. וגיל חינוך לענין זה הוא הזמן שבו הילד יודע למי מברכים; ויש שציין כי בדרך כלל זמן זה הוא בגיל שש או שבע, בהתאם לרמת הילד.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

באיזה אופן אסורה צביעת מאכל או משקה בשבת?

והאם מותר לטבול פרוסת חלה בסלט חזרת?

הרב משה גרין

המים, כיון שזו אינה דרך צביעה. וטבילת פת וכדומה במִטְבֵּל הצובע אותם תוך כדי אכילה – וכגון שטובל פרוסת חלה בסלט חזרת וסֶלֶק (חריין), והחלה נצבעת בצבע הסלק – מותרת לכל הדעות. ומאיִדך, כאשר המאכל או המשקה אינם עומדים לאכילה ולשתייה – וכגון שמכניס במים שבאסלה חומר צבעוני במטרה לצובעם – אסור הדבר לכל הדעות. [שו"ע שכ, יט-כ, פמ"ג א"א כה, ומשנ"ב נו; שעה"צ שיח, סה]

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הצובע'. וכתבו ראשונים שאין איסור צביעה במאכל או במשקה. ויש שהחמירו בדבר. ולהלכה – כאשר עיקר הכוונה לצביעה, כגון הוספת יין אדום ליין לבן על מנת לצובעו באדום, ראוי לכתחילה להמנע מכך. וכאשר אין עיקר הכוונה לצביעה, כגון הוספת תמצית תה למים – מותרת הצביעה לכתחילה; אך יש שמחמירים אף באופן זה, ולכן רצוי להניח תחילה את התמצית בכוס ולערות עליה את

למעלה מאלף תלמידי חכמים השתתפו השבוע במבחן התקופתי של 'קנין הלכה' מבית 'דרשו'

מאות אברכים ערכו את המבחן האחרון במסלול ב' של מחזור הלימוד הראשון, ורבים עוד יותר סיימו את מסלול א' של המחזור השני – המצטיינים מביניהם ימשיכו למסלול ב'.

יעקב א. לוסטיגמן

מקוואות, ריבית, עירובין, סת"ם ועוד. המבחן הנוכחי היה המבחן האחרון עבור מאות האברכים הלומדים במסגרת מסלול ב', שנכנסו לתוכנית לפני 11 שנים ועמדו בהצלחה מרובה בכור המבחן. רבים עוד יותר ערכו את המבחן האחרון במסגרת מסלול א' למי שהצטרפו לתוכנית לפני כחמש וחצי שנים, ואלו מביניהם שמסיימים את מסלול הלימוד בהצלחה מרובה, יוכלו להמשיך במסלול ב' לחמש וחצי השנים הקרובות בעז"ה. במקביל מתחילים אלפי אברכים לעסוק בלימוד הלכות שבת, לקראת המבחן הראשון שיתקיים במחזור השלישי של 'קנין הלכה', בשלהי חודש תשרי הבעל"ט. זאת, לאחר שבחודשים האחרונים נרשמו אלפים רבים להצטרפות לתוכנית. ב'דרשו' מבקשים להדגיש כי ההרשמה לתוכנית 'קנין הלכה' נסגרה זה מכבר, וכי לא יתקבלו נבחנים נוספים במסגרת מחזור הלימוד השלישי. עם זאת, אברכים המעוניינים להצטרף לתוכנית מבלי לזכות במלגה, יכולים לעשות זאת, וב'דרשו' ישמחו לאפשר להם לערוך בחינות במוקדי הבחינה של הארגון, לספק להם את חוברות ה'מראי מקומות' החודשיות ללא תשלום, ולהעניק להם ציונים למבחנים.

זה היום נגילה ונשמחה בו: למעלה מאלף אברכים תלמידי חכמים ערכו השבוע את המבחן התקופתי בתוכנית 'קנין הלכה'; בו השיבו על עשרות שאלות בסימנים שעליהם שקדו בששת החודשים האחרונים, ושעליהם חזרו שוב ושוב למען יישארו בזכרונם ימים רבים. תוכנית 'קנין הלכה' שיצאה לדרך לפני 11 שנים, מספקת לאברכים תלמידי חכמים הזדמנות יוצאת דופן ללמדו בעיון וביסודיות את רוב הסימנים העיקריים בטור ובשו"ע בחלקים 'אורח חיים' ו'יורה דעה'. התוכנית הוקמה על פי הדרכתם והכוונתם הפרטנית של מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ואתו עמו מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, ו'בלחט"א. על מופקד הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, תלמידו המובהק של מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א שאף הורה לראשי 'דרשו' לפנות אליו ולקבל את הדרכתו לגבי אופן הפעילות של התוכנית. במסגרת 'קנין הלכה' קיימים שני מסלולי לימוד, שהראשון מביניהם כולל את לימוד הלכות שבת, נדה, בשר בחלב, תערובות, מליחה, פסח ושביעית, ובמסלול השני שמיועד למי שכבר סיימו בהצלחה מרובה את המסלול הראשון, לומדים בין היתר את הלכות

מאות אברכים בני עליה נבחנו השבוע 1,710 דפי גמרא במסגרת תוכנית 'קנין ש"ס'

שרה ליק
052-7181253

המבחן שהתקיים הוא התשיעי בסדרת מבחני 'קנין ש"ס' מבית 'דרשו', במסגרת המחזור הי"ג של 'הדף היומי' – בבלי • עשרות רבות מבין הנבחנים ערכו בחינות הכוללות גם את פירוש התוס', לאחר שנבחנו על הש"ס כולו במחזור הלימוד הקודם.

מאז תחילת המחזור הנוכחי, המחזור הי"ג של הדף היומי בבלי, ועד הדפים הנלמדים בתקופה בה מתקיים המבחן. במבחן השמיני של המחזור השני, שהתקיים בסוף חודש תשרי, נבחנו המשתתפים על חצי מהש"ס, ובמבחן הנוכחי, נבחנו על 1,710 דפי גמרא במסכתות: ברכות, שבת, עירובין, פסחים, שקלים, ראש השנה, יומא, סוכה, ביצה, תענית, מגילה, מועד קטן, חגיגה, יבמות, כתובות, נדרים, נזיר, סוטה, גיטין, קידושין, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא.

בנוסף לכ-800 הנבחנים, הגיעו למוקדי הבחינה גם עשרות אברכים המשתתפים ב'מסלול ב' של התוכנית, מסלול בו משתתפים נבחנים שכבר נבחנו על הש"ס כולו במחזור הלימוד הקודם וקיבלו ציונים גבוהים במיוחד. תלמידי חכמים בני עליה אלו נדרשים להיבחן הפעם על כל דפי הש"ס שנלמדו מאז תחילת המחזור הנוכחי ועד ימים אלו, כשבנוסף ללימוד גמרא עם פירש"י, הם נבחנים גם על פי התוס'. תוכנית 'קנין ש"ס' זכתה להערכתם העמוקה של מרנן ורבנן גדולי ישראל מכל החוגים והעדות, אשר הפליגו בשבחם של האברכים הממיתים עצמן באוהלה של תורה, וחוזרים עשרות פעמים על הש"ס כולו כדי שיוכלו לעמוד בכור המבחן ולדעת את הש"ס כולו.

יעקב א. לוסטיגמן

כ-800 משתתפי תוכנית 'קנין ש"ס' של 'דרשו', השתתפו השבוע במבחן התשיעי של המחזור השני במסגרת תוכנית הלימוד 'קנין ש"ס' מבית 'דרשו'.

המשתתפים במבחן נדרשו להשיב תשובות מלאות על 90 שאלות שהוכנו במיוחד לשם כך על ידי צוות של תלמידי חכמים הבקיאים במסכתות השונות של הש"ס.

תוכנית 'קנין ש"ס' יצאה לדרך בתחילת המחזור הי"ב של 'הדף היומי', מתוך מטרה להעמיד גדודים של 'ש"ס אידן' – יהודים הבקיאים בש"ס כולו, ואכן מאות אברכים בני עליה סיימו בהצלחה להיבחן על הש"ס כולו, עם סיום המחזור הי"ב של הדף היומי – בבלי.

במסגרת התוכנית נדרשים המשתתפים בה להשתתף במבחנים החודשיים של תוכנית 'קנין תורה' על הדף היומי בבלי במאות מוקדי הבחינה של 'דרשו'.

הפרושים בכל רחבי הארץ והעולם, ואחת לארבעה חודשים הם משתתפים במבחן המסכם הנערך בכל פעם על 120 דפי גמרא. אחת לחצי שנה מתרכזים נבחני 'קנין ש"ס' לארבעה מוקדי בחינה ברחבי הארץ, ובמשך שעות ארוכות הם משיבים על 90 שאלות, כשבכל פעם המבחן מתקיים על כל דפי הגמרא שנלמדו.

- מדוע נבחרה טומאת יולדת לפתוח בה את דיני הטומאה?
- מדוע לא נכתבו כל דיני המילה בפרשה אחת?
- מדוע לא נענש אהרן הכהן על שדיבר במשה, כפי שנענשה מרים?
- איך ימנע אדם את הפורענות מלבוא עליו?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

חייג עכשיו: 02-560-9000

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: info@dirshu.com

סיפורי צדיקים

גליון רנ"ד
שנה ו' תשע"ז

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למספרות קליין על האישור לשימוש בתמונה

סיפורי חז"ל

העולם הזה - מי ברא אותו
גוי אחד בא אל רבי עקיבא ושאלו:
"העולם הזה - מי ברא אותו?" השיב
רבי עקיבא: "הקדוש ברוך הוא!" תן
לי הוכחה לכך", תבע הגוי. "בוא אלי
למחר - ואתן לך", אמר רבי עקיבא.
למחרת, כשהגיע הגוי, שאל אותו רבי
עקיבא: "מה אתה לובש?" "בגד", ענה
הגוי. "ומי עשה את הבגד?" שאל רבי
עקיבא. "האורג", השיב הגוי. אך רבי
עקיבא נענע בראשו לאות לאו, ואמר:
"אינני מאמין לך, תן לי הוכחה לכך!"
התקצף הגוי ושאל: "איזה הוכחה אתן
לך? כלום אינך יודע שהאורג עושה
את הבגד?" השיב רבי עקיבא: "וכלום
אינך יודע שהקב"ה ברא את העולם?"
נפנה אותו גוי והלך לו.

שאלו תלמידי רבי עקיבא את רבם:
ומהי ההוכחה האמיתית? השיב להם:
"בניי, כשם שהבית מודיע ומעיד על
הבנאי שעשאו, והבגד מודיע על
האורג, והדלת - מודיעה ומעידה על
הנגר - כך העולם מודיע ומעיד על
הקדוש ברוך הוא שהוא בראו".

(על פי מדרש תמורה)

פרשת השבוע

ראיה שבצרכי הבית כן צריכים להגיד.
זאת תהיה תורת של מוציא שם רע
(ערכין ט"ו)
מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים"
זיע"א, שפעם בא אליו עשיר ולמדן
ידוע וביקש לקנות את כל הספרים
שכתב ה"חפץ חיים". מלבד ספר אחד
בשם "שמירת הלשון" המדבר על
חומרת חטאי הלשון. שאלו ה"חפץ
חיים" מדוע אינך חפץ בספר זה? השיב
העשיר, עסקים ענפים לי עם אנשים
רבים ושונים, עלי לחתום הסכמים,
לקבל עובדים ולברר על עברם, לפטר
עובדים המתרשלים בתפקידם, לקבל
מידע על קונים שונים ועל מדת יושרם
של מוכרים. וכו'. ברור לי המשיך
העשיר שלא אוכל להיגמל מלשון הרע,
ומשום כך לא אפיק כל תועלת מן
הספר הזה. שמע ה"חפץ חיים" את
דברי העשיר וסיפר לו, כי לפני זמן
מסויים בא הוא עצמו לפני הגאון
הקדוש רבי ישראל מסלנט זיע"א ושטח
לפניו בעיה זו ממש, שמפקק בתועלת
הספר "שמירת הלשון" מכיון שישנם
אנשי עסקים שלא יסכימו להיגמל
מדיבורים אסורים שכה הורגלו אליהם.
מיד השיב לי רבי ישראל מסלנט, אפילו
אם לא תצליח אלא לעקור אנחה מלבו
של יהודי בצערך על כשולן בלשון הרע,
כדאית כל טרחתך בחיבור זה הספר.

אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת
והובא אל הכהן וראה הכהן את הנגע
(ויקרא י"ג - ב' - ג')
הרה"ק רבי אברהם מרדכי
מפינשוב זיע"א שהיה גם תלמידו
של החוזה הקדוש מלובלין זיע"א,
היה עני מדוכא והיו לו שלוש בנות
שכבר הגיעו לפרקן. ולא היה לו שום
מוצא לכסף הנדונה ולצרכי נשואין
ומלבושים. בכל פעם שהיה נוסע
לרבו ללובלין, היתה אשתו מדברת
על לבו ששיח את דאגתם לפני רבו
הקדוש. אבל בכל פעם שהיה בא לפני
ה"חזוה", היה שוכח את עצת אשתו
ולא היה מוכיר את מצבו הקשה. פעם
אחת נמלכה אשתו הרבנית ונסעה גם
היא ללובלין אחרי בעלה, מבלי
להגיד לו. כשנפגשו שניהם בבית
מדרשו של החוזה מלובלין, הוכרח
כבר רבי אברהם מרדכי לשפוך את
מרי שיחו לפני רבו. אמר לו ה"חזוה",
למה לא אמרתי לי דבר עד הנה?
השיב לו רבי אברהם מרדכי, חשבתי
שהרבי ברוח קודשו יודע מעצמו את
אשר אתי. לא כן, השיבו ה"חזוה" הנה
בנגעי הנפש כתוב בתורה "אדם כי
יהיה בעור בשרו נגע צרעת והובא אל
הכהן וראה הכהן את הנגע" כלומר
הכהן בעצמו יראה את הנגע מיד
מבלי שיגידו לו. אבל בנגעי בתים
כתוב "ובא אשר לו הבית והגיד לכהן
לאמור כנגע נראה לי בבית" (ויקרא
י"ד ל"ח) מכאן שבנגעי בתים, מכאן

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:57 ת"א: 7:59 ר"ת: 8:35

פרשת תזריע-מצורע

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:42 ת"א: 6:57

הערך, והשיב בקוצר רוח: טוב, רק הראה לי ואתן לך. נעשה רב החובל חצוף עוד יותר, לא אראה לך ולא אתן לך, אלא אם כן תשלם לי ארבעים אלף זהב!

ראה הטבח שבכל פעם מעלה האיש החשוד הזה את המחיר בכפלים ואינו אומר לו מהו החפץ, ואינו מראה כלום, כבר רצה להפנות לו עורף וללכת לדרכו, אבל ליבו אמר לו, שהחפץ הזה צריך להיות חשוב מאד, וכי בוודאי יתחרט אם לא יקנה אותו, עמד והסכים לשלם את כל הסכום העצום הזה. דרש רב החובל: קודם תיתן לי את הזהב, הסכים הטב גם לזה, הלך לביתו והביא את הזהב שהיה חלק גדול מרכושו, ואחרי שמסרו לידי רב החובל, דרש בתוקף: כעת עליך להביא לי מיד את החפץ שקניתי, סוף סוף אני רוצה לדעת מהו הדבר. צחק רב החובל צחוק ודוני וקרא: המתן בסבלנות כמה רגעים והחפץ יבוא אליך ברגליו, ובעודו צחק ומתמוגג מנחת על המכירה המוצלחת, ירד מן הסיפון אל בטן האוניה.

לא עבר זמן רב והנה עלו משם בני אדם קרועי בגדים, מלוכלכים ומוזנחים, ריום וחלשים, בקושי עומדים על רגליהם, מאתיים נפש מישאל אנשים נשים וטף, שנשבו בידי רב החובל וחבורת שודדי הים שעמו באוניה, הטבח עמד במקומו ולא יכול היה לדבר מרוב תדהמה. רב החובל ניגש אליו ושוב קרץ בעיניו: האם מוצא חן בעיניך החפץ שקניתי? אולי לא היה כדאי לך לשלם בעבורו את כל הזהב ההוא? דע, שלולא קנית אותם היום, הייתי משליך אותם לים, כי עד כה לא מצאתי להם קונים וכבר נמאס עלי להסיעם באונייתי. לא רצה הטבח עוד להסתכל בפניו של רשע זה, וענה בקצרה: כדאי וכדאי היה לי.

מיד התחיל לטפל בחמלה רבה בפדויי השבי, הביאם אל ביתו, והתייחס אליהם כאל אחיו ואחיותיו, האכיל אותם והשקה אותם, ציוה לרחצם ולתת להם בגדים חדשים ואף קרא לרופאים לרפא את החולים שביניהם, אחרי שנחו מעט, סיפרו לו שרב החובל והשודדים התנפלו על כפרם בלילה, הרסו את בתיהם וגזלו את רכושם ואתם לקחו בשבי, ימים רבים היו כלואים בבטן האוניה, בחושך וללא אויר צח, ולא קיבלו מזון אלא מעט לחם יבש ומים. הטבח המשיך לדאוג לכל מחסורם באהבה וברחמים, והנה ראה בין הפדויים נערה עדינה וצנועה שמצאה חן בעיניו, ולח אין אב ואם, אמר לו הטבח: יש לי בן, בחור מוכשר וטוב, הינשאי לו ויהיה ביתנו ביתך, ותחיי באושר ובכבוד כמו בת מלכים. השפילה הנערה את עיניה ולא ענתה, עצובה הייתה מאד, העושר לא חשוב בעיניה, אלא שלא העזה לסרב לאיש שהציל אותה ממוות.

ראוי הוא להיות בגן עדן יחד עם הצדיקים

(סיפור נפלא זה מובא בספר ילקוט הסיפורים בשם תנחומא הקדום) לפני שנים רבות גר טבח יהודי עשיר על שפת הים, בתחילה עני היה, אבל במשך הזמן התעשר, בנעוריו לא זכה ללמוד תורה אלא מעט, ולכן ידע רק להתפלל ולקרוא את פרשת השבוע ובספר התהילים, ובקושי הבין את מה שקרא. איש פשוט היה הטבח, אבל טוב לב עד מאד, בימי עשרו לא שכח את השנים שבהן היה עני ורעב ללחם, ולכן בכל ערב שבת חילק לעניי עירו חינם אין כסף בשר לכבוד שבת, וגם פיזר כסף רב לצדקה בין הנצרכים. חשוב היה האיש ונאמן גם בעיני מושל העיר ההיא, והוא נתן לו רשות לגבות בעבורו את המכס שהיה מגיע לו מן האוניות שנכנסו לנמל. כשבאה איזה אוניה לנמל, היה הטבח עולה על סיפונה ומקבל מידי רב החובל איזה חפץ ממתענה לפי בחירתו, חלק מהמכס שגבה היה צריך לתת למושל והיתר היה שלו, כשכר טרחתו, כל הלך האיש והתעשר מאד.

פעם אחת באה אוניה לנמל, וכמנהגו עלה עליה הטבח לגבות את המכס, הראה לו רב החובל סחורות שונות, והטבח נטל מתוכן את המכס וכבר רצה לרדת לחוף, אלא שרב החובל הלך אחריו ולחש באוזנו: "האם תרצה לקנות מידי איזה חפץ שאסור לגלותו? אני מוכן למכור לך! לחש וקרץ בעיניו כמי שאומר כבר תבין שעסק מיוחד במינו יש כאן". הסתכל בו הטבח בתימהון, לא האיש ולא העסק מצאו חן בעיניו, פרצוף פראי וערמוני לרב חובל זה, מה ירצה למכור לו? אולי סחורה גנובה או מוברחת? לא רצה הטבח לקנות ממנו, אך בכל זאת שאל מתוך סקרנות: מהו החפץ הזה? במה מדובר? ענה רב החובל, לא אומר לך, עד שתקנה אותו, ותיתן לי את הכסף מראש עוד לפני שתראה אותו, ואם לא תקנה את החפץ עכשיו, תיכף ומיד, לא אמכור לך עוד את החפץ לעולם.

הרהר הטבח בלבו: אולי בכל זאת כאי לקנות, ואפילו רק כדי לראות מהו החפץ הזה שרב החובל מדבר עליו ברמזים בלבד? אולי לא יבקש הרבה בעוד? ובקול רם אמר: אם כן, אמור לי כמה כסף אתה דורש בעד החפץ ההוא, הבא ונשמע! לחש האיש: עשרת אלפים זהב! לא היה יכול הטבח להתגבר על סקרנותו ואמר: הראה לי את החפץ הזה ואתן לך את הזהב. הרגיש רב החובל שהטבח רוצה מאד לדעת את הסוד, ולכן ענה בקול תקיף: לא אמכור לך, אם לא תיתן לי עשרים אלף זהב. אז התעורר בטבח עוד יותר החשק לדעת מהו החפץ יקר

צניעות ונמשל

איזה עשיר השמח בחלקו

מעשה במלך אחד שבנה במרכז העיר ארמון מפואר מרהיב עין. וסביבו נטע גן נפלא ובו עצי פרי ושושנים ופרחים וריחות נעימים נודפים ממנו. וקבע שלט קטן ליד הגן וכתב עליו את הדברים הבאים: "הארמון והגן ינתנו במתנה על ידי המלך לאדם השמח בחלקו. עברו אנשים רבים על יד הארמון וכאשר קראו את הנכתב בשלט, חשבו כל אחד לעצמו, בוודאי לא בשבילי יהיה הארמון הזה, כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים ואינו שמח בחלקו. והנה עבר שם אדם עשיר ונכבד, שזכה לעושר וכבוד ולמשפחה מפוארת, והוא מדושן עונג ומאושר בכל ענייניו, וראה את השלט ויאמר בלבו: הלא למי כל חמדת ישראל אם לא בשבילי, ונטול רשות ונכנס אל המלך, ויפן אל המלך ויאמר לו: הנה חנני ה' ויש לי כל טוב, ואני שמח בחלקי, ועליך המלך, לקיים מוצא שפתיך ולתת לי את הארמון והגן כמו שהתחייבת לתת למי ששמח בחלקו. ויאמר לו המלך: שוטה שבעולם, אם אתה באמת שמח בחלקך כאשר דיברת, למה לטשת עינך על ארמוני והגן אשר סביבו, והלא די לך במה שיש לך, ולמה תחמוד את אשר לרעך?

והנמשל: מכאן מוסר השכל שיסתפק האדם במה שיש לו, ויודה לה' יתברך על כל אשר חננו, שיוכל לעבוד בו את ה' וללמוד תורתו בהשקט ובטח.

(ענף עץ אבות רל"ג)

אבל מן השמים רצו, שמעשהו הטוב של הטבח יהיה שלם בתכלית השלמות, וכאן, לא כפי שתכנן היה. לחתונת בנו שהוכנה ברוב פאר, הוזמנו כל יהודי העיר, עניים ועשירים, וגם פדויי השבי בתוכם, כולם באו לשמח את החתן ואת הכלה ולכבד את האיש הטוב ביום שמחתו.

לפני החופה התהלך הטבח בין האורחים, לברכם ולשרתם, והנה ראה ביניהם בחור אחד, מאלה שהצילם מידי השודדים יושב בפינה ובוכה, מיד ניגש אליו ושאלו: מדוע אתה בוכה? הלא לשמוח אתנו הוזמנתיך, האם חסר לך דבר מה ואוכל לעזור לך? בתחילה סירב הבחור לענות, אבל הטבח קרה לו לחדר מיוחד והפציר בו הרבה, ואז אמר הבחור באנחה ומתוך כאב עצור: הכלה של בנך - כלתי הייתה, וכבר קרוב היה יום נישואינו, ואז באו השודדים ולקחו אותנו בשבי, איך אראה שהיא נשאית לאיש אחר ולא אבכה? נדהם הטבח ואמר: לא ידעתי, וגם אתם לא גיליתם לי, מה נעשה עכשיו, אולי מוכן אתה לוותר על כלתך ואני אעשיר אותך עושר רב? הבחור נענע ראשו בעצב, רוצה אני בכלתי יותר מכל עושר שבעולם, וגם היא, יודע אני, מעדיפה לחיות בעוני ומחסור יחד איתי, אבל מה נוכל לעשות, הרי היא כעת כלתו של בנך, ואתה הרי הצלת אותנו ממוות, ולא נעשה דבר נגד רצונך.

ניגש הטבח לבנו החתן וסיפר לו את כל המעשה, אמר הבן: אבא, איני רוצה, שגם אנחנו נפריד ביניהם, די שהפרידו ביניהם השודדים. גם אני חושב כך, בני, ענה הטבח בהתרגשות - נערוך מיד את נישואיהם, וישמחו כל האורחים בשמחתם. וכך היה, הלבישו את הבחור בבגדי החתן, ועצבותו ועצב הכלה הפכו לשמחה רבה, ולא הסתפק הטבח במעשה גדול זה אלא גם דאג לפרנסת הזוג ברווח.

כשמעו חו"ל את המעשה הזה, אמרו: איש זה זכה בחפץ היקר לו מכל יקר, מה גודל שכרו בעבור המצוות שקיים, ראוי הוא להיות בגן עדן יחד עם הצדיקים.

צ'ין אדם לחברו

מצוות הכנסת כלה מופלאה

מסופר: אחד מאנשי שלומו של הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א היה מלמד תינוקות של בית רבן, ולו חמש בנות, פעם שאלו הרבי: למה אינך מחתן את בנותיך? השיב המלמד: אף אחד אינו רוצה להשתדך עמי בגלל עניותי. הפתיעו בעל התניא ואמר: אני אשתדך עמך, ואזי ימצאו קופצים רבים שירצו אף הם להשתדך עם המחותן של הרבי. אמר ועשה, ובנו הרה"ק רבי דוב-בער שלימים מילא את מקום אביו והיה לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א נשא את בתו הבכירה של המלמד.

לעשות חסד בתוך ביתו

מספרים על הגה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א שהיה דורש מתלמידיו הנשואים, שיגלו יחס אדיב לנשותיהם במיוחד, ושיבצעו את פעולות החסד - ראשית בתוך ביתם, לאשתו ובני ביתו, שכרגיל מולזים בכך. והיו מקרים שהיה מוכיח תלמיד על הנהגתו בביתו. אחד התלמידים סיפר, שזמן מה לאחר חתונתו הפתיעו רנ"צ בשאלה אם הוא עוזר לאשתו בבית בערבי שבתות? התלמיד השיב מיד בחיוב, והוסיף שהרי חז"ל מזהירים לעשות לכבוד שבת, ונהגו כך הם בעצמם, רבי ספרא היה מחרך ראש הבהמה, רבא מלח את הדג, רב הונא מדליק נרות, רב פפא שזר את הפילות, רב חסדא חתך את הסלק, רב ורב יוסף בקעו את העצים (שבת קי"ט ע"א).

חייך רבי נתן צבי ואמר: צדיק'ל! וכי משום כבוד שבת לבד צריך אדם לעזור? והלא קיימת מצות עשה מפורשת מן התורה: "עזב תעזוב עמו!" על אחת כמה וכמה לאשתו שיש כלפיה חובות מיוחדות, ובפרט בערב שבת קודש שהעבודה רבה והאשה עייפה וממהרת להספיק לסיים מבעוד מועד, היש לך מצות חסד גדולה מזו?! רנ"צ רצה להדגיש בזה, ששמים לב בעיקר למצוות שבין אדם למקום, ושוכחים את החובות שבין אדם לחברו.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, שפירושו של רבי איסר זלמן אינו נכון. לא נתקררה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת להגן על צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה שיכול להתפאר בכך שהצליח לנצח אותי בהלכה - ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, למה, איפה, לא אשתדל להקל מעט מיסוריו כשהיכולת בידי.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' אייר הרה"ק רבי יהודה לייב פיסטינר מקאלמיי (תלמיד הבעש"ט - תק"ה) הרה"ק רבי אריה לייב צונץ ב"ר משה (הגאון מפלאצק - תקצ"ג) הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר ב"ר משה (תרפ"ה)

יום ראשון ד' אייר

הרה"ק רבי ליפא מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקפ"א)

יום שלישי ו' אייר

הרה"ק רבי לייבוש ממעזריטש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה) הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ד) הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא ב"ר שמואל צבי (אמרי יוסף - תרס"ט)

יום רביעי ז' אייר

הגה"ק רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן (כלי יקר-שע"ט)

יום חמישי ח' אייר

הרה"ק רבי ירחמיאל משידלאבצא ב"ר יעקב יצחק מפרשיסחא (תקצ"ט)

יום שישי ט' אייר

רבי אביגדור קרא ב"ר יצחק (בעל הקנה-קצ"ט)

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

פרפראות

פעם נסע הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א עם הגאון רבי דובער מייזליש זיע"א הרב מפראגע וורשא, ואמר הרב הנ"ל הפלגה על הגה"ק מווילנא זיע"א. שבאם הגר"א היה רוצה היו עומדים הי"ב מזלות על השלחן ומשמשין לפניו. אמר הד"ח אין זה חידוש, הלא כביכול הקב"ה בעצמו נמצא בתוך בני ישראל הקדושים למלאות רצונם.

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בי תזריע וילדה זכר (ב,ב) - ראשי תבות זכות, בי בזכות האמהות המתנהגות בקדשה, זוכים לנגנים זכרים, וצדקתם תלויה באם. (החיד"א)

סופי התבות תזריע וילדה זכר הם רעה, שקשנולד בן נתרפאה המשפחה. ותבת השמיני שבפסוק וביום השמיני ימול בשר ערלתו, היא נוטריקון יום שבת נדחה מפני המילה, כפי שנפסק להלכה. (תפארת שאול)

וביום השמיני נוטריקון וזריזין מקדימים ומלין בתחלת יום, וכן כתב החיד"א שהזריזים מקדימים למול בבקר היום השמיני, שהוא שבועה ימים וילדה אחד ויחד הם ק"פ שעות, ולכן חי יצחק אבינו ק"פ שנה, שאברהם השכים למולו. וכן נוטריקון ובזכות ידד מבטן יזכה בימים ושנים. (פרח שושנה)

חז"ל אמרו, כיון שבא זכר לעולם בא בכרו בידו, כי זכר נקרא זה פר, שנאמר ויכרה להם כרה גדולה. ורמז לזה, פכר בגימטריה רם, כי מי שרואה את הפלא הגדול ברובי הדורות מכיר כי רם ה' והוא נותן לו את מזונו, וכן פכר בגימטריה י"ג יותר מאשר זכר, כי הלומד תורה הנדרשת בי"ג מדות זוכה לפתוסה בהרחבה, ואין מחסור ליראיו. (תפארת יחזקאל)

שאת אוי"ספחת או בהרת (ג,ג) - רמז למראות נגעים בשמותם: שאת, ספחת, בהרת, צרעת, נוטריקון; שלג, סיה, ביצה, צמר. (ילקוט דוד)

נגע צרעת כי תהיה באדם (ג, ט) - הפטרת תזריע עוסקת בנגעין שר צבא ארם שהצטרע, ואלישע שלחו לטבל בירדן שבע פעמים ונטהר מצרעתו. וגם דבר זה נרמז בתורה, שכן ישנם שלשה פסוקים שמתחילים ומסתיימים באות נו"ן ובתוכם מופיעות האותיות עי"ו ומ"ם, כשמו של נעמן. הראשונה היא פסוק זה נגע צרעת וגו', השנייה נביא מקרבה מאחיד פמני יקים לך ה' אלוקיך אליו תשמעו, והשלישית נחזנו נעבר חלוצים לפני ה' ארץ כנען ואתנו אהזת נחלתנו מעבר לירדן, והרמז הוא שאם לנעמן יהיה נגע צרעת, והוא אליהבהן הוא הנביא אלישע אשר יקום מקרבה, ואליו תשמעו לשמע לעבר חלוצים אל-הירדן. (הרא"ש)

ספורים בפרשה

בי תזריע וילדה זכר (ב,ב)

אחד מתושבי רדיו נסע לאמריקה לצרכי מסחר, והתעכב בדרך למעלה מן-המדה. בינתים נולד לו בן זכר, וכששמע זאת ה"חפץ חיים" מהר ושלח לזמן לפניו את הרב המרא דאתרא, ואמר: "יש לנו היום ברית מילה, כי הלכה פסוקה היא, שאם אין אב למול את-בנו, מצוה בית-הדין על-כך".

ואם-נקבה תלד (ב,ב)

איש אחד חשוף בגנים, היה נוהג מדי שבוע לקרא את הפרשה יחד עם פרוש ה"פאר מים חיים". פעם נרדם באמצע הלמוד, ובחלומו ראה אנשים שפבר נסתלקו לבית עולמם, והביע בפניהם את צערו על שלא זכה לזרע שלי-קומא. "ומדוע לא תסע להשתטח על קברו של ה'באר מים חיים"? שאלוהו, והשיב: "איך יכול אני לנסע אליו? והלא הוא קבור בצפת, ואני גר בגולה". והנה הוא רואה בחלומו, כיצד אותם אנשים נוטלים אותו, ולאחר זמן קצר מצא את עצמו בתוך מערת הקבורה של ה'באר מים חיים' בשפולי בית העלמין העתיק בצפת. נכנס האיש אל המערה, וראה לפניו את הצדיק יושב ועוסק בתורה בפרשת תזריע, וכשראהו הביט בו ושלל לחפצו. החל האיש לבכות, וספר במרנפיש פי שנים רבות עברו עליו מתקנתו ועדיו הוא הולך ערירי, והצדיק בעל "באר מים חיים" שאלו מיד: "הנה עוסק אני עתה בלמוד פרשת תזריע. האם תוכל להשיב לי כמה הם ימי הטמאה והטהרה לאחר לדת בתי?" ותוך כדי החלום השיב האיש מיד: "בגודא אני יודע, והרי הדבר מפרש בתורה ואם-נקבה תלד וטמאה שבעים כנדחה, וששים יום וששת ימים תשב על-דמי טהרה, ובחשבון פשוט עולים הימים יחד לשמונים יום". אמר לו ה'באר מים חיים', "עליך לחלק מאה וששים רבליים, כמנין כפול של שמונים הימים, ותוכל לזכות בשתי גנות". האיש התעורר משנתו בהשתאות, אולם זכר את כל פרטי החלום. אה היה לו לאיש זה, שעלה זה מכבר לארץ ישראל והשתקע בעיר הקדש צפת, והוא מהר לשגר אליו מאה וששים רבליים כדי לחלקם לצדקה. ויהי לתקופת השנה, ושתי גנות תאומות נולדו לאיש זה למזל טוב. במשך שנים ארבות, נהג לשלח לאחיו לצפת את הסכום הקבוע של מאה וששים רבליים, וכך עשה עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה.

כלו הפך לבן טהור הוא (ג, יג)

רבי דב בעריש מביאלא, ישב פעם בפרשת תזריע-מצרע, ולפתע נכנס אדם אחד, והזכיר לפניו חולה אחד הקיזק לרחמים מרבים, והזכיר כי הרופאים כמעט מיאשים ממנו. "אם כך", אמר הרבי, "בטוחני שהוא בודאי יתרפא ויחזר לחיים. שכן מצונו בפרשת תזריע, שאם פרח הנגע בכלו טהור הוא. וזה הבאור בדברי דוד המלך 'כי שחה לעפר נפשנו וגו' קומה עוררתה לנו, שאם כמעט אפסה תקוה דוקא אז עוזרים לו ממרומם". יצא האיש מלפניו מעודד, ואחד מחשובי החסידים תמה בפני הרבי כיצד הבטיח בבטחון מלא רפואה לאותו חולה. הסביר הרבי: "כאשר באים לצדיק לבקש ישועה, יש לו להבטיח זאת, ואחר כך עליו להתפלל לקב"ה שיקים דבריו ולא ימצא שקרן. וכן אמר דוד 'בשרתי צדק בקהל רב' - מבטיח אני ישועות, והנה שפתי לא אכלא' שיתקומו דברי, כי ה' אתה ידעת' שאיני שקרן", וכן היה.

היה היה

והיה בעור-בשרו לנגע צרעת

העיר לבוב, היא למקרה הגדולה בירת גליציה תחת השלטון האוסטרי, הייתה עיר ואם גישראל ובה קהלה גדולה ונודעת לתהלה. רבים מגדולי ישראל כהנו בה פאר והשפיעו מהודם עליה, ובהם ה"ט", רבנו דוד הלוי סג"ל, שהגיע אליה לאחר נדודיו הרבים ובריחתו מאוקראינה ארץ הולדתו, לאחר פרעות ת"ח ות"ט, ובה מצא מנוח לכף-רגלו מאז שנת תי"ד בפגנתו לכהן כרב העיר, ועד פטירתו בשנת תכ"ז, בימי ה"ט", התגורר בלבוב איש תמים וירא אלקים ושמו חנינא. לא תלמיד חכם מפלג היה, אולם איש פשוט וטהר-לב היה, חביב ואהוב על-הבריות, והנהגה גדולה ומיחדת הייתה לו לחנינא, שהייתה נסתרת מעין הבריות. במשך עשרות שנים בריציפות, היה עולה על-יצונו לאחר תפלת ערבית, ומשכים קום לפני חצות הלילה, ויוצא אל בית הכנסת הישן שבג'עיר. בכיסו היה מנח המפתח הגדול של שערי בית-הכנסת, אותו היה מבקש מהגבאי מדי יום לאחר תפלת ערבית, ועמו היה פותח את-הדלת ונכנס פנימה. בית-הכנסת היה ריק פאישון לילה, וחנינא היה מתבודד שם בגפו כשהוא עורך תקון חצות ומתמוגג בבכיו על חרבן ירושלים, ולאחר מכן היה שוקה שם עד אור הבקר בתפלות ובתחנונים, באמירת מזמורי תהלים ובלמודים שונים, עד שראשוני המתפללים היו מגיעים לתפלת שחרית, והוא היה מצטרף אליהם בעונה, מבלי שיעלו על-דעתם כי זה שעות ארוכות שהוא יושב בבית-הכנסת ועובד את בוראו בסלודין. והנה עברו שלשים וחמש שנה מאז החל במנהגו הותיק, ולילה אחד ארע לו מה שלא ארע לו מעולם. עומד הוא ליד שער בית-הכנסת הנעול, ומתוך הרגל הוא תוחב את-ידו לכיסו כדי לשלף משם את המפתח, אלא שלא עלה בידו מאומה. לאחר רגע נזפר, כי לראשונה בחייו שכח לבקש את המפתח מהגבאי, ובהעדרו אינו יכול להכנס פנימה. "לא אוכל לפנות עתה אל הגבאי כדי לבקש את המפתח" חשב בלבו, "שכן בודאי כבר עלה מזמן על-יצונו, ונמצא אני גוזל את-מנוחתו. מוטב אבטל את מנהגי הותיק, מאשר אגזל זמן שנה מאיש יהודי, ואפנה אפוא על-ימיו או על-שמאלי".

היה זה בליל קיץ, בעצומו של החדש, והלבנה האירה במלואה על-הארץ. התישב חנינא על האדמה היבשה בסמוך לבית-הכנסת, וכיון שסדר תקון חצות כבר היה רגיל על-לשונו לאחר שנים כה רבות שהוא אומר בסדר, המשיך במנהגו פמדי יום, כשהוא קורא את המלים בלחש, עד שפסם את כל-התקון. לאחר מכן, נטל את ספר התהלים שהביא עמו בביתו פמדי לילה, והחל לומר מזמור אחר מזמור בדבקות ובכונה, עד שפסם את כל-הספר בלוי מרישא ועד-גמריא. מרים חנינא את-עיניו ומביט אל הירקיע, וכשרואה שעדו השמים חשוכים ואור הבקר עוד לא נגה עליו, פתח שוב את ספר התהלים, ובקש לחזור ולקרא אותו שוב, והנה רואה הוא אדם צועד לקראתו בחשכת הלילה. הוד קדומים אפס את ההלך שלפניו, עד שהאור השמימי כמעט סמא את-עיניו של חנינא, והוא מהר לעצם אותן. "אמר לי רחמיא", פנה אליו האיש בקול נעים ומלטף, "היכן מתגורר הרב ר' דודיל מ'זון קלאוזן?" חנינא הבין מיד כי כונתו של השואל לרבי דוד הלוי בעל השורייזקה, שהתגורר ברחוב זה, ומיד הפנה את-אצבעו אל עבר הרחוב הסמוך, והדריך את השואל בהלכה אל בית ה"ט". זמן-מה עבר, ושוב הפרע חנינא מקריאת התהלים שלו. הפעם היה זה איש נוסף בעל הדרת-פנים נפלאה, ואף הלה התענין למרבה הפליאה על מקום מגוריו של "ר' דודיל מ'זון קלאוזן". חנינא משך בכתפיו בתמהון, שני אנשים עלומים והדורי פנים מחפשים את הרב הנערץ פאישון לילה? אך שמר את תמימתו בלב, ומהר להפנות גם את-השואל להשני אל הכוון הנכון.

לא עברו דקות ארוכות, ושוב נאלץ חנינא להפסיק בשלישית את-קריאתו, אולם הפעם היה השואל בעל מראה פנים מבחיל ומעורר לחללה. בשרו היה משחך ומלא פצעים וחבורות, ועל גופו עטה ההלך בלויי סחבות שהפרוץ מרבה בהם על-העומד. בקולו הצורמני והחורק, בקש הלה לדעת את מקום מגוריו של "ר' דודיל מ'זון קלאוזן", והפעם החליט חנינא לבדר את הענין עד-תמו. "מוכן אני להראות לך את-הדרך המבקשת, אולם דורש אני ממך שתסביר לי את פשר המחזה שלפני. אתה האיש השלישי שעובר על-פני הלילה, ומבקש לדעת היכן גר רבנו הנערץ, ואני תמה לפשר הדבר". "הבה ואסביר לך", אמר לו ההלך המנגע, וחנינא נדהם לשמע את-הסברו: "אני גיחזי, משרתו של אלישע הנביא. שני האנשים שעברו לפני, הם אליהו הנביא ואלישע תלמידו, והם ירדו מרה-שמים כדי לבקש מרבנו ה"ט" שיתפלל עלי שאוכל לבוא למנוחתו, לאחר שאני מתספר מאז ועד-היום, כבר אלפי שנים. מאז קלל אותי אלישע על דברי הכזב שלי והנאיתי שלא ברשותו מנעמן שר-צבא-ארם, ודקה בי ובשלשת בני צרעתי של נעמן לדואונו עולם, ומאז ועד-עתה לא מצאתי עדו מנוחה ממפתח". חנינא שמע את-הספור בפך פשוט, ובדי רועדת הראה באצבעו את-הדרך אל בית ה"ט", הוא המשיך לרפץ על-האדמה, כשהוא נתון בערפול חושים מתוך תמהון ותדהמה, ורק פשהאיר הבקר, הצטללה דעתו ומהר אל-ה"ט". "הכל אמת ויציב", אמר לו ה"ט" למראה פניו התמהות, "לחזיון נפלא זה זכית, בזכות מנהגך הותיק והטוב להשכים קום מדי לילה ולהתרפק בתפלות אל אבינו שבשמים. אליהו ואלישע ראו בצערך הגדול, על שנבצר ממך בלילה זה להמשיך במנהגך ולהתפלל בבית-הכנסת, וכדי לחזק את רוחך ולבדדך התגלו לפניך במקלוא הודם, ואשריך שזכית לראות את פני אנשי האמת ולהחזיר להם שלום".

מאורות

רבי ישעיה שטיינר מקרסטיר
ליום ההולאה ג' באדר תרפ"ה

צדיק מושל ביראת אלקים, נאמן-ביתו של רבי צבי הירש מליסקא, אצלו התגדל מילדותו לאחר שהתייתם מאביו ועל-שמו היה חותם תמיד בעניו שהיה משמש כפקדן אצל הרב הצדיק מליסקא, ונודע כפועל ישועות ומכניס אורחים נפלא. רבו העריכו מאד, ביחוד לאחר שפעם באה אליו אלמנה וספרה לו בנמעות, כי אין לה מה לתת לבתה בגדוניה והחתן מבקש לבטל את השדוך. נטל רבי ישעיה את כל ממונו שחסד גזעת אפו, ונתן לאלמנה לנשואי בתה. וכשראה זאת הרבי אמר: "ראוי ישעיה שיעמד לישועת ישראל, כי הוא נפש טוב ויורה". לעצמו די היה לו בקב חרוביו, והקרקע בביתו אף לא הייתה מרצפת אלא עשויה אדמה וטיט, ואף בגדיו פשוטים ביותר, אולם לאתרים חלק את כל אשר לו ביד-נדיבה, והשיא את בנותיו לתלמידי חכמים יראים ושלמים שהיו מרביצי תורה ומורי הוראה. ביתו היה פתוח בכל שעות היממה לכל עובר ושב, ואלפים נהנו מקנו ברוחניות ובגשמיית. ביותר התפרסמה סגרת מלכה מלכה שנקראה אצלו, ואליה הגיעו אנשים מכל רחבי הגוריה. הדרכים לקרסטיר היו מלאות שידות אדם, חזיון שהזכיר את העליה לרגל בירושלים. אלא שלקרסטיר פאו רעבים ובגדים ריקות, ויצאו שבעים ומלאים כסף וברכות. אחד המתפללים בבית מדרשו, רצה לראות פעם פיצד הוא מתכוון לתקיעות בראש השנה, וראהו עומד ומכין מזונות ומשקה למתפללים, שכן גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

יוסיף דעת

ה"ברוך טעם" מלייפניק, היה כותב הגהות על כל ספריו שהיו בביתו, והחל לכתוב גם על הספר הקדום "צינה ראינה", לאחר ששמע פעם את שמו למדת בספר זה, ושמע שם חידוש נפלא בשם המדרש, שיישב לו תמיחה רבתי מדוע מלים דווקא בסכין של מתכת ולא של אבן, והרי צורה כותה את עקלת בנה בצר, וכן אצל יהושע נאמר שכל אותם פחובות צרים. אלא כבשעה שדוד המלך בא להילחם עם גלית הפלשתי וקלע בו חלוקי נחל, בא המלך הממונה על האבן וביקש מהמלך שעל כובע המתכת אשר על ראש גלית להיכנע לאבן, עליא שכוח הברזל גדול מהאבן, והבטיח לו שבשכר זאת ימולו בני ישראל מאז בסכין של מתכת ולא באבן. וכשמע זאת ה"ברוך טעם", הוסיף בצדי הספר כי הרמב"ם פוסק בהלכות מילה: "מצווה מן-המובחר למול בברזל בין בסכין בין במספריים, ונהוג כל ישראל בסכין", ולמד בו מדף אל-יד, והוסיפו על-כך, שהרמב"ם כתב דווקא שכל ישראל נהגו בסכין, להוציא מלבד של ענן ראש הקראים, שטען שיש למול במספריים שנאמר "חובות צרים" לשון רבים. טעם זה של מעשה דוד ונלית, מובא גם בפרישה בחד המדרש, הלבוש כתב שהטעם הוא מפני שהברזל כס קוראים "שמע ישראל" בשעת המילה, מפני שגלית ביקש לבטל את ישראל מקריאת שמע ודוד נטל חמישה חלוקי אבן כנגד חמש התיבות של הפסוק, ומזכירים זאת בברית בין קוראים שמע, אחריים תולים את טעם המילה בסכין כדי להזכיר זכות עקידת יצחק, שכאשר התפאר ישמעאל בפניו שנימול בן "ג ולא מילה, אמר יצחק שהוא מוכן להיות כולו קרבן, והעקידה גילתה למפרע את מסירות נפשו במילה, וכיון שבעקידה נטל אברהם את המאכלת שהיא סכין מתכת, לכן מלים בסכין להזכיר את זכותו של יצחק, על מילה במילה בסכין כבר מצונו ב"ש" שבט, שרבי אליעזר התיר לכרות עצים בשבת לעשות פחמים לעשות כלי ברזל, ומפרש רש"י "אוימל של מילה".

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אליהכהן

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

זאת תקיה תורת (י. ט.) - עוד נראה לפרש על-ידי הדרדך. להיות שהצרעת כפי הטבע נכרתה בתורה מעשפוש וזהו הגוף והתגברת המרה אשר התגבר באדם ועושה רשם בבשרו, ודבר זה יסובבנו העצבון וצרות הלב ושממון השכל, והרפואה הטבעית לזה היא הרחקה העצבון ועניינים המרחיבים לבו שלי-אדם ומשמים אותו. והנה בבוא נגע צרעת על-האדם, יכול אדם לומר כי חלי טבעי הוא אשר יקרה להאדם, ובאדם לו כי הוא זה בשביל לשון הרע לא יאמין ולא יצדיק הדברים, לזה נתחכם אל עליון וצוה שישגר המצרע ביד יושב ובגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוץ ועל-שפם יעטה, ודברים אלו הם כפי הטבע נגדיים לרפואת סבת הנגע, ואדברה וילידו הנגע מדש, וכאשר יראה האדם שהנגע שעשה דברים אלו שהם נגדיים, אי-על-פיהם על-ידי שהררה תשובה והתנדב טאתו, כי בעונו אשר פשט לשונו גלה הנגע את-יעונו וישוב מחטאתו ויטהר לשונו ויראה כי הפך הנגע את-יעונו, בזה ידע ויזכיר הוכחה ברורה שלא בא לו הנגע אלא לצד שדבר לשון הרע, והוא אומר זאת תקיה תורת מוציא שם רע, והקרת הדבר והוכחתו ביום טהרתו, שהנגע שעשה דברים נגדיים לחלו בנוצר אי-על-פיהם נטהר, בזה ידע כי תורת לשונו הרע הוא זה, ולא מקרה הטבעי בחושבי מחשבות און, וישמר פיו ולשונו. והוא מה שגמר אמן נפא נגע הצרעת מן-הצרוע, פרוש מן-הצרוע באה רפואתו שישב ונפא לו.

הכהן המטהר (י. ט.) - הוצרך לומר הכהן המטהר ולא הספיק באחד מהם, אם היה אומר הכהן ולא היה אומר המטהר, לא הייתי יודע שהמצוה בכהן המטהר שטרה מן-הצרעת, לזה אמר המטהר כי מצותו בכהן המטהר מן-הצרעת וכו'.

דברי הימים

בד' באייר שנת ד'תתקכ"ה, יצאו רבי מימון ובנו הרמב"ם למסע לארץ ישראל, ולאחר כ"ח יום, בג' בסיון הגיעו אליה בשלום. אלא שבדרךם היו בסכנה וכמעט שטבעו בים, והרמב"ם נדר לצום במים אלו הוא ובניו עד שכל הדורות ולת צדקה לזכר הנס.

בכביש המוביל ממירון לצפת, נמצאת מערה עתיקה שנקראת מערת הארז, ולפי המסורת שם היה רשב"י מגלה לתלמידיו רזי תורה, וכך עשה גם האריז"ל עם תלמידיו. במקום גם נמצא בית קברות עתיק, שבהם מנומנים כמה תלמידי רשב"י, ובתקופת השלטון האנגלי נסלל במקום הכביש המוביל ממירון לצפת, ובעשתי נעקרו עצמות רבות כדומן אשר על-פני השדה. משמים קינאו את כבוד המתים, ובשעה שהקבלו הערבי ניסה לפוצץ סלעים בדינמיט, בסתר ברגול בשיח קוצני, ולא הספיק להימלט בסתר הפיצוץ, וכל איבריו נתרסקו והתפורו למרחק גדול, מידה כנגד מידה. בשדה שליד מערת הארז, גדל עץ זית עתיק וימין שגזעו היה כה רחב, עד שארבעה אנשים לא יכלו להקיפו. העץ נקרא בפי ערביי הסביבה "גטרת אל רום", והיינו עץ הרומאים, ולפי המסורת ישב התנא רשב"י בצלו ולמד עם תלמידיו. לפני כחמישים שנה, עבדו שם פועלים יהודים שנטעו כרמים באזור, ומדי יום היו חוסים בצלו של העץ הגדול וסועדים את-לבם. ביום ה' באייר תשל"א, התפוצץ תחת העץ מוקש גדול שערבים רוצחים צמאי-דם שנתנו שם זה לא הגיעו הפועלים לעבודתם, ניצלו כולם בדרך נס. העץ העתיק נשרף כליל, ורק שריד קטן נותר ממנו, והוא הובא למירון והוכנס בתוך תיבת זכוכית תחת מערת רשב"י, לזכר הנס. כיום, גדלים עצי זית רבים במקום, שפרחו משורשי העץ העתיק שנשרף.

בונגורוב, עיר פולנית במחוז לבליו, התגורר אחד מחשובי חסידיו של הרבי ר' בונים מפשיסקא, ושמו רבי ישראל ב"ר אברהם מיכ"לס. תלמיד חכם מפלג היה, וישב על-מדין פדון ומורה-צדק, אולם לא רצה לעשות תורתו קרדם לחפר בו, ודי היה לו בקב חרוביו. מרב חשקו וחיבתו לחלות את פני רבו, היה בא אליו פעמים מספר בשנה, כשהוא עושה את דרכו רגלי, מחמת שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו לדמי הנסיעה. יום אחד, בעודו מכתת רגליו לפשיסקא, עברה בפרה לפניו פה ישב ר' יהודה, הנגיד הגדול של ונגורוב שהיה בדרך לרכישת יער גדול בסמוך לפשיסקא. "לאן פניה מועדות?" פנה הנגיד אליו, וכששמע כי הולך הוא לפשיסקא, הזמינו אל מרכבתו. ר' יהודה לא נמנה על עדת החסידים, ולכן בקש לשמע מהדין על הליכותיו של רבו וגדלתו, ורבי ישראל החל לדבר בלהט: "הרבי ר' בונים הוא איש קדוש כמלאך אלקים. הוא חכם הרזים ולמדן גדול, וכלם עונים את-ריו מקדש". ולאחר שהאריך בגדלתו וספר ספורים נפלאים ממנו, הפציר בנגיד: "אם אתה כבר נוסע בין כה וכה לפשיסקא, מדוע שלא תצטרף אלי ותזכה להכנס ולחזות בזוי פניו? והן אמת שהרבי כבר איש זקן בא במים ועיניו כבדו מראות, אולם דע לך שברוח קדשו הוא רואה יותר מאשר אדם רואה בעיניו בשר, ואין דבר נעלם ונסתר ממנו". לבו של הנגיד היה טוב עליו, שכן עסקה בטוחה עם רוח גדול ממתנה לפתחו, וכיון שכך הביע את הספקתו להצעה. אולם לאמתו שלי-דבר התיחס בספקנות גדולה לשבחים ששמע מפי הדין, ובטלם בלבו, כשהוא מחשיב אותם לדברי זקמה והבאי. "אם הרבי הוא סומא שאינו רואה", חשב לעצמו, "הרי שגם לא ידע איזה פדיון אני מניש לו, ואם-כך, הבה ואערים עליו ואראה אם ירגיש בדבר". הוא שלח מפיסו עשר מטבעות פחותים שלי-נחשת, שפניהם היה אז 'דר'ערים' וערכם היה מעט ביותר, אלא שצורתם ותבניתם היו בדומה למטבעות כסף בעלות ערך רב שגנו "צויער גילדן", ובאמצעות המשוש לא היה אפשר להבדיל ביניהם. את המטבעות צרר וקרה בתוך פסת גיר, ופנה להכנס אל הרבי יחד עם הדין. עם הכנסם, הציגו הדין בפני הרבי הנגיד הגדול והחשוב ביותר בונגורוב, והרבי ברכו בקרפת הצלחה. ר' יהודה הנגיד יצא ממנו בארשת מנצחת, כשהוא מתרברב בלבו על פי הצליח להערים על הרבי, ולהוליכו שולל באלו העניק לו כסום נכבד במטבעות של כסף טהור. הדין נותר עוד ומן-מה בחדרו של הרבי כדי להתברך מפיו, ובינתיים ראה מחזה שגרים לו לזעזוע וחרדה. הרבי נטל את חפיסת המטבעות שהנגיד הניח לפניו, ומיד אמר בלחישתו ומתוך רגזה וכאב: "אוי ואבוי! כך הערים עלי הנגיד המצרע מונגורוב?! הלאישה הגיעה היטב לאזני הדין וידע כי גורלו נחרץ, אך התגבר ושתק.

בינתיים, המשיך הנגיד ר' יהודה בדרך, בצע את עסקת רכישת היער, ושב לביתו כשהוא שש ושמה. אך התרחק פרסאות מספר מפשיסקא, ולפתע החל להרגיש שכל-גופו בוער פאש, והוא החל לחפף את עורו ללא הרף. תחושה לא נעימה של גרוי בעור החל להתפשט בקרבו, באלו משהו עוקץ את עורו ומעורר בו רצון להתחפר ולהתגדר, תחושה שהלכה והחריפה מרגע לרגע. החכוף הממשך בעור לא רק שלא הזעיל, אלא אף גרם לפצעים וחבורות עד זובדס, והוא לא ידע את-נפשו. והנה הוא רואה כי הגיע סמוך לכפר פשיטיק, ומיד צוה לעלונו להכנס אליו ולחפש בו אכסניה ראויה, כדי לנחם פה עד שישוב לאיתנו. לאחר שמצא את מבקשו, שלח לבקש מהבלן של הפקנה המקומי להסיק בעבורו את מרחץ הזעה שבמקנה, כדי שיוכל להתנקות מהטפילים שדבקו בו ועוקצים את-בשרו ללא רחס. בעבור מתת-יד הגונה מהר הפלן לבצע את המשימה, והנגיד חטא את גופו בהם המהביל שבבית-המרחץ, כשהוא מקרצף את עצמו בברית וסך את בשרו בשמן. כשיצא החוצה לאחר שעות מספר, כשהוא לבוש בבגדים חדשים ונקיים, חש את-עצמו כפרה שנולדה מחדש, והיה בטוח כי שב לאיתנו. אולם שמחתו לא ארכה זמן רב, שכן מיד לאחר שעלה על-מרכבתו והחל שוב בנסיעה לביתו, החל שוב להרגיש את תחושת העקצוץ בגופו, וכאשר הביט בכשרו נחרד לראות כי צרעת אימה התפשטה על כלי-גופו, והיא פפורחת עלתה נצה. תחלה התנחם הנגיד כי לקה במחלת עור קלה עקב טלטולי הדרך, והתנחם בכך שברגע שיבוא לביתו ידרש ברופאים והללו יעלו לו ארוכה, אולם תקנתו התבדתה חיש מהר. הרופאים שהזעקו אל משתו נסו להציע לו משהות וסממנים שונים, אולם בלם הזעילו כפוסות רוח למת, והוא המשיך להתיסר ביסוריו הקשים. גם נסיעתו לורשה הגדולה כדי לדרש ברופאים הדגולים שבה, עלתה בתהו, והוא שב לביתו מצרע מכה רגלו ועד-ראשו. בינתיים, שב הדין רבי ישראל לביתו, לאחר שהות בת מספר שבועות אצל הרבי, וכששמע מה שארע לנגיד ר' יהודה, ספר למקורביו על הלחישת ששמע מהרבי אודות הנגיד המצרע מונגורוב שנסה להוליכו שולל. בלם הבינו מיד, כי הנגיד נכוה בגחלתו שלי-הרבי, ומחרו להצטרף לדין שעלה לבקרו כדי לשכנעו לפים את-הרבי, אלא שר' יהודה הנגיד היה עקשן גדול, וסרב בכל-תקף להשפיל את-עצמו לנטע אל הרבי ולבקש את-מחילתו. הוא המשיך להתהפך בצרעתו עוד זמן-מה, עד שנפטר בקצור ימים ותהום כלי-העיר.

את המעשה זכרו היטב בני ונגורוב, ואחד הזקנים שבה, שעוד הכיר את הדין רבי ישראל עצמו, ושמע את המאורע בלו מפיו באשר נסע עמו פעם אל 'החווה מלבליו', ספרו לאחר שנים רבות לחסיד רבי מתתיהו צבי ב"ר ישראל יעקב סלדובניק, שהדפיס בספרו "מעשה הגדולים החדש". ♦

אחד הדברים שבטענים נגעים באים, הוא הגזל, וכאשר היו נראים נגעים בבית, היה הפעלים מפנה את הבית ומוציא את חפציו, בקדי שכל אחד יוכל לראות אם נמצאים שם חפצים גזולים משלו. ה"חפץ חיים" היה מזהיר תמיד על הגזל ועל חמור הפגיעה במזון אחרים, עד שהזכיר כי הגונב ממון חברו צריך להמכר בגנבתו, שפן פדאי לאדם להשפיל את עצמו למדרגה של עבד, לשא שפחה פנענית ולהוליד עבדים פנענים, ובלבד שיוכל לתקן את עון הגנבה. וכאשר ראה פעם בבית המרחץ ברדיון אדם אחר, פשהוא נוטל דלי ומטאטא ורדים שאינו שלו, לחש באזנו: "אדם המתרחץ בחפצי אחרים, יוצא מבית המרחץ מלכלך יותר מאשר לפני הכנסו בו"...

ספר פעם החזון אי"ש, על סוחר אחר שהיה איש פשוט ורחוק מידעית התורה, אולם היה ישר-דרך מאין פמזוהו. וכאשר הציעו לו פעם עסק מצלח, שבו היה יכול להרויח רוחים גדולים, דחהו מלפניו בשתי ידיים, מפני שחשש שיצטרף לרמות את הבריות. ואמר בתמיהה: "לרמות?! הכי צד יכול אני לרמות ולשקר? והרי עדין עומד מול עיני המלמד שלי, אצלו למדתי בילדותי, כיצד היה חזו עמי בכל יום ויום את תלמודי, ומזרו אותי לשקוד על הלמוד, באומרו 'הרי אני שכירו של אבדי, שמשלם לי כפי שאלמד אותך תורה, וכיצד יכול אני לעשות מלכתתי רמיה?' ומאז אני יכול לטל אפלו פרוטה אחת שאינה שלי". וסיים החזון אי"ש: "איש זה, למד רק אצל אותו מלמד, ויותר לא למד מימיו, אולם ראו נא כמה נחקה אצלו ישרותו ונאמנותו של רבו"...

רבי יצחק זאב מברסק, היה נזהר כלימיו שלא ליהנות משום אדם ולא להשתעבד אפלו בחוב קטן. מדת הישר שבו היתה להפליא, וכאשר משהו היה עושה בעבורו מלאכה כלשהי, היה דואג לשלם לו מיד ולא הספים בשום אופן לותר על-כף. ורגיל היה תמיד לומר: "על כל הנאה שקף מאחרים, יש לך לשלם מיד, כי התשלום הזול ביותר הוא בכסף, ואם לא כן, אתה נותר בעלי-חוב לעולם ולא תוכל לשלם". לאחר שמחת נשואי בנו רבי מאיר, שנערכה באולם וגשל שבגני-ברק, פנה הגר"י אל בעל האולם, ר' צבי אלימלך וגשל, ובקש לערוך את החשבון שעליו לפרע. נרתע בעל המלון ואמר: "חלילה לי לטל כסף מפר, והלא כבוד גדול הוא בעבורי שבחרת בבית-המלון שלנו לעריכת השמחה". אולם הרב עמד בכל תקף לפרע את-כל ההוצאות, "עד הגרוש האחרון" בלשונו, פשהוא שב וחזר על-אמרתו: "הכסף הוא התשלום הזול ביותר"...

רבי נתן לופרט, שנודע בחריפותו ובנאמנותו העצומה, הקפיד כלימיו שלא ליהנות מטובתו של האולם, ואמר "לא פדאי להשאיר בעלי-חוב, כי זה עולה ביקר רב". גם את תלמידיו היה מזהר להתרחק מלהיות מקבל, והיה אומר להם בצחות: "מפני מה אתם מזקיקים את עצמכם להגיע לחסדי בשר ודם לאחר מלאות ימיכם? לא עדיף שתלמדו משניות בעצמכם לטובת נשמתכם, עוד בחייתכם? פעם הגיע לשעורו, ורוחו עגומה עליו, לשאלת תלמידו ספר, כי דרך ללא משים על משקפיו, ושברם. "אמש", ספר, "התופחתי בלמוד עם תלמיד-הכם מפלג, ואגב רתחא דאורייתא פגעתי בו. כנראה שלכן מגיעה לי עגמת נפש באת". אולם גם לאחר שהתחילו ללמד, עדין לא היה מרבו דיו. "הרי כבר מצאת את הסבה לך, ומדוע אתה עדין מצטער?" שאל התלמיד ונענה: "מבין אני מדוע עלי להתרועע ולסבל מחסרונם של המשקפים, אולם מדוע עלי להפסיד חמש לירות בעבור תקונם? והרי ממוני פשר בתכלית הכשרות, ואיני מחזיק אפלו פרוטה אחת שאינה בישר". והנה הסתים השעור, רבי נתן פותח את דלת ביתו, ושטר בן חמש לירות מנח על-הארץ. רבי נתן מרים את-השטר, מראהו לתלמידו ואומר: "רואה אתה? הצור תמים פעלו כי כל-דרכיו משפט, אל אמונה ואין ענל צדיק וישר הוא". ומפיון שלא נגזר עלי להפסיד ממון, זמן לי הקב"ה שטר זה כמציאה כשרה". פעם בא רבי נתן לבקר את אחד מידדיו שהחלים מחליו, השנים שזנחו ביניהם בדברי תורה, ואל המקום הזדמן אחד מאנשי השלטון שהיה בר-אורן, והוא הבין מיד כי לפניו יושב תלמיד חכם מפלג. פנה אליו אותו אדם בשאלה על מקור דין מסים, ורבי נתן פתח מיד גמרא והראה לו כי המקור לכך הוא בדברי התוספות בדרך פלוני. השתומם הלה מאד לשמע התשובה הקולעת והמהירה, ואמר למלווה של רבי נתן, כי כבר שאל שאלה זו לרבנים גדולים וחסובים ולא ידעו להשיבו, ואילו איש זה משיבו כלאחר-כך. בקש האיש לסייע לו בתמורה כספית ראויה, אולם מפיריו של רבי נתן אמרו לו, כי הוא יסרב בדרך זה לנהוג ממתנת בשר ודם. עמד האיש על-שלו, ולכסוף נזכר המלווה של רבי נתן, כי אחד מעובדי משדו של האיש, הוא ידד קרוב לרבי נתן, ואולי יספיים לקבל דרבו טובת הנאה. עשה האיש פעולתו, ושלח לרבי נתן באמצעות אותו פקיד, מעטפה ובה המחאה על סכום נכבד. בנוסף לכך בקש למסר לו, כי הוא רוצה לסדר לו קצבה קבועה, כדי שיוכל להתפרנס בכבוד, ולשקד על דלת התורה ללא דאגת פרנסה. וכבר למחרת, החזיר רבי נתן מעטפה לאותו איש צבור. הלה שמח תחלה, מתוך תקנה כי הצליח במשימתו, אלא שפאשר פתח את המעטפה, מצא בה לתחמתו את המחאה ששגר לרבי נתן, בצורה מכתב ארץ ובו הוכחות מן-התורה, מן-הנביאים ומן-הכתובים, לפיהם אין ראוי לקחת ממון מאחרים. מרב התפעלות והשתוממות, פרסם איש הצבור את-הדבר, ואמר למקרביו: "האם אתם מכירים אנשים נוספים כאלו בדרנו?"

מטעים

ובמלאות ימי טוהרה לבן או לבת (יב.ו)
חבת לבן מטעים זרמא, שבו הקורא בתורה מרים קולו בנגו של שמחה לרגל הולדת הבן, וחבת לבת בסגולתא שבה הקורא מנמיה קולו, כי עקר השמחה בלדת בן, כפי שאמרו חז"ל אשרי מי שבניו זכרים, וכן כתבו הראשונים שטמאת זכר היא לשבעה ימים מפני שזכר בגימטריה 227 כמנין ברכה, ואילו טמאת נקבה היא שבועים ימים, שהיא בגימטריה 157 כמנין נק. (תפארת שאול)

והצרוע וגו' בגדיו יהיו פרמים (יג.ח)
חבת והצרוע מטעים אזלא גרש, וחבת בגדיו בגרשים, להורות כי הצרעת באה לו לענש על חטא לשון הרע, ולכן גרש ממנה ישראל. (מראה מקום)

והגדר או-השתי או-הערב (יד.ח)
והגדר מטעים פזר שנקרא בקול, לעורר שמחה ב"ה המטעמת בתבה מופיעות שמונה אותיות בסדר האלפא ביתא, משי"ן ועד וא"ו, בג"ד א"ו השתי, ושמונה אותיות אלו מרמזות על התורה שבכתב. הבי"ת והתי"ו בפתיחת התורה בראשית שפוחתת בבית ומסתימת בתי"ו, האל"ף והשי"ן על סימיה חבת ישראל, הה"א לחמשת חמשיה, והאותיות גימ"ל דל"ת וא"ו, מרמזות על אמצע התורה כדברי חז"ל בקדושים, וא"ו דהיון אמצע באותיות, דרש דרש בתבות, והתגלה בפסוקים. (מ"ן טעמים)

מדגש

מהשני בלשון שבפרשה, שתחלה נאמר ויילדה זכר, ואם נקבה תלד, ולאחר מכן לבן או לבת, כתב המשך הכתוב שמכאן ראיה לדברי חז"ל שעד שלשים יום נקרא הילד נפל, ולכן נקרא כאן תחלה זכר ונקבה, ורק לאחר שעברו ימי הטהרה יצא מחשב נפל וכבר נקרא בן או בת. ולכן אמרו חז"ל שהמקבל נזירות לכשיהיה לי בן, אינו נזיר אם הפילה אשתו, שמא לא היה ברי-מקום, ומכאן שכל ספק בולד אינו נקרא בן, כפרשו זה התגלה בכתב-ידו של רבנו יהודה הקסידי: "כבר גדלו מעט הקטנים שזה בן מ' וזו בת פ', שיה לומר בן ובת". יש שכתבו, שהילד נחשב תחלה כבעל-חיה, ורק לאחר שנמלאים ימי טהרתו ומתחנך לקדשה, אז הוא עולה למדרגת אדם ונחשב לבן או לבת. ואם שמצאנו ילד שנקרא בן, שנאמר ויתרצו בנינים בקרבה, כתב אבן-עזרא שהוא על-שם העתיד.

ממלה

משמשו של רבי שלמה מסדיגורא, שבת בפניו פעם אברה אחר שהוא 'פרמור' גדול, דהינו איש אדוק ומחמיר גדול. הרבי הכיר את-הגל, וידע שאין טובו כבוד, ואמר בצחות: "לשון פרומ' לא מצאנו כי אם פעם אחת בתורה, בספוק בגדיו יהיו פרמים, וכך נדרש הפסוק, והצרוע אשר ביה-נגע - בפנימיותו הוא מנגע ופסול, אזי בגדיו יהיו פרמים - כלפי חוץ יתנהו בפרומקוט' ויתלבש בגדים הפרומים' שלו בארשת של צדיקות יתרה, אולם למעשה יראשו יהיה פרוע' - הוא מבלבל בלו, וטמא טמא יקרא' - יש להכריז בקול על טמאתו ולהתרחק מעליו"...

דרשו חז"ל, שבהן הפומא באחת מעיניו, אסור לו לראות את הנגעים. מפני שכל נגע וחסרון בזולת, צריך לבהן בשתי עינים. באחת את הנגע, ובשניה את הסבות שגרמו לכך. אך בתוך שרואה רק את הנגע בשני, רק את החסרונות והצד השלילי שבו, ואינו טורח למצא לו צד זכות, הריהו פסול... (ספר של יצירתיים)

פְּרֻשֵׁת תְּזְרִיעַ-מְצוֹרַע | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוֹמֵר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיוֹן

יִצְחָק לְאִיִּר ע"י בֵּית הַכְּנִסַּת שְׁכֵנֵינֵנוּ עִין חֹמֶז - אֲבִשְׁרֵת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֵׁת תְּזְרִיעַ-מְצוֹרַע – חֲמַרְת חֲטָא הַלְשׁוֹן

"וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צִפְרִים חֲיֹת טְהוֹרוֹת וְעַץ אָרֶז וְשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְב" (ויקרא יד, ד)

שהמשיח יצא מצאצאיהו, על אף שהן לא בושו בגילוי העריות שעשו, והודיעו ברבים, שבניהם הם מאביהם? ובין הדברים דיברתי בביזיון על בנות לוט."

"באותו לילה הופיעו בחלומי שתי נשים זקנות ופניהן מכוסות, ואמרו לי, כי הן בנות לוט, ומאחר ששמעו את טענותיי, הן באו מעולם האמת לענות לי. הסיבה לכך שקראנו לבנינו בשם זה, היא משום שחששנו, שבני אדם, שישמעו על כך שניצלנו באופן מופלא מסדום וזכינו להעמיד ילדים, יאמרו, כי הילדים נולדו בדרך נס, וכביכול נתעברנו מן השכינה."

"אנשים אלו עלולים להאילול את ילדנו ואף לייסד, חלילה, דת חדשה כמו הנצרות. ולכן על מנת להקדים רפואה למכה קראנו לאותם בנים עמון ומואב, וזאת כדי להודיע ברבים, שכאשר אשה מתעברת, תמיד קיים לוולד אב בשר ודם. וכל כוונתנו הייתה לטובה ובזכות זה יצאה ממנו שלשלת המלוכה."

והוסיפו ואמרו, כי מאחר שדיברתי עליהן בזלזול, עונשי יהיה כעונש המרגלים, אשר לשונם השתרבבה מפייהם, ולשוני תשתרבב ותתנפח בחולי משונה עד מיתה. האיש סיים את סיפורו, ואז הסב את פניו לקיר ונפטר. נרעש רבי משה למשמע הדברים ואמר, כי ניכרים דברי אמת.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסו שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

על מנת להיטהר צריך המצורע להביא ארבעה מינים: ציפרים, עץ ארז, תולעת, ואזב. ומסביר הגאון המקובל ר' יוסף חיים זצ"ל (בן איש חי) בספרו 'אדרת אליהו', שהסיבה לארבעת המינים הללו, היא כדי לרמוז על ארבע כיתות, שאינן מקבלות פני שכינה, וסימן חשמ"ל: חנפים, שקרנים, מספרי לשון הרע וליצינים.

כל הנמנים על ארבע כיתות אלו ל"ע חוטאים בלשונם, והמצורע צריך לזכור את המונעת מהם לראות פני שכינה ולהיזהר מן החטאים החמורים הללו.

בהקדמה לספר 'אגרות משה' מובא מעשה נורא בשם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, המוכיח את חומרת חטא הלשון.

בתחילת חורף שנת ה'תרפ"ב אחד מאנשי הקהילה חלה בחולי מוזר אשר גרם ללשונו להתנפח בפיו בצורה איומה והלה סבל מכאבים עצומים.

על אף שהלה דרש ברופאים - הללו נלאו למצוא לו מזור ותרופה, בהטעימים, שמעולם לא ראו תופעה מעין זו, ועל כן אין להם מושג ממה נובעת המחלה.

כשהחולי התגבר, הגיע הרב זצ"ל לבקרו, ומשראה אותו החולה ביקש להוציא כל איש מעליו. וסיפר את סיבת חוליו. בשבוע שעבר בפרשת 'וירא' הקשיתי: "מה זכו בנות לוט,

העלון מוקדש להצלחת

יחזק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
משפ' שטרית
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
עינת בת רחל ברכה
רחל ברכה בת פדילה דליה ארז מזרחי וב"ב
נעם יצחק בן רחל ברכה חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע
נטלי בת יונית
קסיר אפרים וב"ב
י.מ.י.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה ניט
עמית בת טובה
חגית בת גילה
נתנאל בן ג'ינה
אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סינן בת אסתר
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי
גילה בת אקבאל - בריאות ואריכות ימים
אסתר בת סוליקה
אורן בן אסתר
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה
אקבאל בת נושפארין שירה שילת בת אורלי
תמר פורטונה בת מיסה רפאל משה בן רחל
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
שלו בן מזל פחימה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זוהרה
עינת בת רחל ברכה
רינת רחל בת עפרה
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
סימי בת סוליקה
דינה בת מזל
נעמי בת כיריה
נחום בן כיריה
אליהו בן מאיה
רחל בת זוהרה
שאול בן סילביה
בנימין בן יקוט
יצחק בן פנינה
יצחק בן רבקה
קסנט בת דגטו
כל עם ישראל

ג' אייר תשע"ז		29/04/2017	
פרשת תזריע-מצורע			
הפטרה: "וארבעה אנשים" - מלכים ב ז'			
ה"ב	18:42	19:55	20:45
ה"א	19:00	19:53	20:42
חגיגה	19:02	19:55	20:45
ב"ש	19:00	19:53	20:43

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן איריס ויליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	--	--

שואל ומשיב בהלכה – ספירת העמר

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

בימים האלה שסופרים "ספירת העומר", האם מותר להסתפר או לשמוע מוזיקה?

שאלה: **?**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: **!**

ימי ספירת העומר, שבהם אנו נמצאים, הם ימי אבל לאומי על אותם עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, שנפטרו בקיצור ימים ושנים. לכן אנו מחמירין על עצמנו ונוהגים דיני אבלות כגון: שלא מתחתנים ולא שומעים מוזיקה וכן אין מסתפרין, עד היום שבו פסקו מלמות, שהוא ל"ג בעומר [הספרדים מחמירים עד ל"ד בעומר לעניין נישואין ותספורת].

אולם, אם יש סעודת מצווה, כגון ברית מילה או בר-מצווה, שהוא היום בו מלאו לנער יג' שנה, מותר להשמיע מוזיקה. לעניין תספורת הראש וגילוח הזקן יש להחמיר לגבי גברים, שלא לגלחו כלל. אולם נשים מותרות בתספורת - וכן לילדים קטנים אין איסור. אדם שמוכרח להתגלח, מכל סיבה שהיא, מוטב שיתגלח בערב שבת לכבוד השבת (ובכל מקרה יעשה שאלת רב).

שְׁמִירָה עַל הַפֶּה

פעם חזר הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל בבוקרו של יום השבת מבית הכנסת לביתו אחר תפלת ותיקין - ואחרי לימוד ממושך של כשלוש שעות עם חברותא. הוא צעד ברחוב העיר, כשהוא ממשיך לשוחח בדברי תורה עם החברותא. והנה לפתע ניגש אליהם אברך ומבקש לשאול את רבינו שאלה בלימוד.

רבי אברהם נענה ברצון. אך האברך ביקש, שימתינו לו עד שיברך את 'ברכות התורה' (כידוע אסור לדבר בדברי תורה קודם ברכה זו), לפיכך נעמד רבינו בצד והמתין שיברך. לאחר שסיים לשוחח עם אותו אברך והמשיכו שניהם לדרכם, התבטא החברותא בזחיות הדעת: "אנחנו ב"ה, הספקנו כבר ללמוד שלוש שעות, ואילו אותו אברך רק עכשיו בירך ברכת התורה". תגובתו של רבי אברהם על דבריו הייתה מיידית ונוקבת: "עובדה זו נכונה! אבל אנחנו דיברנו גם לשון הרע (למעשה הצדיק התכוון בגנות האברך), והוא לא!".

כְּחָה שֶׁל הַבְּלָגָה

יום אחד, כאשר יצא הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל (ראש ישיבת 'באר יעקב') מהיכל הישיבה, ניגש אליו תלמיד וסיפר לו על עוול עצום, שגרם אדם אחד במעשיו כלפי ראש הישיבה וגם כלפי הישיבה. רבי משה שמואל נותר שליו ורגוע. הוא המשיך לפסוע בשתיקה לכיוון ביתו, כאילו לא אירע מאומה ולא סיפרו לו דבר מהנעשה על ידי אותו אחד.

המשיך אותו בחור וסיפר בסערת רגשות, כי האדם ההוא, שגרם את העוולות, נמצא כרגע בישיבה - וזאת על מנת להמשיך במעשיו הנלוזים והוא ממשיך לגרום צער ונזק לראש-הישיבה. כאשר שמע זאת הרב שפירא, נעצר, וביקש מהתלמיד שירוץ ויביא לו מהיכל הישיבה ספר מסילת ישרים. במהירות ניגש התלמיד לישיבה וכאשר הביא את הספר לידי ראש הישיבה, פתח אותו באחד הפרקים המדברים בגנות הכעס והחל קורא ומשנן לעצמו בנעימה וברטט מספר פעמים. לאחר מכן סגר את הספר ושוב לא הגיב יותר על עניין זה, שסיפר לו התלמיד.

הַתְּחַשְׁבוֹת בְּזוּלַת

בליל שבת גשום, מטרות עוז ניתכו ארצה, רעמים הרעידו את החלונות, וברקים הבזיקו מבעד לתריסים המוגפים, בשעה שהגאון רבי יונה יוסף ארנטרוי זצוק"ל רבה של קהילת עדת ישורון בבני ברק גמר את סעודת השבת, קם ממקומו, התעטף במעילו ופנה לצאת מן הבית. "לאן" שאל הבן, "לאיפה אבא הולך?" והרב עונה "פלוני עושה 'שלום זכר' בביתו לרגל לידת בנו". "אבל", המשיך הבן, "הרי כמעט אינך מכיר אותו, אין הוא אלא תושב השכונה, ובכלל, במזג אוויר כזה מי יוצא מהבית?".

"היא הנותנת" השיב הרב לבנו, כשהוא רוכס את כפתורי המעיל ומגביה את צוארונו, "אם מזג האוויר היה נוח, ספק אם הייתי הולך, אבל במזג אוויר כזה, כשיש גשמים ורוחות, ברקים ורעמים, קרוב לוודאי שמכריו יימנעו מלבוא, והרי הוא הכין 'כיבוד ושתייה' בבית, ומחכה..."

מְנוּיִים	הַקְדָּשַׁת הָעֵלוֹן	לְשֵׁאלוֹת בְּהִלְכָה
לקבלת העלון חנם ב-email: PNineEH@gmail.com מידי שבוע, שלח את כתובתך אל:	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805	לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144

אם ראשונים כמלאכים - הרב אריה ליב צינץ זצ"ל

הרב אריה לייב צינץ זצ"ל הידוע בכינוי מהרא"ל והגאון מפלאצק - נולד בשנת ה'תקכ"ח (1768) בעיירה פינטשוב שבפולין. בילדותו נתייתם מאביו וכפי הנראה גדל בבית דודו, ששם משפחתו היה 'צינץ'. בנעוריו נסע לפראג (צ'כיה) ובגיל 18 התפרסם כעילוי. בשנת ה'תקנ"ג (1793) עבר לפרשבורג ובשנת ה'תקנ"ה (1795) החל לכהן כאב"ד בפלוצק (פולין). ומכל העולם הופנו אליו שאלות הלכתיות.

במשך כשנתיים כיהן כאב"ד בצ'כנוב. בהמשך כיהן כרב ואב"ד בערים נוספות: טשכנוב, מאקובי, נאשלאסק, פולטוסק. בשנת ה'תקפ"ח (1828) עבר להתגורר בוורשה עצמה. שם סירב לכהן כאב"ד. ייסד ישיבה ותלמידים רבים נהרו אליה. שימש כרב, דיין, פוסק ומחבר ספרים תורניים רבים. **גאון בנגלה ובנסתר**. חריף. בין גדולי הדור ששיבחוהו והעריצוהו: הגאון ר' יחזקאל לנדא (בעל ה'נודע ביהודה'), ר' עקיבא איגר. נפוץ היה כינויו ר' לייבוש חריף. לפני פטירתו הבטיח כי מי שישתדל בהדפסת ספריו- יהיה הצדיק למליץ עבורו אם יהיה לו זכות. ואכן, רבים מהתורמים להוצאת ספריו רואים ישועות מופלאות. באשדוד הוקם "מכון מהרא"ל צינץ" להוצאת ספריו. נפטר ב-ג' אייר ה'תקצ"ג (1833) בעיר מאקובי. חי כ-65 שנים.

אביו: ר' משה אייבשיץ. **בנו:** ר' אהרן. **חתניו:** ר' אברהם שייסקס מברייסק, ר' אורי פיבל מרגלית ור' מאיר צ'כנובר. **מתלמידיו:** אדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר מגור (בעל 'חידושי הרי"ם'), ר' אברהם לנדא מטשכנוב (בעל 'בית אברהם'), ר' יעקב גזונדהייט (רבה של וורשה ומח"ס 'תפארת יעקב'), ר' שמואל אבא מזיכלין, ר' אהרן שמחה פיליצר מגומבין (בעל 'רשפי אש'), ר' יוסף פרנקל מפלונסק.

מספריו: **איילת אהבים**- מסכת כתובות • **גרש ירחים**- מסכת גיטין • **גור אריה**- חולין • **יעלת חן**- שו"ת ש"ע אבן העזר • **ימעיני החכמה**- מסכת ב"מ • **יפני אריה** • **ישמחת יום טוב**- מסכת ביצה • **גט מקושר**- הלכות גיטין • **חידושי מהרא"ל**- יורה דעה • **טיב חליצה**- הלכות חליצה • **טיב קידושין**- שו"ע הלכות קידושין • **יין המשמח**- הלכות יין נסך • **ימגן האלף**- הלכות פסח • **ימקצוע בתורה**- הלכות הלואה • **ישם חדש**- הלכות חדש • **ימשיבת נפש**- שו"ת • **ימהרא"ל**- שו"ת • **יברכת השיר**- הגדה של פסח • **ימלא העומר**- על התורה • **יקומץ המנחה**- דרשות

להלן סיפורי ישועות, שנשלחו להנהלת מכון מהרא"ל צינץ לאחר שזכו לתרום לשם הוצאת ספרי הצדיק: ב'ו. מנתניה התקשרה לספר **ששבע לאחר שהתחילה לתת את ההוראת קבע שתרמה כדי למצוא זיווג לבנה**, הגיעה הצעת השידוך, שאכן התגשמה בסוף. גם אחד האדמו"רים החשובים שליט"א המליץ למשפ' ח. לתרום למכון, לאחר שבנם התעכב זיווגו זמן ארוך, ובתוך שבועיים מיום התפילה על הציון התארס בנו.

רבים גם זכו בזרע בר קיימא לאחר שנות המתנה וציפיה רבות, כך משפחת א. לא זכתה להיפקד שנים רבות, והסבתא גב' אסתר שמעה על הסגולה והמליצה להם לתרום, ואכן נפקדו באותו החודש ונולדה להם בת בפורים וקראו שמה אסתר על שם הסבתא, שגלגלה לפיתחם את הישועה. עוד תורמים התקשרו לבשר על פקידתם בתאומים לאחר 17 שנה! שהיה ביתם ריק סוף סוף זכו בישועה, וכן רבים נוספים.

הרב ב. שליט"א נסע לחו"ל לגיוס כספים עבור הכולל שהוא עומד בראשותו. לפני הנסיעה תרם סכום כסף להצלחה, וכשהגיע לשם נודע לו, שהגביר פטרון הכולל התורם העיקרי הפסיד השנה סכומי עתק ואין לו מעשרות, ולא יתן לו כלום. אף על פי כן ביקש להיפגש עם הגביר ותאריך הפגישה נדחה מיום ליום על פי בקשת הגביר עד שבסוף נקבעה לו פגישה והגביר למרות מצבו הדחוק נתן לו תרומה כפולה! כשראה את תאריך הפגישה לבו החסיר פעימה, התאריך היה ג' אייר, יום פטירת רבינו זיע"א, ויהיה לפלא!

אם אחת התקשרה למכון לספר, שתרמה סכום בשנה שעברה לאחר שבנה לפתע החל להדרדר בלימודיו, בטענה שאינו מיושב ואין לו חשק ללמוד, ומיד לאחר שתרמה פתאום הרגיש הילד ישוב הדעת כמקודם וחזר ללמוד ביתר שאת, וכמובן מאז ועד היום היא תורמת בקביעות ורואה נחת מילדיה ב"ה.

מספר התורם י.ק. מפתח-תקווה, שיש לו הוראת קבע למכון, ובשנה שעברה לקראת ההילולא הכין את ה"פיתקא" בה רשם מספר שמות של אנשים המצפים לישועה כל אחד בעניינו. משום מה נשתכח הדבר ממנו ולא שלח את הפיתקא, לאחרונה הם מצאו את הפיתקא בבית מונחת בארון הספרים. הוא ומשפחתו עברו על כל שמות האנשים שהיו רשומים שם, ולמרבת הפלא, הם שמחו להיווכח, שבמהלך השנה האחרונה ברוך ה' כולם נושעו!

משפ' ס. מנהריה, לא זכו להיפקד בילדים שנים ארוכות. בהיותם מבאי ביתו של הצדיק רבי דוד אבוחצירא שליט"א, הוא ייעץ להם "תשתדלו בהדפסת ספרי מהרא"ל צינץ". הם נדבו סכום להדפסת אחד מספרי המכון, בהידור רב, והפצתו חנים בבתי המדרש. משפחת ס. לא הסתפקו בכך, אלא זיכו איתם עוד כמה מבני המקום, שחפצו גם הם ב"מליץ יושר" מלמעלה. והנה הגיע היום הגדול, תקופה לאחר שהתחילו לסייע למכון, והם נושעו בבן זכר. אנשי המכון השתתפו בשמחת הברית כאורחי הכבוד, והצדיק רבי דוד אבוחצירא שליט"א כובד בסנדקאות.

משפ' ת. המתינה אף היא שנים לא מועטות לבשורות טובות, שמעה את דבר הישועה, ונדרה אף היא ב-ג' באייר ביום ההילולא של מהרא"ל צינץ, סכום להדפסת הספרים, ונערכה עבורם תפילה ליד ציונו הקדוש בפולין. לאחר כתשעה-חודשים התבשרו כולם על לידת הבת בשעה טובה. כאשר התקופה לוותה בניסים גלויים בכל ענייני הבריאות. כולם הרגישו במוחש, איך יש להם "מליץ יושר" מלמעלה לאורך כל הדרך

רון ד. מרחובות כותב בהתרגשות רבה לאחר שציפה שנים רבות לילד, בדיוק כאשר חתם על הוראת קבע למכון - כעבור פחות משנה חבק בן. כאשר בישר למשפחתו וכל סביבתו על הנס הגדול, אחד החברים גם הם זוג שהמתינו זמן ניכר לזרע של קיימא, מיד חתמו גם הוראת קבע, ואף הם למרבה הפלא נושעו מיידית! "אין לנו מילים לתאר את השמחה והאושר שאנחנו חשים ורצינו לכתוב לכם זאת!".

לטובת הקוראים הטלפון למכון לצורך תרומות וישועות: 08-8648989

כי ינתקו את הנורה מלוח-המכונים. וכי הבעיה, שהתעוררה ברכב שלו תיפטר? הרי ללא ספק, שהמצב רק ילך ויחמיר! ואדרבא, ייתכן בשל כך שהנזק אף ישפיע על רכיבים נוספים ברכב. המנוע עלול להתחמם חלילה, למשל, עד שהרכב ייתקע לגמרי ולא ימשיך יותר בנסיעתו, ומלבד זאת גם נוסעי הרכב ייכנסו לסכנה רבתי, כאשר מתעלמים במפגיע מן הבעיה.

כל מציאותה של נורה זו, היא כדי להתריע בפני הנהג על תקלה שיש למנוע הרכב, והפתרון האחד והיחיד העומד בפני הנהג הוא – להעמיד את הרכב בצדי הדרך, ולבדוק את תקינות המערכות שברכב. ואם הוא עצמו אינו יודע לעשות זאת, עליו להזעיק איש מקצוע או לחילופין לקרוא לרכב גרר, שיגרור את הרכב אל המוסך ושם יטפלו בתקלה".

הציפור משמשת כתזכורת, גם במקרה של אותו אברך. הרי עושה רושם, שהציפור הזו נשלחה מן השמים כדי להצביע על תקלה רוחנית כל שהיא הקיימת בביתם. ואם כן, בוודאי, שהריגתה של הציפור, ברור, שלא תסייע להם במאומה בתיקון הבעיה.

"אם כן מה עליו לעשות?" - שאל האברך, כשענן דאגה מכסה את פניו. פתרון לתעלומה המסתתרת מאחורי ביקור הציפור שחודרת שוב ושוב לבית, ניתן למצוא בתרגום "יונתן בן עוזיאל", לקמן בפסוק יג. התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל זיע"א, מתקשה בעניין מסוים: מדוע מצווה התורה בעניין המצורע לשלוח את הציפור השנייה ולא לשוחטה, כפי שעושים לציפור הראשונה?

והוא מתרץ ומסביר: מכיוון שהמצורע נענש בגין לשון הרע, שהוא דיבר, שילוחה של הציפור השנייה נועד להזכיר לו את חטאו, שאם הוא ישוב לכסלו, חלילה, וימשיך לדבר לשון הרע – תחזור אליו הציפור בשנית ותזכיר לו את הטרואמה הגדולה, שהייתה מנת חלקו בתקופת היותו מצורע.

לכשייזכר האדם בכך, שהוא ישב מחוץ למחנה לבד וכולם התרחקו ממנו- יש סיכוי רב, שהוא ישפר את דרכיו ויפסיק לדבר לשון הרע. הציפור החיה משמשת, אפוא, כתזכורת, שאם ישוב וידבר לשון הרע - היא תחזור לביתו ותזכיר לו את הדבר. האברך שמע את הדברים, ולאחר שעשה חשבון נפש מעמיק בביתו, הסכים, שאכן בביתו מדברים לשון הרע. הוא קיבל על עצמו להתחזק בדבר ולא לדבר לשון הרע, והפלא שבדבר הציפור עזבה את ביתו ולא שבה אליו עוד.

להלן סיפור מופלא, שעובד מתוך הספר "ברכי נפשי", דברים הנאמרים בשם הרב הגאון יצחק זילברשטיין רבה של רמת-אלחנן בבני-ברק וקובצו ב"ה באמצעות הרב מיכאל צורן הי"ו, ויש בדברים אלו ללמדנו רבות על לשון הרע ועל העובדה, כי לעיתים משמים שולחים אתותים לאדם, כדי שיעשה חשבון נפש וימצא אלו דברים דורשים תיקון ועליו לתקנם. וכך סיפר הגאון שליט"א:

הגיע אליי אברך מבוהל עד עמקי נשמתו, כשהוא מספר על תופעה מוזרה עד מאוד המתרחשת בביתו מזה מספר ימים. תופעה זו גורמת לחרדה לו ולבני ביתו ואינם מוצאים לה פתרון. וכך סיפר האברך: "ציפור גדולה נכנסת אלינו לסלון הבית, וכשאנחנו מסלקים אותה היא יוצאת, אבל בתוך דקה או שתיים, היא חוזרת בשנית. שוב אנחנו מגרשים אותה ושוב היא חוזרת. כך יום, יומיים, שלושה ימים ויותר".

"הציפור עצמה אינה מפחידה אותנו", מספר האברך, "אבל ברור לנו, שהיא נשלחה מן השמים, כדי לרמוז לנו דבר מה. ואין אנחנו יודעים, ולו קצה חוט, מהו הרמז והסימן שהיא מביאה עמה בכנפיה. והראיה, שציפור מטבעה פחדנית ומתרחקת מבני-אדם, מחשש שיתפסוה. ואילו אצלנו- היא חוזרת שוב ושוב".

"בשלב מסוים", הוא ממשיך ומספר ברטט, "חשבנו שאולי כדאי להפטר ממנה לעולמים ובכך להירגע מן המתח שהיא גורמת לנו בבית". כששמעתי את הדברים האלו יוצאים מפי האברך, אמרתי לו: "הרי אתה עצמך אומר שיש לך הרגשה שהציפור הזו נשלחה מן השמים, ואם כן, כיצד הנך מעלה בדעתך פתרון שכזה להרוג את הציפור? וכי אם תהרגנה, תתפטר ממנה ומהרמזים, שהיא מביאה עמה בכנפיה?!"

והמשכתי והסברתי לו: "למה הדבר דומה? אדם הנוסע ברכבו, ולפתע נדלקת לו נורה אדומה בלוח המחוונים שלו. כיוון שרק לפני פרק זמן קצר, הוא רכש את הרכב, עדיין הוא אינו בקי בכל סימני הנורות, ואינו יודע אל נכון, מהו הרכיב במכונית העומד לפני קלקול כל שהוא, שבעטיו נדלקת המנורה.

הוא ממשיך לנסוע ומתעלם במפגיע מהבעיה, והנורה הזו כבה ונדלקת מולו שוב ושוב. והפעם ביתר תכיפות. מה שמשמטע, כי התקלה שיש ברכב רק מחמירה והולכת. הדבר הזה מרגיז את הנהג, ומפריע לו לנהוג בשלווה ומטריד את מנוחתו.

עכשיו נעצור לרגע ונחשוב: אם הנהג ייגש למוסך ויבקש,

<p>הרב שבתי בן אסתיאטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל גאולה בת טובה ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל לטיף בן פרחיה ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירן ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל</p>	<p>לע"נ תנצב"ה</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כותן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יפה בת רבקה ע"ה שרה בת מוברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>
---	---	------------------------	--	--

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תזריע מצורע תשע"ז

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקרי"ה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב, א)

י"ל ע"ד מוסר דאחז"ל אפי' עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה ע"ש פ"ק דגיטין ובזכות זה זוכה לפרנס אחרים משלו בלי ספק וידוע כי המקבל נקרא נקבה והמשפיע הוא הזכר וידוע ג"כ כי זריעה הוא הנתנית צדקה ע"ש רעו לכם לצדקה, וזהו אשה כי תזריע פי' עני המקבל צדקה אשר יזריע ג"כ ויתן צדקה אזי יולד מזה שיהי' זכר שישפיע לאחרים.

(חתם סופר)

זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה (יב, ז)

פסוק זה מופיע באמצע הפרשה, לאחר קרבן יולדת עשירה ולפני קרבן יולדת עניה, ושואלים המפרשים, לכאורה היה צריך לכתוב פסוק זה בסוף הפרשה, ולמה מופיע כאן?

ומתריץ בכלי חמדה, עפ"י דברי הגמ' "כל הלומד תורת עולה כאילו הקריב עולה", ובילדת עניה, כשיוצאת על ידי אמירה, יכולה לומר תורת קרבן עשיר ולכן מופיע כאן הפסוק "זאת תורת היולדת" שהרי גם יולדת עניה שייכת בפסוקים אלו של קרבן עשיר, באם אין ביהמ"ק ויוצאת ידי חובתה באמירה.

(פרדס יוסף)

בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבעלזא ז"ל איתא שאמר ליישב הערה זו למה נאמרה זאת תורת היולדת אחרי יולדת עשירה, ולפני יולדת עני, לומר זאת תורת היולדת, מן הדין ומן המשפט ראוי שהיולדת תהי' עשירה, שלעמך ישראל יהי' פרנסה ברווח, זהו מן הסתם. אבל אם יארע ולא תמצא ידה די שה, אז ישנו הפרשת של יולדת עניה.

(דף על הדף ע"מ שקלים)

וראהו הכהן וטמא אותו (יג, ג).

וברש"י "יאמר לו טמא אתה".

כידוע שאין הנגע מטמא עד שלט יאמר עליו הכהן "טמא". ואפשר ליתן טעם בדבר שהרי הנגע בא על עוון לשון הרע, האדם המדבר לשון הרע אינו שם על ליבו את משמעות וגודל חומרת הדיבור, ובוהו רואה הוא כי אמירת הכהן היא המטמא אותו וזה יבין שגם מילותיו שלו הם שטמאוהו, ורואה בזה את כח הדיבור וידע להיזהר בזה.

(טעם הצבי)

וראה הכהן וגו' וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא וביום הראות בו בשר חי יטמא (יג, ג)

יאמר ע"ד מוסר כי המצורע הוא מושרש בחטאים אשר בחבורתו יזיק אנשים ללמוד ממעשיו כאשר יתבאר עוד ע"כ הרחיקו התורה מעל גבול ישראל וגרשו ממנו אל מחוץ למחנה, והנה אמנם הרשעים הגדולים המפורסמים ברשע לא יזיק כ"כ בחבורתם כי ישמרו מהם אנשים צדיקים וטובים ולא ימשכו אחריהם ואינם צריכים הרחקה כ"כ משא"כ אותם שאינם תוכם כברים מראים עצמם צדיקים והם רשעים גמורים עליהם אמרו חז"ל [יומא פ"ו ע"ב] מפרסמים החנפים מפני ח"ה והם צריכים הרחקה יתירה, וע"כ אמר פה הנגע אשר כלו הפך לבן וניכר ונדוע רעונו בקהל הגם כי רע הוא לעצמו וע"כ קראו נגע מ"מ טהור הוא ואינו טמא לטמא אחרים ואינו צריך שילוח, אך וביום הראות בו בשר חי פי' ביום שיתחיל להראות עצמו כצדיק ואיש חי אז יטמא.

(חתם סופר)

ואם בהרת לבנה היא וגו' ועמוק אין מראה מן העור. (יג, ד)

פירש"י, לא ידעתי פירושו, כי קשה לו שהרי פירש בפסוק שלפניו "ומראה נגע עמוק מעור בשרו", שכל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה עמוקה מן הצל, ואין אמר כאן שאין מראה עמוק מן העור?

והרב ר' מאיר מרוטנבורק פי', שכך פירוש הפסוק: ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק, כדרך כל דבר לבן, ועוד מוסיף הכתוב ואומר: "ואין מראה מן העור", תחלת דבר הוא, פי' שהוא עמוק מחמת הלובן ואין מראה מן העור, והטעם מורה על זה הפירוש. (שכן "פשטא" מראה על עצירה והפסק)

(הטור הארוך)

מאוצרות המגידים

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב, ג)

סמיכות הדברים של פרשת מילה, וכתבתם בתוך פרשת יצירת האדם, מלמדת אותנו בפשטות, כי במצוות המילה יש מעלה נוספת משאר מצוות מפני שבמצוות מילה נשלמת ונגמרת יצירתו של כל יהודי, ומקודם שנימול, עדיין לא הושלמה יצירתו הראויה.

ולכן בברכת המילה מסמיכים אנו את היצירה עם המילה ומברכים - "אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשארו שם". כלומר: שקדושת היהודי מתחילה עם יצירתו בבטן, שכבר אז קודש והופרש להיקרא "ידיד" ומסתיימת בשעה ש"חוק בשארו שם", לסוף שמונה ימים בעת המילה.

וזהו גם ההרגשה הממלאת כל לב יהודי באשר לבו לב מרגיש, וכך חי עם ישראל לדורותיו בהרגשה מרוממת זו. הבה ונראה מעט על רוממות הנפש של עם ישראל.

סכינה חריפא של אם יהודיה

מעשה נורא היה בעת הובלת היהודים לגיא ההריגה על ידי הצורר ימ"ש. קבוצה גדולה הלכו בבוץ, ביום חורף, קר וקשה, ובתוכם צעדה אשה במצעדת המוות, לעבר תאי הגזים, והמשרפות.

איש אחד שניצל סיפר אח"כ, כי באמצע הדרך לפתע החלה האשה לצעוק "סכין! סכין!..." למי יש סכין?!, וכולם סברו שרצונה לאבד עצמה לדעת, וכמובן שלא חשו לצעקותיה וניסו להרגיעה ולהסביר לה שאסור להתאבד וכו' אבל היא בשלה "סכין! סכין!..."

הארור ימ"ש שאל מה פשר הצעקות, והשיבו לו שאשה רוצה סכין בכדי להרוג את עצמה, הגיב בחיך - טוב מאוד, והוציא סכין חד ונתן לה, וכשעניי כולם מביטים, ראינו לפתע איך שהיא שולפת מתוך חיקה תינוק, ובעוד הסכין בידה מיהרה למול אותו והשיבה את הסכין לאותו ארוך.

ואז הסבירה שבדיוק היום הוא יום השמיני ללידתו, ורצתה שיישרף יחד עם כולם כשהוא נימול ולא ערל. ושלפיכך התנהגה בעורמה כזו בכדי שיתן לה סכין!! והדברים נוראים ומרטיטים על מה וכיצד חשב מוחם של האמהות היהודיות, רגעים ספורים לפני המוות שלה ושל בנה!!

מי כעמך ישראל

מעשה נוסף אשר גם הוא נורא הוד, וגם הוא על ה"אמא היהודית" של עם ישראל, שמעתי מיהודי שהגיע מרוסיה מהתקופות הקשות, בהם כל עשיית ברית מילה או אפי' השתתפות בברית מילה הייתה כרוכה בסכנה נוראה של גלות ועונשים קשים.

ומפני זה היו עושים בריתות רק בחשאיות גמורה, ולא היו מזמינים אלא קומץ של מנין יהודים חשאים שסמכו עליהם ועל שתיקתם, ואותו אדם, ששח לי את כל המעשה, היה מבין "הנאמנים" שהיו מוזמנים כסתר לבריתות.

פעם בא קצין אחד, מספר אותו יהודי, והזמין אותנו לברית שתערך למחרת, במקום פלוני בשעה פלונית, והדריך אותנו איך להיכנס למקום ההסתר.

ואכן נכנסנו ועברנו כמה חדרים עד בואנו אל מקום המסתור, שם הכין מראש בחגיגות, שולחנות מלאים כל טוב, והשמחה הייתה שלמה ללא חשש מכל הנעשה בחוץ.

והנה עם תום הברית מיד כשהושב הילד לאמו נשמעה זעקה, ולב כולנו יצא מפחד - האמא התעלפה!

בחדרת לב, המתנית כולם כמה רגעים עד שהצליחו לעורר את האמא, ואז אמרה שאפשר לה להירגע לא קרה כלום, ומה שהתעלפה היה משום שהתינוק כבר היה כעת בן שנה, ורק היום זכתה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ובמשך כל השנה התגברה ונשכה שפתייה שלא לנשק את בנה הערל.

ותיכף לאחר הברית נתתי לו את הנשיקה הראשונה מאז שנולד, ומרוב התרגשות התעלפתי, וזה הכל - סיימה בפשטות. - מי כעמך ישראל!

טהרת מידותיו של בן תורה

וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה (י"ב, ג-ד')

רבו הפירושים בפסוק זה, שבאים לבאר מדוע בתוך פרשת הלכות טומאה, מוסיפה התורה באמצע ומזכירה את עניין ה"מילה".

ניתן להוסיף בדרך דרש, בהקדם מה שאמר חז"ל (סוכה נ"ב.) שבעה שמות יש לו ליצה"ר. הקב"ה קראו "רע" שנאמר "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" ואילו משה רבינו קראו "ערל".

ויש להבין מדוע שינה משה רבינו את שמו ל"ערל", שהוא פחות גרוע מ"רע", שכן ב"ערל" יש תקנה, וכן פחות גרוע משמות קשים אחרים שמונו שם חז"ל?

לאחר מתן תורה - נקרא היצה"ר ערל

אלא, שודאי באמת היצה"ר הינו קשה ו"רע" וכל שאר שמות ומרעין בישין... אולם כ"ז קודם מתן תורה. אבל משה רבינו שהוריד את התורה לבני, ובה נאמר "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל'): שפירושו, שיש תיקון ורפואה לאותה

מכה "רעה" הנקראת יצה"ר, ולפיכך משה רבינו קוראו רק "ערל" כלומר; כערל - שעדיין לא נימול, אך יש לו תקנה - במילה!

ע"י התורה המדות הרעות והפכים למידות נאצלות

זאת ועוד, שכשם שבהסרת ערלת הבשר אינו רק מוריד את הערלה, אלא גם מוסיף מעלה והשתבחות, בכך שנקרא מהול, ומתקדש ע"י להיות "בן ברית" עם הקב"ה. כך גם בערלת הלב, שע"י עסק התורה ועמלה, אינו רק מסיר את התאוות - אלא אדרבא - הופכם להיות תאוות כשרות וישרות של "בן ברית" בעמל התורה! שכן בלי תלמוד תורה, צריך האדם לדאג ולשבור את תאוותיו, אולם ע"י העמל בתורה האדם מתעלה ומתקן את מידותיו, עד שיכול להופכם להיות מידות טובות ונאצלות.

ומי שהגיע ליעדי כך, אינו צריך לדאג את יצר ההשתוקקות שגורם היצה"ר, רק יכול להופכם לטוב. שבמקום להשתוקק לחתיכת דג מלוח - ישתוקק לחתיכת תוס'... וכן בשאר המידות והתשוקות.

וכעין מה שפירש המהרש"א בקידושין (שם) במה שאמר: "כל זמן שהרטיה על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורוחץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתירא".

ופירש המהרש"א שזה קאי כנגד התאוות של העוה"ז שהעוסק בתורה אינו חושש מהם.

ולפיכך בתוך פרשת תומאת בשר וטהרתו, ע"י שבעת נקיים וטבילה במי המקוה, רומז לנו התורה שכך הוא לגבי תומאת הלב ג"כ. כי יש תקנה לערלת הלב וטומאת הנפש, במילת הלב במילת הנפש כיצד? וביום השמיני ימול! "משה" קראו ערל היינו כאמור, שניתן למולו בסכינא חריפא של עמל וגיעת הלימוד! ואשר זוהי סמיכות הפסוקים, שבין הלכות הטומאה להלכות "דם טוהר" נכתב בדין המילה - לרמוז לנו על מילת הלב, פלאי פלאים!.

לעומת זאת ומאידך גיסא, ימשך הדרש של "ערלת הלב" בסמיכות הפסוקים לדיני הטהרה התלויים במקוה. שכן גם הטהרה שבעסק התורה דומה ונמשלת לדברים רבים לטהרת המקוה.

נמיכות הרוח

הנה נמשלה התורה למים, "כשם שאין המים מתכנסין אלא במקום אשבורן כך דברי תורה אינם נמצאים בגסי הרוח ולא באדם גבה לב" (רמב"ם פ"ג, ה"ט; מהת"ת) כי בכדי להיטהר צריך להנמיך להיכנס בתוך המים ולטבול.

והיינו שבל נטעה לחשוב שניתן להנמיך ולטבול במימי הדעת (כלשונו הזהב של הרמב"ם סוף ה' מקואות) כאשר לב האדם מפרפר ומתנפח מכל אירה שנדמה לו שחברו אמר עליו... או מי שפניו נפוחים מגאוה בעת שנוע בפנים נפוחות אל עבר המזרח... שטבעם של אלו לצוף על פני המים ולא לשקוע בתוכם...

כללו של דבר, לא בכרס גדולה ולא ע"י לבישת חלוקא דרבנן זוכים לכתר תורה, כי כתר תורה נמצא דווקא על הראש... ועל הראש הנמוך... וכך כותב הרמב"ם בהלכות ת"ת:

"מי שנשא לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים האחרים ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת" (פ"ג, ה"ו). ובהמשך "אין ד"ת מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהן ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה" (ה"ב שם).

הנה למדנו שצריך שבעה נקיים ולעסוק בתורה יום ולילה וכהמשך דברי הרמב"ם יעווי"ש. וכשם שאפילו שערה אחת שיוצאת מן המים לא מועיל הטבילה. כך המסלסל בשערו ומכווץ את פניו להיראות נכבד, ואפ"י בשערה אחת. כבר אין כאן טבילה!...

ואפ"י לאחור שזכה האדם וכולו טבל ונכנס במים - במימי הדעת - יתכן שעדיין אינו שייך למים, ואין טהרת לבו ראיה. וכדלהלן.

עולמו של בן תורה

וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה (י"ב, ג' ד')

לעיל נתבאר שאחר מתן תורה משה קראו ליצה"ר ערל, כי בראתו ליצה"ר בראתו לו תורה תבלין. שע"י התורה אפשר למול את היצה"ר.

וע"י עמל התורה מהפכים את כל הרע לטוב, ואשר לכן נקרא היצה"ר ערל כי ע"י התורה הוא נימול.

ועד כמה צריך להיות שקוע אך ורק בלימוד התורה נלמד מכלב הים... ונקדים לבאר פירוש נפלא ששמעתי על מה שכתוב בפרק שירה, כלבים אומרים "בואו ונשתחוה ונכרעה" (תהלים צ"ה) מדוע אומרים הכלבים פסוק זה דווקא?

ויש לבאר ולפרש, בהקדם דקדוק נוסף. שהנה מלשון הפסוק שאומרים הכלבים "בואו ונשתחוה" נשמע, כי קוראים המה לאחריהם להצטרף לשירתם. ולמי מכוננת קריאתם זו?

הנה אמרו חז"ל במשנה במסכת כלים (פ"ז, מ"ג) "כל שבים טהור, חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה". מדוע נשתנה דינו של כלב הים משאר כל חיות המים שהעושה מהם כלים אינם מקבלים טומאה, ורק מהכלב שבים, העושה כלים ממנו מקבלים טומאה, כאשר חיות היבשה?

מפרש הר"ש והרא"ש בפירוש המשנה: "כל מה שיש ביבשה יש בים. וחיות הים ובהמת הים אין אחד מהם בורח ליבשה כשרוצים לצודם. רק הכלב לבדו, הלכך הוי בכלל בהמות היבשה ואם עשה מהם כלים מקבלים טומאה" עכ"ל.

מענתה נתפרש היטב ונאמר: שכלב היבשה קורא לחברו - כלב הים להצטרף עמו יחד לכריעה ולשירה. שכן שכל חיות הים האחרות, אינם יכולים להצטרף לשירה

יחד עם החיות שכמותם ביבשה, וארי היבשה אומר לבדו וארי שבים אומר לבד, כי מינים שונים המו.

אולם כלב הים מכיוון שבורח ליבשה, בשעה בשעה שרוצים לצודו הרי דינו נקבע משום כך, כחית היבשה. ומעתה מצטרף הוא אל כלב היבשה בצוותא, ושניהם אומרים כאחד - "באו ונשתחוה ונכרעה".

מדוע שירת הכלבים בפסוק "בואו ונשתחוה"

ואשר לכן אומרים הם דווקא בפסוק זה התואם לצירופם המיוחד, לפי שקודם לכן אומר הפסוק "אשר לו הים והוא עשהו, ויבשת ידיו יצרו" (תהלים צ"ה) והיינו הצירוף של עשיית הים והיבשה יחדיו, שלכלבים המצטרפים משני המקומות, להם נאה להלל ביחד ולהמשיך "באו ונשתחוה ונכרעה". וזה נפלא מאוד.

והנה, דברי תורה נמשלו למים. וטהרת האדם באה ג"כ על ידי טבילה במים. ונמצא שיכול האדם להיות כל כולו במימי הדעת בים התלמוד יום ולילה כמו כלב הים שנמצא כולו במים, אולם אם ייצא לפעמים מהלימוד, כבר נחשב משום כך כמי שאינו שייך לים התלמוד, וככלב הים שנחשב ממין חיות הארץ - משום שבורח לפעמים ליבשה, ואינו שייך למיני חיות המים.

ואם ירצה לומר 'פרק שירה' בבין הזמנים יחד עם עמי הארץ אנשי היבשה, יכול גם יכול הוא... אולם "בן תורה" שלם אינו נקרא, אא"כ אינו יוצא אף פעם מן הלימוד!!

הבורח מהתלמוד להינפש, פניו כפני הכלב

שכן אם נוסף להתבונן, נשאל ונקשה מה בכך שקורה שלפעמים יוצא ליבשה, הרי בודאי שמחוץ ליציאתו לפרקים ליבשה, כל כולו שייך לטבעם של חיות המים? וכי מה גרע בכך שלפעמים יוצא ליבשה, אטו אין עוד מיני חיות מחיות המים, שיוצאים קצת ליבשה וחוזרים?

אלא שכלב הים אינו רק יוצא ליבשה [כמו חיות המים האחרות] אלא "בורח ליבשה"! פירוש; שבשעה שרוצים לצודו ונמצא בסכנה, בשעה זו נגלית בו מהותו השורשית והשתייכותו האמיתית, כי מדוע אין הוא בורח אל עומק הים כשאר חיות ודגי הים, ומדוע בורח ליבשה. וזהו סימן מובהק שאינו חית המים - שכל חיותה אינה אלא במים בלבד.

מאי משמע?

שיתכן והאדם כל חייו בתוך חיי הבית מדרש וכולו אכן במים, ואפילו שערה אחת איננו בחוץ. אולם, בימי בין הזמנים אינו הולך אחרי מקומות הסמוכים ונראים לים התלמוד, רק בורח כמי שנרדף מים התלמוד, וצריך מרגוע לנפשו עמוק עמוק בהבלי העוה"ז, ולא שוקטת נפשו עד בואו למלון של עשרים כוכבים... ובורח עד ההרים המושלגים... בריצה מבוהלת כחץ מקשת - לתוככי העוה"ז.

או למקומות כאלו שאין בנמצא שם לא בהכנס לתפילה ולא ביהימ"ד ראוי לקביעת עיתים לת"ת לכל הפחות. אין זה נקרא לצאת ליבשה, רק לברוח ליבשה!!! שמתוך אופי יצירתו יציאתו ניכר שקשור הוא בטבורו לארץ, ולחלוותי שמינה של העוה"ז הפשוט והמכוער, מקננת בלבו פנימה, ומוצאת לה פורקן בשעת מבחן.

וא"כ, אין איכות חייו בתורה בלבד! ואח"כ גם אם חוזר שוב ללמוד, אינו אלא ככלב המלקק מן הים...

הבורח מהתלמוד מוכיח שפניו אל החולין

שכן לצאת מהלימוד מעט בכדי לנוח ולנפש, ואח"כ לשוב ביתר שאת וביתר עז, מותר ואפשר. אך לברוח מהלימוד... אין! ולא קיים! כל עוד נשמה באפו!!! ניתן להוסיף לקח ליסוד זה, ולבאר במשנה בהירות, עפ"י מה שאמרו בגמ' (זבחים נ"ו). והוא מן המשנה במסכת מעשר שני (פ"ג, מ"ח) לגבי קדושת הלשכות הבנויות במקדש.

לשכות הבנויות בתוך הקודש ופניהן אל החול אע"פ שהינם בתוך הקודש דינם כחול. זאת מכיוון שפיתחם פתוח אל החול. ולעומת זאת, לשכות אפי' אלו שבנויות בחול, אם פניהם אל עבר הקודש, דינם קודש. ואוכלים שם בשר קדשים כמו בתוך העזרה. ודין זה נפסק להלכה ברמב"ם (הל' בית הבחירה פ"ו, ה"ז וה"ח).

מאי משמע?

יש בעה"ב פשוט שמתייגע לפרנסתו וקובע עיתים לתורה, שאמנם אינו ת"ח, אבל בלבו בוערת אהבת התורה. תמיד ישבח את הת"ח, ורק יחפש להסתופף בצילם, ועל אהבה זו יגדל ויחנך את בניו וכשיגיע ימי בין הזמנים יקח את הילדים לראות איך נראה השיעור של ת"ח פלוני, ואיך מתייעים בתורה גדולי הדור, יסוב עמם בירושלים או בשאר מקומות הקדושים בהיכלי הישיבות או עוד כהנה וכהנה.

הנה, זה האדם אינו ת"ח, אבל פניו ולבו אל הקודש! שאיפתו והנאתו היא מכל תוספת קודש! ועל כן דינו כקודש! ועל כגון אלה אמרו בגמרא מאן דרחים רבנן הוו ל"י חתני רבנן (שבת כ"ג): כיון שכך מגדל את בניו, זוכה בבנין רבנן וחתי רבנן.

הנעים מים עד ים בעת המנוחה - דבר ה' לא ימצאו

אולם מאידך גיסא יתכן ח"ו ההיפך מי ש"בנוי בקודש" היינו שחובש יום יום את ספסלי ביהימ"ד בישיבות או בכוללים, אולם פניו אל החול!

ולמשל כשירצה ליתן פרס לילדיו יקח אותם לראות מטוסים בנמל התעופה... או כאמור לעיל שבבין הזמנים יסע לכל שבעת הימים והנהרות שבארץ ישראל... ואם "עו מים עד ים ומצפון לדרום" - ויחד עם זאת - "ישוטט לבקש דבר ה' -" בודאי - שלא ימצאו... ..

כי אמנם בנוי בקודש, אבל פניו ומסתרי לבו אל החולין. ואם הילדים רואים שהאבא הנכבד בוער בלבו להיזדמנות לכולם, ולדקדק בלבושים המתחדשים או בכורסאות נאות וכדו', לבל יתמה מדוע לבסוף אינם ראויים לדבר עמם ב"קדשים ובטהרות" ואינם ברי אוריין. לפי שדינם חול ואין אוכלים בהם קדשים...!!

ולפיכך כל חיי האדם, כל שאיפות האדם וכל שמחת האדם, ואפ"י כל מנוחת האדם. הכל צריך להיות אך ורק בתורה ובכך יהיה בנוי בקודש פניו אל הקודש

שאו גם גותיהן קודש (עיי"ש ברמב"ם), ועליו נאמר אשרים ישראל לפני מי אתם מטהרים שכולו טוב ושקוע וכל חיותו ממימי הדעת וטהרתו שלמה! הבה ונשמע במה גדולי ישראל משתעשעים בעת מנוחתם...

גיצי התלמוד ב"ג בעומר

הגאון ר' יוסף שאול טנטון זצ"ל בעל ה"שואל ומשיב", היה מתארח אצל בעה"ב אחד במקום מרגוע מעט לעת כשהיה נצרך למנוחה. פעם אחת נודמן לר' יוסף שאול, לסור אל מקום הנופש ביום ל"ג בעומר, כשעמו היום גם כמה דיינים נוספים מקהילתו שבאו מן הסתם לסעדו ולתמוכו.

בעל האכסניה שנכנס להגיש לפני הרבנים כיבוד דבר מאכל, ניצל את העבודה שיום זה הוא יום ל"ג בעומר, יום ההילולא של ר' שמעון בר יוחאי, וביקש את שכרו תוך שהוא פונה לר' יוסף שאול ואומר, נו... תאמרו משהו לכבודו של ר' שמעון בר יוחאי!...

שעשועי ת"ח בעת מנוחתם

חי"ר ר' יוסף שאול, ואמר לסובבים, באו ונמלא את רצון בעה"ב. ופנה אל אחד מן הדיינים שישב עמו ואמר, תמנה בבקשה כמה פעמים מוזכר שמו של ר' שמעון בר יוחאי בכל התלמוד!!

תיכף ומיד, פתח אותו דין והחל סופר ומונה בדפי הש"ס מברכות, שבת, עירובין וכן הלאה כשהוא מציין בכל מקום היכן מוזכר שמו של רשב"י, וסופרים אחת לאחת כשהדבר נעשה בע"פ כמובן מאליו.

הנה כבר אוחז אותו דין אחרי כל סדר מועד, וממשיך לתוך סדר נשים, ור' יוסף שאול יושב כנגדו בשקט ובדומיה ושומע את המספר ההולך וגדל של הפעמים הרבות שהוזכר ר' שמעון בש"ס.

והנה כשאחז כבר עמוק בחצי השני של הש"ס התעשת ר' יוסף שאול לפתע ואמר: 'מספיק מספיק...' 'עד כאן...' כבר חיסרת שלושים ושלושה פעמים כמנין ל"ג שהוזכר ר"ש ושכחתם למנותו!...

והחל מונה את כל הל"ג מקומות שבהם שכח הדיין את ר"ש, - לשמחתו ולהנאתו של בעל האכסניה שקיבל את שכרו במייטב!...

הנה לנו כיצד נחים - בתוך התורה... ואם בדברים שכאלו מוצא האדם את נפשו לעת מנוחה, אין פלא שיודעים את הש"ס עד כדי כך על בוריה!...

תורתך שעשועי

כך גם זכותי והכרתי בירושלים, כמה וכמה ת"ח שבעת מנוחתם, היו משתעשעים בפרפראות החכמה, והיו חודין חידות זה עם זה, במבואות התלמוד הלך ושוב.

ולא אשכח את המחזה איך שהגאון ר' שמואל מועד זצ"ל, ור' יעקב קצנבלויגן זצ"ל, ישבו להם לנוח מעט מהמקוה החם שהיה בשערי חסד, וחדו חידות, כמה פעמים מוזכר בש"ס נעל, וכמה פעמים מנגלים, או מנעול וכדו'.

והיה ממש תענוג לראות מה זו בקיאות בש"ס וכל אחד היה מונה היכן וכמה, אשרי עין ראתה כל אלו, ואוי לעין רואה את כל גגות המוניות עמוסות לעיפה, במזודות זו על גבי זו, ממתינות ודרכות לנסיעות לשדה התעופה ולחופש...

(לב שלום)

יצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות (יד, ד)

פירש רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול".

על עוון לשון הרע אמרו חז"ל (ערכין טו, ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא, מאי דכתיב: 'מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה?' אמר לו הקב"ה ללשון: כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד, אלא שהקפתני לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת של בשר".

אשאל אתכם, מורי ורבותי: וכי שני השומרים הללו הם אכן גורים, המקשים על האדם לדבר? אם אין שיניים קל יותר לדבר? אם עושים גדר של אבנים ושל ברזל - ניחא, אי אפשר להיכנס, אבל הגדרים האלו שהקב"ה ברא ללשון - איזו גדר הם? אם מישוהו יעשה גדר מנייר שהגנבים לא יכנסו - זו גדר?

וודאי הכוונה ללמוד מוסר מאותו 'חומות', שאדם ילמד וישכיל ויתבונן - תראו כמה מוחבאת הלשון פנימה, כמה היא זקוקה לשמירה. כל עוד התינוק לא יודע לדבר - אינו צריך שיניים. ברגע שהוא מדבר - יש לו כבר שיניים. כדי שאדם יתבונן ויבין כמה שמירה צריכה הלשון.

יש לנו ב"ה את ספר "שמירת הלשון" - קילורין לעיניים. רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על החפץ חיים זצ"ל: כמה פשטות ככה גדלות. כאשר פותחים את הספרים שלו מבינים כי לשון הרע וגסות הדיבור הם פשוט אש!

אחד הדברים שכתובים בחז"ל וה"חפץ חיים" מצטט זאת שוב ושוב הוא, שהמדבר לשון הרע, בתפילה ובלימוד שלו נכנסת רוח טומאה, והתפילה נמאסת, באותו פה שדיברת לשון הרע אתה לומד ומתפלל לריבונו של עולם! א מויראדיגע זאך!

סיפרתי כמה פעמים את הסיפור ששמעתי בבארא פארק, טוב לספר אותו לאחרים, בפרט לילדים.

מלך גרמניה ערך ביקור ברוסיה. כמובן הגיע עם כל הפמליא.

ערכו סעודה גדולה לכבודו, ארוחת ערב גדולה. שר הטבחים הגיש מאכל, שאצלנו קוראים לזה קישקע - מעי של בהמה. טוחנים כל מיני מטעמים ומכניסים בתוך הקישקע.

מלך גרמניה ראה מאכל חדש, טעם ממנו ומאוד מצא חן בעיניו.

הוא הורה לשר הטבחים שלו שהצטרף לפמליא: "תיפגש עם שר הטבחים של רוסיה, ותבקש ממנו את המתכון, כי אני רוצה שתלמד לעשות 'קישקע'".

אתם יודעים, אוכל למלך זה לא סתם, קצת ככה וקצת ככה. צריך לשמוע את ההוראות בדיוק מוחלט [ובפרט אצל הגרמנים!], כך וכך בשר טחון, כך וכך קמח,

פלפל, מלח, סוכר, וכמה פפריקה ושאר תבלינים. הפגישה נערכה והטבח הרוסי הדריך את עמיתו הגרמני ברשימה מפורטת, ממש על המילימטר.

נסעו בחזרה. מלך גרמניה מגיע לביתו. ויהי היום, הגיע מלך פלוגי לביקור בגרמניה. הטבח הוציא תא הרשימה הטמונה באוצרותיו, ועשה כמו שלימדוהו ברוסיה, הכל בדיוק מוחלט - בשר, מלח, סוכר, פלפל, פלאי פלאים. הכניס את הכל בתוך הקישקע.

התבשיל היה מוכן, הגישו לסעודה הגדולה, החלו לטעום. המלך נטל את הסכין ואת המזלג, הכניס לפיו חתיכה מהמאכל, ואבוי! נהיה לו חושך בעיניו. טעם תפל, עם ריח נורא. לא ידעו אם זה רעל, או שלקחו את האוכל מהאשפה...

מיד הורידו הכל מהשולחן, ובינתיים הביאו לכל המסובים מים לשתות את הפה מהגועל שנדבק בהם.

אחרי הסעודה רצה כמעט מלך גרמניה להרוג את שר הטבחים. הטבח התחנן: "אדוני המלך, אני יכול להישבע אלף שבועות, עשיתי בדיוק כמו ששר הטבחים ברוסיה לימד אותי, לא שיניתי דבר וחצי דבר. מה אני יכול לעשות שכך קרה?"

המלך הורה לו בועם: "עכשיו אתה נוסע לרוסיה לברר מה היתה הבעיה והיכן הטעות".

הטבח שומח עד השמים, העיקר שלא הורגים אותו. יצא לדרך, הגיע לרוסיה. שם סיפר לשר הטבחים של הרוסי: "אוי מה שהיה לנו, עשיתי את הקישקע, והמספר כמעט הקיאו, הגישו שאוכלים זבל".

הטבח הרוסי ביקש ממנו: "תביא את הרשימה שלך". הגרמני הציג את הרשימה על פיה הכין את הקישקע - אחת, שתים, שלוש, ארבע, הכל בסדר.

"רגע", נזכר הטבח הרוסי, "כאשר הבאת את המעי למטבח, מה עשית?"

"מה פירוש מה עשית? טחנתי בשר, טחנתי לחם, פפריקה, מלח וסוכר, ומלאתי את הכל בתוך המעי".

"אוי, וי!", קפץ הרוסי ממקומו, "אתה נורמלי?! הלא זה מעי של בהמה! את המעי צריכים לשתוף היטב, עם מים רותחים, ואחר כך להשרות במים עשירים וארבע שעות, שכל הטינופת תצא מהמעי והוא יתנקח. אחר כך שוב שוטפים, עד שבוטחים שהמעי נקי לחלוטין. רק אז אפשר להכניס את כל המצרכים... היכן השכל שלך? - כעס עליו שר הטבחים הרוסי."

יכול אדם להטעין על עצמו את המצוות הטובות ביותר, אבל אם יכניס אותן בפה לא נקי, הוא מקלקל את הכל!

(יחי ראובן)

"ואם פרוח תפרח הצרעת" (יג, יב).

חז"ל אומרים (במדבר רבה ז, ה) שהצרעת באה על צרות עין "כשדם צר עין ואינו משאיל את כליו הקב"ה משלח צרעת בביתו ומוציא כליו לחוץ, והבריות אומרים: פלוני שלא היה משאיל כליו ואומר שלא היו לו כלים, הרי שהיה לו כלים...".

כשבא השכן, נקש על הדלת ומבקש מסור חשמלי - אומר לו צר העין: "אין לי"... כשבאה שכנה לבקש סיר - אומרת אשתו: "אין לי"... והנה, רק מגיעה הצרעת, וכבר מצוה הכהן להוציא את כל הכלים החוצה. לפתע רואים כולם את המסור החשמלי ואת הסיר שוכנים אחר כבוד בבית השכנים המסורבים להשאילו...

לפעמים קורה שאדם עושה עולה מסוימת, והוא סבור שאף אחד לא רואה אותו... אולם לעיתים, הוא אינו יכול להתחמק ועליו להתמודד עם ההתנהגות הנלווה שלו עצמו, כפי שמספר המשל שלפנינו:

משל לאדם שהלך ביער ואיבד את דרכו. בעודו תועה בין עצי היער, הוא מבחין לפתע בקול גדול, ורגעים אחדים לאחר מכן מנצנץ רעיון במוחו. הוא קורא לקוף ואומר לו: "אתה יודע שיש בינינו איזשהו דמיון..."

"לא שמעתי על כך מעולם" - אומר הקוף - "אבל מה העניין?"

"הסתבכתי" - משיב לו האדם - "אולי תוכל להראות לי את הדרך החוצה?"

"אין בעיה" - ענה הקוף, והשנים החלו ללכת בסבך העצים. לא חולף זמן רב ולפתע נשמעת שאגה אדירה של אריה, וכעבור רגעים אחדים הם מבחינים באריה אימתני רץ לכיוונם. האדם החורר כסיד, אולם הקוף לא אבד את עשתונותו. הוא עזר לאדם לטפס על העץ הקרוב שהיה שם ואמר לו: "אל דאגה, לכאן הוא לא יגיע..."

האריה העומד למטה התנפל על הגזע ואיים בקול מבשר רעות: "אני רעב, לא אזוז מפה עד שאחד מכם ירד..."

"אל דאגה" מניח הקוף יד על האיש הרועד מפחד - "הכל יהיה בסדר".

הזמן חלף באטיות מרגיזה, שעה ועוד שעה... הלילה ירד, והקוף פנה אל האדם: "כעת לילה, עלינו לערוך תורנות שינה, מי יהיה הראשון שישן?" "לך לישון" - אומר האדם - "אני אשאר לשמור, בין כה וכה לא אצליח להרדם מרוב פחד"... והקוף נתלה בזנבו על אחד העצים ונרדם.

וותר לו האדם לבדו עם הארי שמתחתיו, מי יודע עד מתי אהיה תקוע כאן, כמו עלה נועץ? הרהר בתסכול.

לפתע עלתה בו מחשבה כלשהי: אני אדם, והוא, בסך הכל, קוף... האריה אמר שהוא רוצה אחד משנינו, אם כן - מי חשוב יותר? הוא עיבד לאט לאט את הרעיון, ואז נתן לקוף מכה חזקה והעפיק אותו מהעץ... הקוף התעורר בבת אחת, וברגע האחרון נתפס באחד הענפים וניצל מלועו הפעור של האריה.

כעת לא ידע האדם היכן לקבור את עצמו מרוב בושה... מה יעשה? הוא לא העז להרים את עיניו אל הקוף, מצילו היקר, אשר הוא השיב לו רעה תחת טובה... בלית ברירה חבק את הענף שעליו ישב ונרדם.

שעות אחדות לאחר מכן, העיר אותו הקוף ואמר לו: "קום, האריה הלך"... הוא עזר לו לרדת למטה, והראה לו את הדרך לצאת מן היער ולהגיע לישוב בני אדם.

מתחיל האדם ללכת, וכעבור רגעים ספורים הוא חש בטפיחה על שכמו. הוא מסתובב לאטו, הקוף עומד שם ואומר לו: "עשה לי טובה, ידידי, כשאתה מגיע לשם, אל תספר לאף אחד שיש בינינו דמיון..."

כזהו האדם, מחד גיסא הוא נור הבריאה ותפארתה, ומאידך גיסא - מידותיו הרעות עלולות להפוך אותו לגרוע ולפחות בין בעלי החיים.

"וטמא טמא יקרא" (יג, מה)

אומר השל"ה הקדוש: "רמז למה שאמרו 'כל הפוסל במומו פוסל', שהמצורע הוא הטמא וקורא לחברו 'טמא'... (ממעיינות הנצח)... '... וכן כל הפוסל את האחרים תמיד... ואומר עליהם שהן ממוזרות, חוששים לו שמא ממזר הוא. ואם אמר עליהם שהן עבדים חוששין לו שמא עבד הוא. שכל הפוסל במומו הוא פוסל" (רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יט הלכה יז).

"אתה מוזמן למשפט ביום שלישי הקרוב!"

ההודעה הקצרה שנתלתה על דלת ביתו של החלבן, הסעירה את רוחו. הוא היה איש ישר, שהתנהג תמיד בנאמנות ובמוסריות. אף פעם לא רימה, שיקר או גנב.

הוא גם לא שתה לשוכרה בשעות הבוקר, דבר האסור על פי החוק בכפר. הוא לא ידע למה מזמינים אותו למשפט.

אבל האופה ידע. האופה היה רגיל לקנות חמאה וגבינה מהחלבן המקומי והשתמש בהם לאפיה. יום אחד עלה בו החשד שגושי החמאה שהחלבן מוכר לו שוקלים פחות מקילו, למרות שהחלבן מצהיר שכל גוש שוקל קילו בדיוק, לא פחות ולא יותר.

האופה החליט לבדוק את העניין, ובמשך תקופה הוא שקל בעקביות כל גוש של חמאה שקנה מהחלבן, והוא אכן גילה שגושי החמאה שוקלים פחות מקילו, לפעמים 900 גרם, לפעמים 950, ופעם אחת אפילו 800 הגרם. האופה היה נזעם. "מרמים אותי" הוא אמר לאשתו בעט, "אני לא אשתוק על זה". הוא ניגש אל השופט המקומי התלונן על מעשיו של החלבן. "חייבים להעמיד אותו לדין!" אמר האופה, "אי אפשר לאפשר לו לרמות את כל תושבי הכפר. אנשים סומכים עליו".

עוד באותו היום תלה שליש של בית המשפט המקומי הזמנה לדין על פתח ביתו של החלבן.

החלבן הגיע לבית המשפט ורעד ונפחד. הוא מעולם לא ראה את בית המשפט, ומעולם לא דיבר עם השופט שהטיל אימה על כל תושבי הכפר.

"אני מניח שיש לך משקל מדויק במחלבה?" פתח השופט את הדיון.

"לא, כבודו!" אמר החלבן, "אין לי משקל".

"אז איך בדיוק אתה שוקל את החמאה שאתה מוכר לאופה? האם אתה סתם כך מחליט שזה קילו? הרעים השופט בקולו.

"חס וחלילה, אדוני השופט, אני איש ישר, לעולם לא עלה על דעתי לעשות דבר כזה. פשוט מאד, בניתי לעצמי מין משקלי מאוזניים, כאלו שאתה צריך לשים משקולת בצד אחד כדי שתאזן את החמאה שבצד השני".

השופט הנתן בראשו בהבנה, והחלבן המשיך:

"בכל יום כשאני בא לשקול את החמאה עבור האופה אני מניח בצד השני של המשקולת כיכר לחם של קילו שאותה אני קונה בבוקר מהאופה, וכן אני יודע כמה חמאה עלי לתת לו כדי שיצא קילו בדיוק".

השופט חזר על דבריו של החלבן: "אתה בעצם אומר לנו שכמות החמאה שאתה נותן שווה למשקל הכיכר שהאופה נתן לך".

"בדיוק כבודו", אמר החלבן, ופני האופה חפו.

שומע אדם דרשה מרשימה וחדורת לבבות על הנזק העצום של רכילות ולשון הרע, ועל הצורך בהתעוררות ובשינוי הדרך, ומה תגובתו? כן הוא אומר, הם באמת צריכים לשנות את דרכם.

יושב יהודי ומעיין בספר מוסר על איסור גזל ועל ענפיו המרובים ואין הוא זקוק להמחשות ולהדגמות; הוא יודע בעצמו מיד שפלוני הוא העובר על האיסור בצורה זו, פלוני בצורה האחרת, ולכל סעיף של האיסור יש לו מיד דוגמה חיה ומוחשית של מישהו שהוא מכיר אישית העובר בדיוק עברה זו. והוא מהרהר לעצמו: כמה חבל שהם אינם פה אתי לראות עד כמה חמור מה שדעו עושים, ועד כמה עליהם להזהר ולחזור בתשובה... ומתחשק לך לזעוק לו לאורו אדם ולקרוא באוזניו: ומה אתך עומדך, יהודי יקר? איך אתה יודע מיד שהכוונה היא "להם" "לאחרים"? האם לא חשבת אף הרגע שאולי הכונה היא אליך? כן, כן, אליך ממש!

אכן, דרוש מאמץ מיוחד מצד הלומד להיות מעורב בלמודו, ולראות את עצמו מתיישב על ספסל הנאשמים או שוכב על שולחן הניתוחים ומהווה מושא ללימוד ולדין העיוני. זה לא קל, ואף לא נעים. אך רק כך יוכל הלומד להשתנות ולהיות קרוב יותר לדרך הישרה והטובה.

ומעשה שרגיל היה האדמו"ר רבי שמחה בנויים מפשיסחא, לספרו בכל ערב יום הכיפורים, ועולה ממנו מוסר השכל גדול לענייננו:

בדרך הדווש

בעיר קראקוב (קראקא) השוכן על גדות הויסלה בדרומה של פולין, עמד בית כנסת שנקרא בית הכנסת של ר' אייזיק. על שם אחד התושבים שבנה את בית הכנסת כתרומו לאוצר גדול שנפל בחלקו.

ומעשה שהיה כך היה:

ר' אייזיק עני מרוד היה, מטופל בבנים ובבנות. הבנות הגיעו לפרקן מצפות להינשא כדרך כל הארץ, אולם לרש אין כל להשתתף בצרכי נישואיהן. באחד הלילות חלם ר' אייזיק חלום, שאוצר גדול טמון מתחת הגשר של עיר הבירה, חלום זה חזר ונשנה פעמיים אחרות. ותתפעם רוחו, וגמר בדעתו לנסוע אל עיר הבירה, לחשוף את האוצר שנתגלה לו בחלומו. אמר ועשה; קיבץ בידו מעט כסף להוצאת הדרך, נטל צרורו ויצא לחשוף את האוצר.

בהגיעו אל עיר הבירה, לא התמהמה, ועשה ראשית דרכו הישר אל הגשר, לחפש אחר האוצר הנכסף. אך מה גדלה אכזבתו בהיווכחו לדעת שהגשר ענק ממדים הוא, מסלולי דרכים רבים חוצים בו, ותנועה רבה שוקקת בהם ללא הפסק. ברור היה שאין כל סיכוי לנסות לחפור תחת הגשר, מה עוד שזקיפי משמר שעמדו נוטרים את דרכי הגישה לארמון המלך, פוקחים עין על כל המתרחש מסביב.

מדוכדך ונבוך עמד ר' אייזיק תוהה במקומו מבלי שידע לשיית עצות בנפשו. קשה היה לו להשלים את תוחלתו הנכזבת, ונשאר שומר את הגשר במשך היום, ורק עם דדת הלילה נוטש היה את משמרתו ללינת הלילה. באחד הימים בעודו עומד על הגשר, תוהה על החלום שחלם ופישרו, עבר שר הצבא על הגשר, והבחין בזר שעורר את חשדו, מפני התנהגותו המחשידה.

"מה לך יהודי כי תחפש כאן על הגשר הסמוך לארמון המלכות?" רעם קול שר הצבא. פחד מות תקף את ר' אייזיק, הוא בא לחפש אוצר שנגלה לו בחלומו, והנה עומד הוא ליפול בפח. בחשד של ריגול... כיצד ינסה לטהר עצמו, האם יאמנו דבריו? אומר לך את האמת... את כל האמת... פתח וגמגם נרעד ונפחד.

חלמתי חלום, אודות אוצר הטמון תחת הגשר... עני, אני, וחשבתי לנסות את מזלי... זו כל האמת... חגך שר הצבא ואמר" הו, איש חלומות אתה, יהודי?... כיצד זה תשית את לבך לדברי חלומות? הנה אספר לך, גם אני חלמתי, זה פעמיים, שאוצר גדול טמון אצל יהודי בעיר קראקוב תחת התנור אצל יהודי בשם... אייזיק... אייזיק... האם אשית לב לדברי חלומות?... צמרמורת תקפה את ר' אייזיק, בשומעו את שר הצבא נוקב בשמו ובכתובתו בעיר קראקוב, וכאשר שמע את דברי שר הצבא הפוקד עליו לבסוף לנטוש את חלומותיו ולחזור מיד לביתו, מיהר לעקור כל עוד רוחו בקרבו, עשה דרכו לביתו, כשדבריו של שר הצבא נמקרים ומוחו.

ראשית פעולתו, בהגיעו לביתו היתה לחטט תחת התנור, תנור לבנים שרעוע היה מרוב יושן. ואמנם לאחר חיפוש מדוקדק גילה תחת התנור אוצר ממון גדול, שממנו הפריש סכום כסף לבנות בית כנסת בקראקוב, אשר עד היום נקרא על שמו "בית הכנסת של ר' אייזיק".

הלקח מהסיפור נפלא, ונקדים תחילה את דברי האנן רבי ישראל מסלנט וצ"ל האומר: "אין מוסר אלא מה שהאדם לומד על עצמו ולעצמו, במטרה לשנות את עצמו שינוי המעשה". אכן, יכול אדם ללמוד את כל "מסילת ישרים" בעיון רב, ולנתח בעמקות את חסרונותיהם של האחרים ואת דרכי תיקונם, ואילו הוא עצמו עומד מחוץ למסגרת עיונו, ובסיימו את חוק לימודו הריהו אותו אדם שהתחיל בו.

ודרשו לרבותינו בעלי המוסר מהפוסק (ויקרא כה, יז) "לא תנו איש את שמו" - המילה את כידוע באה לרבות, ולעניינינו יבא היא לרבות את האדם עצמו; שיתכלל הוא על עצמו ולא ירמה את עצמו להטיל את הכשלונות אך על הזולת. הצרה היא, שהאדם לא תופס שכל המומים שמוצא הוא אצל חבריו נמצאים בו, על דרך שאמרו חז"ל (קידושין ע"ב) "הפוסל - במומו פוסל".

משום כך בא ר' שמחה בנויים מפשיסחא, ורצה ללמד את חסידיו ואתנו, כי אדם ההולך לחפור מתחת ל"גשר" בעיר אחרת - בחפצו לחתור תחת הפגמים והמומים של הזולת, ואומר: פלוני נכשל במידה זו ואלמוני צריך להקן מדה אחרת.

... שצריך הוא לדעת שכל הפוסל במומו פוסל. ואותם הפגמים שחשב כי נמצאים הם אצל חבריו... נמצאים בו עצמו וכפי שאמר הרבי מקוצק: "מטבע האדם להעריך את זולתו - לפי מידותיו הוא!" ובניסוחו של הגר"מ שלמה אלעמי: "הזוכר מומי בני אדם - הוא עצמו בעל המומים. והרואה מומי עצמו - לא יראה מומי זולתו".

אדם צריך לנפץ את ה"תנור" שבביתו - תאוותיו ומידותיו המוגזות שבקרבו, ורק אז יגלה את ה"מטמון" הנפלא - את זיו הודה והדרה, האצילות והקדושה של נפשו ונפש חבירו, ויזכה לבא ולהתייצב לפני בוראו טהור, זך ונקי!...

(בנועם שיח)

הוא דורש הדק"ל למה לא ברא הקב"ה את האדם כמעשה ידיו דאיתא בפסחים (דף כ"ב) שמעון העמסוני הי' דורש כל אתון שבתורה כיון שהגיע לאת"ד אלקך תירא פירש וכו' עד שבא ר"ע

(מדרש יונתן)

טמא טמא יקרא

במגורא דשבת (דף ס"ח) וטמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים עזרו פי רש"י הוא בעצמו ויש להקשות למה צריך בכאן להודיע עזרו לרבים יותר משאר חולאים,

וכדי לתרץ נקדים מה דאיתא בפירוש רש"י פרשת וירא אצל ישמעאל וישמעאל אלקים את קול הנוער פי רש"י מכאן שתפלת חולים יפה מתפלת אחרים עליו ואיתא בבוה"ק מפני מה נקרא מצורע מוסגר מפני שמוסגר תפלתו בשמים והא"ש צריך להודיע עזרו לרבים שייבקשו עליו רחמים בשלמא שאר חולאים מוטב שתפלתו הוא בעצמו אבל גבי מצורע שנסגר תפלתו בפניו צריך להודיע עזרו לאחרים שתפלתו עליו וק"ל

(מדרש יונתן)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל המאמינים

פרשת תזריע-מצרע

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

ברכת רפאנו כנגד מצות מילה

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב א)

במסכת מגילה (יז ב) אמרו חכמינו זכרונם לברכה שברכת רפאנו, השמינית בסדר ברכות שמונה עשרה, נקבעה בידי אנשי כנסת הגדולה כנגד מצות מילה המתקיימת ביום השמיני, כיון שהמילה צריכה רפואה. ויש להבין: מדוע תקנה ברכה זו דוקא כנגד המילה, והלאו לדאבון לב קצמות מחלות קשות ומיסרות יותר מן המילה?

ישוּב נפלא לדברים אמר האמרי אמת: אכן בעוונותינו הרבים יש בימינו מחלות רבות וקשות, אך בתקופות אחרות לא היו בעם ישראל דבר הצריך רפואה מלבד המילה. כפי שמבאר במגילת (כ"מ פז א) שעד תקופתו של יעקב אבינו לא היתה חלשה בעולם, וכן מבאר במדרש (כמ"ד א) שבמתן תורה נתרפאו כל החולים. על כן תקנו את ברכת רפאנו דוקא כנגד ברכה זו.

דווקא לכה באר רבי שלמה זלמן אויערבך:

כיון שהחטאים הם הגורמים לכל המחלות, נמצא שלעיתים לא בא שישכרית הקדוש ברוך הוא את הוצר הרע מן העולם, לא תהינה מחלות, והרפואה תדרש רק לצורך מצות המילה, על כן תקנו את ברכת רפאנו כנגד ברכה שמינית דוקא כנגד המילה.

ברכת אליהו עמ"ר: 'ממור לתורה' עמ" 481

ובאותו ענין: על פי דברי הגמרא האמורים באר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד את פשר השני בין חתימתה של ברכת אשר יצר - 'רופא כל בשר', לחתימתה של ברכת 'רפאנו' - 'רופא חולי עמו ישראל':

בנגוד לברכת אשר יצר שנתקנה כהודיה על רפואתו של מחלות כל בשר, ברכת רפאנו נתקנה על רפואת המילה השכיב רח בקרב עמו ישראל, ועל כן ראוי לחתם בה: 'רופא חולי עמו ישראל'.

'חכמת חיים' עמ" שנג

להכניסו בבריתו של אברהם אבינו

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (שם)

שמי ברכות תקנו חכמים על מצות המילה; האחת למוהל: 'על המילה, והשניה לאבי הבן: להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. בהנהגת מיימוניות' על הרמב"ם (מילה ג א) תמה: הלאו כלל הוא בדינו כי בכל מצוה המתקיימת באמצעות שליח, השליח הוא שמקרב על כל המצוה, ומדוע במצות מילה תקנו ברכה בפני עצמה גם למשלח - אבי הבן?

רבי מרדכי יפה בעל ה'לבושים' (י"ד רסה א) ישב את הדברים בחידוש נפלא: ברכת 'להכניסו' לא נתקנה רק על עצם מצות המילה, אלא על כל החיובים שהיו לאב כלפי בנו מכאן ואילך; לפחות - אם בכור הוא, ללמדו תורה, להשיאו לאשה וכו' וכו'. ועל כן עונים שהקל אחר ברכה זו: 'כשם שנכנס לבריתו כן יכנס לתורה ולחפה ולמעשים טובים'.

נפך לדברי ה'לבוש' הוסיף רבי עקיבא איגר (שו"ת, קמא סי' מב) על פי דברי בעל 'עוללות אפרים' (מאמר שבג) כי בד בבד עם הסרת ערלת הבשר מוסרת מהתינוק גם 'ערלת הלב' הפנימית,

וקד מכשרת נפשו ונפתח לבו להבין ולהשכיל בלמוד התורה ומצוותיה. והרי הדברים תואמים לדברי ה'לבוש', כי ראוי לברך באותה שעה על יתר העניינים הרוחניים שיצפה בהם הבן בעתיד מכח מצות המילה.

תשובה קודמת לתפלה

"טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו" (יג מד)

מלבד בפסוק שלפנינו, נכתבה במקום אחד נוסף בתנ"ך המילה: 'נגעו'; בתפלת שלמה בעת חנכת בית המקדש הראשון (דה"ב כו ט): 'כל תפלה כל תחנה אשר יהיה לכל האדם ולכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגעו ומכאבו ופרש כפיו אל הבית הזה'.

ללמדנו כי בטרם יגש האדם לתפלה - ופרש כפיו אל הבית הזה, עליו לקיים: 'בראשו נגעו' - להתנדוד על תפלו על השב בתשובה עליהם, כפי שכתב בספר חסידים (תרי"ב) שחוטא המתפלל מקלי לעשות תשובה - אין תפלתו נשמעת.

'על הטורים'

שערי אמן נפתחים בטורת המצרע

"זאת תהיה תורת המצרע..." (יד ב)

בזהר הקדוש (תרו פ א, וכע"ז באנקלוס כא) תרגמה המלה 'מצרע' - 'סגיגה'. בדרך רמז יש ללמד מכך כי עוון לשון הרע גורם לסגיגת שערי השפע הנפתחים בזכות עניית אמן כמבאר בזהר פרשת וילך (רפ ב).

ויש להוסיף רמז: ראשי תיבות של שלשת השפתים בעוון לשון הרע: 'אומר', 'אמר' [נשווא הספור] ו'מקבל', הם: 'אמן', וכן, סגרתו של המצרע נעשית באמצעות הבאת צפורים ואזוב, שראשי תיבותיהם הוא: צ"א כגימטריה של 'אמן', כי סגרתו נפתחים שערי 'אמן' שנגעלו בפניו.

'פרפראות לחקמה': מנו אברהם' (למניד משריק)

הזכרת שם שמים בראש מגלה

"וראשו יהיה פרוצ ועל שפם יעטה" (יג מה)

מפסוק זה למדו חכמים (י"ד טו ז): "שלאין הקדוש ברוך הוא חפץ בקלוסו של אדם רשע".

לבאור הדברים הביא הגאון רבי מאיר אריק את דעת רבי עקיבא (מ"ק טו א) כי כונת הצווי: "וראשו יהיה פרוצ" היא, שהמצרע ילך בראש מגלה. והנה הלא נפסק בשלחן ערוך (או"ח צג א) שאסור להזכיר שם שמים בראש מגלה, ולפי זה יש לומר כי כן דרשו חכמים את לשון הפסוק: "וראשו יהיה פרוצ" - גלוי, ולפיכך: "ועל שפם יעטה" - עליו להמנע מלהזכיר שם שמים בתפלתו, ומכאן שאין הקדוש ברוך הוא חפץ בקלוסו של אדם רשע.

'על תורה' מ"ק טו א

המזלזל באחרים - סופו שיזדקק לטובתם

"וטמא טמא יקרא" (ג מה)

"וטמא טמא יקרא" - צריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים" (שבת סז א).

מוסר נפלא מדברי הגמרא למד רבי זלמן סורוצקין:

סבת ענינו של המצרע היתה גאווה שגורמה לו לזלזל בזולתו ולדבר עליו לשון הרע, לפיכך לא מן הפלא שלצדק תקנתו נאלץ דוקא להפיר במעלת זולתו, ולחלות פניו כדי שיבקש עליו רחמים.

'אגנים לתורה'

שתהא תורתך עמנו לעולם הבא

"זאת תהיה תורת המצרע ביום סגרתו" (ד ב)

ידועים הם דברי של בעל 'חובות הלבבות' (שער הפגיעה ז) שהמספר בגנות חברו גורם שיעוונותיו של המתנגח נזקקות לחובתו, וזכותו שלו עוברת למתנגח. על פי זאת באר הגרי"י אורדנטליך זצ"ל, רב בית הכנסת איצקוביץ, את הפסוק שלפנינו:

"זאת תהיה תורת המצרע" - אימתי יתרו זכות התורה והמצוות שקיים המצרע ברשותו? "ביום סגרתו" - כאשר ישוּב בתשובה על חטא לשון הרע שדבר על חברו (ערכו טו ב), שאם לא כן יעברו זכיותיו לידי חברו.

בכך פרש ראש ישיבת 'פורת יוסף' רבי יהודה צדקא את נסח תפלת המסים מסכת: "שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא" - שלא נכשל חלילה בעוון לשון הרע ונתגל מאתנו זכות למדו מסכת זו לעולם הבא.

'פניני נפש': אוצרות האגדה, שה"ש ח"ב עמ" 22

מעלתו של השב מעצמו

"וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע" (ד י)

דרש רבנו אפרים מלונזטיץ בספרו 'עוללות אפרים' (ח"ב מאמר רלו):

הדרגה הגבוהה ביותר בתשובה היא כאשר האדם מתחרט מעצמו בטרם יוכיחוהו או יבאו עליו סורים, וזאת אשר רמז כאן תנכתי: "וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת", כיצד? "מן הצרוע" - בעצמו, בלא שיעורוהו אחרים.

תקנתם של מספרי לשון הרע

"ולקח למטה... אין צורך ושני תולעת ואזב" (ד יד)

במסכת ערכין (טו ב) הובאה תקנתם של מספרי לשון הרע: "אם תלמיד חכם הוא - יעסל בתורה... ואם עם הארץ הוא - ישפיל דעתו".

על פי זה פרש ב'פרדס יוסף' (לעיל ג א) את נסח בקשת 'אלקיי נצור' הנאמרת בסיים תפלת 'שמונה עשרה'.

מבקשים אנו: 'אלקיי נצור לשוני מרע', ולשם כך הרינו מבקשים לקבל על עצמנו: 'ונפשי כפער לכל תהיה' - לעם הארץ, ו'פתח לבי בתורתך' - לתלמיד חכם.

אזהרה לבעלי התפלה

"התעוררות ואזהרה: על העומדים לפני התבה... כל תבה יוציאו בחתונה הלשון ובשפה ברורה - ובפרט בסיום הברכות, שיוכלו השומעים לענות אמן, כי גדול שכר עניית אמן" (פרק מח).

"כי כל העונה אמן בכונה ורץ לבית הכנסת שלא לבטל עניית אמן, זוכה לש"ע עולמות" (פרק פב).

ביום ה', ראש חודש איר, חל יומא דהוליא של הגאון הקדוש המקבל רבי יוסף אב"ד דובנא. בספרו המפלא 'סוד יוסף האריך במעלתו של עניית אמן', ובין הדברים כתב

ספירת העמר (ב)

הכנה לספירה

מצות ספירת העמר התייחדה בתפלות המיוחדות הנלוות אליה: החל מאמירת 'לשם יחוד באריכות לפניך, תתקנת המקבלים (פיר עץ חיים) שער האמירות פיה, וראה בנך החיים' (תפס ז) שהתקבלה ברבות מקהלות ישראל (ראה מהג פאיו יוסף), וכלה בתפלות ובקצוות שצאמרות אחריה.

ש'החינו' על ספירת העמר

רבים תמהו על העבדה כי בגודל לשאר המצוות שיש זמן קבוע לעשייתן שאנו מקדימים לברך ש'החינו והגיענו לזמן הזה' בעת עשייתן בפעם הראשונה, על מצות ספירת העמר איננו מקבצים ש'החינו'.

תרוצים רבים נתנו הראשונים והאחרונים לכו, להלן נביא כמה מהם:

א. יש מהראשונים שפסקו שאכן מן הדיו היה ש'החינו (ברכת הזמן) על העמר, אלא שפיון שאת זמן' הספירה תלתה התורה בקביעות יום טוב שלפניה ושל אחריה, כפיתוב (ויקרא כ טו): 'וספרתם לכם ממחרת השבת... עד ממחרת השבת', לפיכך אנו יוצאים ידי חובה בברכת ש'החינו הנאמרת בקדוש של ליל יום טוב (של שבועות - ל'בוש' תפס א, או של יום טוב שני של פסח בחילוי ראה חיים לראש על הגשפ, נרצה סוף אות יא), ועל כן ראוי לכוון בה על ספירת העמר (ש'שלי הקטן רלז: מאירי פסחים ז ב; ספר האשכול פסח קט ועוד).

ב. בעל המאור (סוף פסחים) תרץ: ברכת ש'החינו נתקנה רק למצוות שיש בהן הנאה כלשהי, אך ספירת העמר אין בה הנאה, ואדרבה היא גורמת לנו לעגמת נפש על חרבון בית המקדש, שאין אנו יכולים בזמן הזה להקריב את קרבן העמר כפי שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים. שאז התחילו לספר בזמן הקרבת העמר (ואף מקדימים אנו להזכיר זאת ב'החמו' שלאחר הספירה).

ג. בעל העקדה (אמר שער טו) תרץ: מהותה של הספירה היא בטוי השתוקקות וצפייה ליום קבלת התורה, וכיון שבתחלת ימי הספירה הנינו רחוקים מקבלת התורה, וככל שעוברים הימים כך מתקרבים אנו יותר אל היעד והפטררה, על כן אין ראוי לברך ש'החינו בתחלת ימי הספירה, אלא אדרבה עם סיומם, כשהשכלנו את תכלית ימי הספירה ביום קבלת התורה, אזי ראוי ש'החינו'.

ד. הר"ק רבי פינחס מקוריץ פרש זאת על פי דברי האר"י: כשם שביציאת מצרים כדי להוציא את ישראל השפיע עליהם הקדוש ברוך הוא מזיו, כך בליל חג הפסח, באמצעות קיום מצוות הלילה הנשגב, זוכים לכל האורות שאירי בימי הספירה. אלא שפניו אחר כך הם מסתלקים מאתנו, ובאמצעות ספירה אנו מתאמצים להחזירם עד לחג השבועות מדרגה אחר מדרגה, לפיכך אין כאן דבר חדש שיש לברך עליו (וחספתא למדור פינחס קפז, ויגמר באור ב'גני: יששכר' מאמר יסו יב).

ה. הר"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא באר: כפי שאנו אומרים ברובנו של עולם' שלפני ספירת העמר, הספירה נועדה: 'כדי לטהרו מקולפותינו ומטאמותינו... וכך אכן היה ביציאת מצרים: בני ישראל היו שקועים במ'ט שער' טמאה ולא יכלו לקבל את התורה עד ש'זדככו וימרוקו מטמאתם במ'ט' ימי הספירה. וכיון שכלכתחלה מוטב להקל אל לנו היינו נזקקים להזדככות זו, על כן אין מן הראוי לברך על כך ש'החינו' (בנין שלמה - לקוטים, תלפיות אות לו).

הי רצון ש'יבנה בית המקדש

את ספירת העמר נוהגים אנו לחתם בתפלה שישבי הקדוש ברוך הוא את עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה. מקורה של תפלה זו בדברי האבזררה (תפלות הפלות) 'ואחר שפנה העמר נבקש מאת השם ואומר: 'הר'חמו יחזיר עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו'.

את טעם המנהג באר השל"ה (פסחים, נר מצוה סג): "הואיל ואין בית המקדש קיים, על כן אנו אומרים: 'הי רצון ש'יבנה בית המקדש' - ואז יהיה מן התורה ויקיים מצוותיה". אלא שכבר תמה השל"ה הלא קיימות מצוות נוספות שקיימן בזמן הזה הוא מדרבנן, מדוע דוקא אחר הספירה אנו מבקשים על בנין בית המקדש?

יש לומר כי בטונה ממצוות אחרות שאף שבזמן הזה שחיבנו הוא מדרבנן, מכל מקום אנו מקיימים אותן בדיוק באותו אופן שהתקיימו בזמן הבית, מצות ספירת העמר טונה לנמרי שאין בה הקרבת העמר וישתי הלחם, על כן מתוך השתוקקות לקיימה כדבעי אנו מסיימים ב'הי רצון' (ראה בשל"ה שם, על פי הגר"י מברסלב הגשפ' מבית לו', דיני ספירת העמר ויסוד הדברים בתוספות במגלה כ ב ד"ה קל).

ב'משנה בדרוה' (תפס י) הוסיף שגם לדעת הסוברים שאף בימינו היא מצוה מן התורה, בנדאי שאין ערך למעלתה כשהיא נעשית כפי שצאמר בתורה, מיום הקרבת העמר ואלף (ראה בשעה צ"ש).

למנצח בנגינת' אחר הספירה

ברבות מקהלות ישראל נהגו לומר לאחר הספירה את מזמור 'למנצח בנגינת' (תהלים טז) שיש בו ארבעים ותשע תבות כגוד מ'ט' ימי העמר, וש'בעה פסוקים כגוד שבעת השבועות שבין פסח לעצרת (בעל השקפה' אמר טו פ"ד).

עוד הוסיפו המקבלים שבפסוק (ה): 'שמחו וירגו לאמים' וגו' ישגו מ"ט אותיות כגוד מ"ט ימי הספירה, ועל כן כתבו שיש לכוון בכל יום מימי הספירה, מלבד התבה מ'למנצח' השקבת לאותו היום, גם על האות מפסוק זה לפי סדר הקינים (פיר עץ חיים) שער כ פקו ג-ה: 'שלמי צבור' דף רחצ ב'מדת' נידו ומקור).

סקלה מ'מדת הביא הבאון רבי חיים פלאגי' (מועד לכל ח' ה כא) בשם בעל 'שלמי נגינה': 'בכל ימי העמר יאמר בשעת ברכת כהנים (שבברכות השחר - ראה מועדי יעקב - זכרון משה סי' י) מזמור 'למנצח בנגינות' בצורת המנונה, והוא סקלה ופלאה ש'צליח' בכל מעשיו ואינו נזקק כל אותו יום'.

ספור ישועה על אם הדרך

עמידה בתחנת אוטובוס צדידת בשעת לילה מאחרת וקררה, תוך המתנה ממשכת לאוטובוס המתעכב מלהגיע - אינה מן החוויות שנגעים להזכר בהן, אולם מתברר כי לעתים יכולה המתנה זו להפך לבלתי נשכחת ולשמש פתח לספור השגחה מפתיע, כפי שארע בספור שלפנינו.

משנעצרה המכונית הקטנה סמוך לתחנה החשוכה, אכן כבדה נגלה מלבו של הרב ש, מגיד שעור באחת הישיבות החשובות בירושלים. לאחר כמחצית השעה של המתנה חסרת תוחלת, שמח הוא לראות 'היימשיע איד' המאריך בו בחיידך להכנס לרכבו.

"להיכן פניך מועדות", התעניין הרב ש, והנהגה החביב השיב בשאלה: "להיכן הרב צריך?" הרב ש. צין את מחוז חפצו והנהג פסק מיד: "אסייע אותך לשם".

הרב ש. נסה למחות, אולם הנהג התעקש: "אין ברשותי רכב פרטי, ועד שמזדמנת לי האפשרות לגמל חסד פקזה, אני שמח לעשות זאת עד הסוף!".

"כיון שגמלת עמי חסד עצום, לכל הפחות הרשה לי 'לשלים' לך בספור", בקש הרב ש. מהנהג החביב, ופתח מיד בספור חסידי אונטי:

"נוהג היה האדמו"ר הזקן רבי ח'יאל מאלכסנדר לנסע מדי שנה לכפר באלטה הסמוך לאלכסנדר, כדי לנפש ולהתרגעו מעמל עבודת קדשו. בנו הגדול רבי ירחמיאל ישראל יצחק בעל 'שמח ישראל' הצטרף אליו למסעותיו ושמלו בנאמנות.

באחת השנים, כאשר יצאו הרבי ובנו לשאף אויר צח בין עצי היער, נתקף לפתע הרבי בשעול חריף. חורונו נע התפשט על פניו, והוא התישב בחסר אונים על ספסל שנוצב על אם הדרך. היישמח ישראל הביט באביו בדהגה רבה. בראותו של הרבי היתה לקויה למדי בשנים האחרונות, וגם מבלי להבין יתר על המדה בעניני רפואה, נכר היה מסבר פניו כי הוא שרוי בסכנת חיים ממשית.

"חש אני כי מצי קרב", שח הרבי הזקן בתרדה, אולם אז הושיט לו בנו הגדול את ידו ואמר בבטחון: "ניח נא אצא מעט על הספסל. אל נא ידא ממצבו, בטוחני מעל לכל ספק כי במהרה ישוב לאינתו כבתחלה!".

דברי הבן שצאמרו בבטחון וב הרגיעו מעט את רוחו של הרבי הישש. שמורות עיניו נעצמו, והוא שקע בתנומה מרגיעה.

בינתים פסע היישמח ישראל אל מעבה היער. שם, בין העצים העבותים החל לזעק בתפלה לרפואת אביו: "רובנו של עולם, אין מבליעדיך מי שיכול להושיענו. חוס נא על אבי הצדיק שמוסר נפש לעבדך, ושלח דברך להושיענו..."

כמחצית השעה חלפה, הרבי התעורר מתנומתו, ולמראה הנס רוחו שבה אליו. החיוניות חזרה להראות על פניו, וכוחותיו שבו אליו אט אט.

לאחר זמן מה, כשהרבי התאווש ד' צרכו, פנה לשוב לאכסניה. בדרךכם שאל הרבי את בנו: "מהיכן שאבת את הנפשות הרב ב'דברך? הן הבפירי אותך כי איש אמת אמתה, בטוחני שלא אמרת את הדברים מן השפה ולחוץ, רק כדי להשיב את רוחי".

"לא על דעתי הבטחתי את הדברים", השיב היישמח ישראל על אחר, "כי אם על דעת גדולים, הלא הוא רבנו ישראל מרז"ו זיע"א, אשר דרש בענין זה את באור הפסוקים בתהלים (ג): 'עד אנה תסתיר את פניו מפני' עד אנה אשית עצות בנפשי - הסתרת פנים תתכן רק כל זמן שהאדם בטוח כי יש ברשותו עצה ופתרון למצבו. ורק כשהוא חש חסר אונים, ובקריאה פורצת מפיו: 'הביטה עיני ה' אלמי הארצה עיני פן אישון המות' אזי זוכה הוא ל: 'ואני בחסדך בטחתי, גל לבי בישועתך אשריה לה' כי נמל עלי'.

כשהרהרתי ב'דברים חשבתי כי אף אנו עומדים במצב המתאר בפסוק זה: הרי אנו נמצאים בדרך שוממה, ללא כל רופא וללא משמש שיכול לסייע בעדנו. ברוך היה לי כי בשעה זו אין לנו כל עצה ותבונה, אלא לפנות לקדושת ברוך הוא כבכורו ונעצמו שיעלה ארפה למכאובך, וכה אכן ארע', סים היישמח ישראל את דבריו.

הרב ש. סים את הספור בדיקן כשהמכונית נכנסה לרחוב מגוריו. הוא מהר להפרד מהנהג בתודה וירד מהרכב.

*

כשנה חלפה מאז אותו מקרה, הרב ש. הספיק לשלח מהמארע זה מכבר, והנה באחד הערבים, כשחלף סמוך לאזור מגוריו, נגש אליו לפתע אברך לא מוכר ושאלו:

"האם אתה הוא היהודי שניסע אתי בעבר מתחנה פלוגית לביתך, ובמהלה הנסיעה ספר לי את הספור על היישמח ישראל?"

הרב ש. הפתה לחלוטין מהשאלה הישירה. ארכו לו כמה שניות להזכר ולהשיב בחיוב.

"שמע נא", המשיך איש שיחו בדבריו, "באותו ערב שנפגשנו צינתי עם זוגתי שעור לנשואי. היה זה יום נשואין' עצוב וקודר בעברוננו, באשר לצערנו לא זכינו עד אז להקדש בורע של מניא.

נסינו כבר את כל העצות והסגלות ודרשנו בגדולי הרופאים והמחמים, אך דבר לא הועיל לנו. ובדייק באותו ערב קודר ועצוב פגשתי בך כמלאך מושיע.

כמו נבואה משמים ספרת לי את הספור המתאים ביותר לאותה שעה. ספור שהסתים בדברי קדשו הנפלאים של רבי ישראל מרז"ו.

ביטח לא חשבתי שהספור ישנה את חיינו, אולם בעברוננו היה הוא כמו ברוך ש'האר לנו את העלטה והחשכה שבהן היינו שרויים.

בשבועי לביתנו נמלה בלבנו ההחלטה כי יותר לא נדרש ברופאים, לא עוד נחא אחר עצות וסגלות ונמתינן בפנת בתים של עסקנים... החלטנו לפנות אך ורק לבורא העולם מתוך אמונה שלמה והכרה כי מבליעדי אין מי שיושיענו".

"לפני כח'ט", סים האיש את ספורו הבלתי אמן, "זכינו אני וזוגתי לחבק בורעותינו ילד יהודי טהור, כסינתא דשמאי".

'תבנות' משפטים תשע"ז: היישמח ישראל מאלכסנדר עמ' 123

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ג אייר תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 6:42 תל-אביב: 6:57 חיפה: 6:49 מוצאי שבת: ירושלים: 7:57 תל-אביב: 7:59 חיפה: 8:00 ר"ת: 8:34

פרשת תזריע – מצורע

גדיבות ועין טובה

לחפוז בטובת חברו ושתהיה עינו טובה בשל חברו !
נלמד מהפסוק: "ובא אשר לו הבית" (פרק יד-לה)

ואמרו חז"ל על שבעה דברים נוגעים באים ואחד מהם הוא צרות העין [רש"י: שצרה עינו באחרים ואינו מהנה שכנו מכלים ע"י השאלה] דכתיב: "ובא אשר לו הבית" ותנא דבי רבי ישמעאל, מי שמוחד ביתו לו. ופירש רש"י כלי תשמישו שלא השאילם לאחרים (ערכין טז).

מי שהוא טוב-עין משפיע ברכה הן על עצמו והן על הזולת. וכבר כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תתרע"ה): "אבל מי שהוא ותרן בממונו אצל אחרים שנהנים ממנו, והוא שמח ומלוה לאחרים למחצה, ואינו עצרן אצל אחרים שנהנים ממנו. כל אותם שיבוא לידם מממונו יצליחו, כמו שהיה ממון איוב (ב"ב טו): שכל הנוטל פרוטה מאיוב, מתברך".

באגרת שכתב כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה'אמרי אמת' לבנו בעל ה'בית ישראל', הוכיח על גודל מעלת עין טובה שמביאה גאולה לעולם. שהרי חז"ל אמרו "האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם". ולמדו זאת מאסתר, כמו שנאמר "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי". ולכאורה יפלא: מה השבח העצום אם אינו מתלבש בטלית חברו, עד כדי שיביא בגינו גאולה לעולם?

אלא מבאר האמרי אמת עפ"י דברי חז"ל (סנהדרין פט:), שהנגלה לנביא ברוח הקודש, נודע גם לשאר הנביאים. נמצא שכאשר נודע הדבר למרדכי, כמו כן נודע לאסתר שנחשבה אחת מהנביאות. ומרדכי הגיד לה, כי עדיין לא ידע שהיא נביאה. ואולם מכיון שידעה מעצמה, יכלה לומר בשם עצמה למלך. ובכ"ז נהגה טובת עין במרדכי ולא אמרה אלא בשם מרדכי, יוצא שאותה עין טובה שנהגה בה אסתר, היא שהביאה גאולה לעולם, שע"י, ו"יוצא כתוב אשר הגיד מרדכי"... זהו השבח הגדול של האומר דבר בשם אומרו.

עינו יפה בשל חברו...

כשהגיע כ"ק האדמו"ר רבי יוחנן מטולנא זצ"ל להתגורר בשכונת "שערי חסד" בירושלים, סמוך לביתו של הרב מטשיבין - הגאון רבי דב בעריש וויזנפלד זצ"ל, שאל אותו, האם יוכל לפתוח בית מדרש לעצמו בביתו, שכן חושש שמא יפחית בכך ממנינו של רבי דב בעריש.

הזדעק רבי דב בעריש ואמר: "חלילה שתמנעו מחשש שהדבר יפריע לי. אדרבה, אני עצמי אבוא בעז"ה להתפלל אצלכם מפעם לפעם". ואכן הרבי מטולנא פתח בית מדרש בביתו, ותקופה קצרה לאחר מכן הגיע רבי דב בעריש להתפלל שם בליל א' דסליחות ובליל ערב ראש השנה.

וכך נהג בקביעות מדי שנה. היו שנים שהיה קשה לו לבוא והציעו לו שיערכו מנין בביתו בשעה אחרת. אך רבי דב בעריש סירב, והזכיר הבטחתו להתפלל אצל הרב מטולנא מפעם לפעם.

שר התורה

"תודה" במקום "תביעה"...

יום אחד הגיע אדם להרה"ג רבי שלמה כהן זצ"ל (נכד בעל החשק שלמה) וטען בפניו כי ראה שנדפס בארה"ב מהדורה חדשה של ספר שו"ת בנין שלמה מזקנו ה"חשק שלמה", ומכיון שרבי שלמה הוא היורש היחיד של הספרים הללו בכל העולם, היאך יתכן שיבא מישהו ויגזול זכויותיו להדפיס את ספרי זקינו, וכי עליו לתבוע מהמו"ל תשלום גדול, ולתובעו לדין תורה אם יסרב וכו'.

אך תגובתו של רבי שלמה כהן היתה: "אני מודה לכם מאד על הבשורה הטובה שבישרתם לי עכשיו. כי זה שנים שליבי נוקפי על שאין אני חוזר ומדפיס את ה"בנין שלמה" של סבא שלי. לא למטרת רווחים אלא להגדיל תורה ולהאדירה, שהרי הספרים אזלו זה מכבר. ועלי מוטלת החובה להפיץ בעולם את תורתו.

"והנה נתבשרתי עתה שמלאכתי נעשית ע"י אחרים וב"ה הספר נדפס שוב והוא בהישג יד של כל המעוניין בו. אקוה לרכוש את הספר אצל מוכר ספרים כאן, ושם אראה את כתובת המו"ל ואכתוב לו מכתב תודה וברכה".

מדהים היה לראות שאפילו לא עלתה על דעתו של רבי שלמה כהן לבקש לפחות. עותק אחד מהספר המגיע לו בחינם מהמו"ל אם לא הרבה יותר...

משיבת נפש

עלון "איש לרעהו" פרשת תזריע - מצורע לעילוי נשמת
מרת האדעס דובה ע"ה בת ר' משה ז"ל סוחובולסקי
נלב"ע בט ניסן תשע"ב, ת.ג.צ.ב.ה.

שלא לדבר לשון הרע על הזולת !

נלמד מהפסוק: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת"...
(פרק יג-ב)

ואמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל שפיכות דמים וכו'. על לשון הרע דכתיב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין טז.). וכן אמרו: "כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר "מלשני בסתר" וגו' וכתב התם "לצמיתות" ומתרגמינן "לחלוטין" ותנן "אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה" ופירש רש"י: אלמא אצמית דמתרגם לשון חליטה היינו צרעת. (ערכין טו:).

הגור"א זצ"ל כתב באיגרתו: "מה לי להאריך בזה העיון החמור מכל העבירות. "כל עמל אדם לפיהו" (קהלת ו-ז). אמרו חז"ל, שכל מצוותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו... וכל כף הקלע הכל בהבל פיו של דברים בטלים, ועל כל דיבור הבל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו.

וכל זה בדברים יתירים, אבל בדברים האסורים כגון לשון הרע וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקות וקללות, ובפרט בבית הכנסת ובשבת ויו"ט, על כל אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאד... ואי אפשר לשער גודל היסורין והצרות שסובל בדיבור אחד. עכ"ל.

העצה להנצל מכל זה ללמוד היטב את הלכות לשון הרע שבספר הפץ חיים, כי עיקר המכשול נגרם מחוסר הידיעה. וכפי שהמחיש המגיד מקלם את "דרכי עבודתו" של היצר הרע לרמות את מי שאינו בקי בהלכות לשון הרע, לפתותו ולהכשילו בדיבורי לשון הרע, במשל הבא:

היו שני אנשים שרבו והתקוטטו ביניהם ולאחר זמן השלימו ביניהם. ואולם אחד מהם לא השלים באמת אלא רק למראית עין. בלבו פנימה יקדה אש השנאה והמשטמה. הוא חש עצמו פגוע וגמר בלבו לנקום נקמה נוראה.

מה עשה? חקר ודרש ועלה על עקבותיהם של מזייפי מטבעות. אין זה קל לזייף מטבעות, אבל הקושי העיקרי הוא להפיצן. עיני השוטרים פקוחות ואוזני הבלשים כרויות, ואוי לזייפן אם יעלו על עקבותיו. בא אליהם אותו אדם והציע לקנות כמות נכבדה של שטרות. התמקחו על המחיר והעסקה בוצעה.

עתה פנה האיש אל רעהו, וקנה ממנו שחורות. שמח החבר והודה לו מכל לבו. הוא נוכח לראות שאם כי היה שונאו, אבל כיום המצב השתנה מקצה לקצה והלה הפך להיות ידידו הטוב. והראיה, שחברו קונה ממנו בלי לעמוד על המקח. הוא מותיר בידיו רווח נאה ועוד משלם במזומנים...

אך אבוי. את התשלום נתן בשטרות המזוייפים ורץ מיד אל תחנת המשטרה. שמחת המוכר הפכה ליגון וחרדה כאשר נאסר והושלך אל הכלא.

והנמשל: כך בדיוק נוהג עמנו היצר הרע. למראית עין הוא משלים עמנו, ועוד מספק לנו סחורה משובחת - ממש "מציהא!" על פלוני "מצוה" לדבר לשון הרע, כי רשע גמור הוא... ואת אלמוני "מצוה" לבזות כדי שיטיב דרכו... מותר לומר דבר שקר פלוני כי יש כאן "מפני דרכי שלום"...

בקיצור: אין למדן כמו היצר הרע! ה"מצוות" מוגשות על מגש של כסף. והיצר הרע מחכה כפיו בהנאה...

אבל - כמו במשל - את מי יכול אותו "חבר" לרמות? רק את מי שאינו בקי בטיבן של מטבעות מזוייפות. כי סוחר שיש בידו סימנים לדעת איזה שטר אמיתי ואינו מזוייף, בוודאי לא יפול בפח...

וכן לענין שמירת הלשון. את מי יכול יצר הרע לרמות? רק את האדם שאינו בקי בפרטי ההלכות!

ואכן מסופר על הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל שהיה מזהיר ומתריע תדיר בפני תלמידיו על גודל חומרת איסור לשון הרע כשהיה מפרט את ה"לאוויך" ה"עשין" וה"ארוריך" שיש בדיבור לשון הרע. עד שבשנותיו האחרונות היה מסיים, כמעט כל "ועד" שמסר לתלמידים, בקריאה נאמנה ממעמקי לבו:

"לא די שנכשלתי"...

כאשר היה כ"ק האדמו"ר רבי שמואל ברוך מלובניץ כבן ארבע, הביא חייט אל ביתם בגד שתפר עבור הרבנית. והנה בעוד אמו הרבנית מתבוננת בבגד החדש, ניגש הילד אל החייט ושלף מתוך כיסו פיסת אריג וזהה לאריג שממנו נתפר הבגד.

למראה האריג שביד הילד סמקו פני החייט והוא מלמל במבוכה: "סליחה, שכחתי לחלוטין שנותרה פיסת אריג... סילחו לי..." כאשר עזב החייט את הבית פנתה הרבנית אל בנה הקטן בדברי תוכחה: "מדוע העלבת את החייט? - יסרה אותו, והילד פרץ בבכי מר.

חלפו שבועות מספר, ובאחד הימים נכנס הילד אל חדרו של אביו, רבי שמואל ברוך. "אבא" - שאל הפעוט - "כיצד ניתן לתקן עוון של הלבנת פנים?"

"מדוע תשאל זאת בני?" - ביקש האב לדעת. "רצוני לדעת זאת" - השיב הילד ולא יסף.

כאשר נודע הדבר לרבנית, התפלאה מאד. היא שאלה את הילד: "מדוע לא סיפרת לאבא את המעשה כולו?" השיב לה הילד: "לא די שנכשלתי בהלבנת פנים, האם עלי לעבור גם על עוון לשון הרע?"

"כיצד הייתי יכול לישון בלילה?"

סיפר הרה"ג רבי יצחק זלניק זצ"ל: "הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל הגיע פעם לבית חמיו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ופגש אותי שם. הוא ביקש ממני שמא אוכל בטובי להביא לו עתה את ספר הפץ חיים. השעה היתה לאחר חצות הלילה. הבטחתי לרבי אהרן קוטלר שעד מחר אביא לו את הספר מביתי, כי שם לא מצאתיו.

אך רבי אהרן היה נסער כולו ואמר: "אין בכוחי להמתין עד למחר! אם לא תביא לי את הספר עכשיו, לא אוכל להרדם בלילה!"

"משנוכחתי לדעת בדחיפות העניין" - מספר רבי יצחק - "יצאתי לרחוב בשעה המאוחרת ורצתי לביתי והבאתי את הספר. הגשתי אותו לרבי אהרן שפתח את הספר ועיין בו מספר דקות. לפתע נפלטה מפיו אנחת-רווחה: "החיותני"..."

לפליאתי, הסביר רבי אהרן: "זמן קצר לפני שהגעתי לכאן, שוחחתי עם אדם פלוני, ועלה בלבי ספק שמא נכשלתי במהלך השיחה באיסור לשון הרע. על כן רציתי לברר את ההלכה לאשורה, ולדעת האם היה מותר לי לומר את מה שאמרתי או לא. זו הסיבה שביקשתי ממך את ספר הפץ חיים. ואתה אומר לי שתביא את הספר מחר!! כיצד הייתי יכול לישון בלילה, אם לא הייתי מברר את ההלכה!!"

התשובה לחשש "אבק לשון הרע"

סיפר הגאון רבי שמואל רזובסקי זצ"ל: בצעירתו של זקני רבי אברהם גלבורט נסע לקבל "סמיכת חכמים" מהגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל. צורת הבחינה הייתה באופן שהיה צריך לשבת מספר ימים בביתו של רבי ישראל, וכשנכנסו לשאול בהלכה, היה רבי ישראל מפנה אותם לנבחרים.

באחד הפעמים יצא לשוחח עם רבי ישראל על המצב התורני בעיר גרודנא ולפתע הבחינו הנוכחים שפניו של רבי ישראל מחליפות גוון ומאדימות כשהוא עצמו שרוי בעולם אחר... ואינו מגיב לסובבים...

ברגע הראשון לא הבינו מה אירע, עד שתפסו שזו היתה תגובתו הטבעית של רבי ישראל כשהשש שמעורב בשיחה סרד "אבק לשון הרע"...

ראש הישיבה

המשך - איסור לשון הרע

"מנין לכם הרשות...?!"

בתקופת שהותו של הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל ביער רומנישוק, זכו בני לווייתו לקבל ממנו הדרכה מפורטת באורחות חיים שבין אדם לזולתו ולקונו, כשהוא משלב בין הדברים הוראות מרבו הגר"י סלנטר זצ"ל.

פעם אחת - מספר תלמיד - בעת אשר שוחחו עמו, נתגלגלה השיחה על אודות אחד מתברינו, ועוד בטרם נמתחו הקוים על דמותו של הלה, כבר נזדעק רבי יצחק לעומתינו בתוכחה נוקבת:

"מנין לכם הרשות לדבר בפלוגי? משל למי אתם דומים, לאדם שנכנס לתנות זרה, ומבלי נטילת רשות, ניגש אל הסחורה וממשש בה כאוות נפשו. כלום סבורים אתם שבעל התנות יחריש ולא יגרשנו מחנותו?"

ר' איצ'לה

לרשום שמות התלמידים...

המגיז ממניסק, שהיה תלמידו של החפץ חיים הרביץ תורה בירושלים. היתה לו הנהגה מיוחדת, לא לרשום את שמות התלמידים המאחרים, משום חשש לאיסור לשון הרע.

טענו בפניו: הרי ברישום המאחרים יש תועלת חינוכית, שכן זה ירתיע את הבחורים מלאחר שוב?

הסכים המגיז ממניסק עם הטענה הזו, ומעתה ואילך החל לרשום את שמות התלמידים, אבל לא את המאחרים כי אם את המקדימים...

מתוך מאמר

"צריך להזהר מלשון הרע, משבע עשרה לאוין. מארבע עשרה עשין ומשלושה ארורין, חס ושלוש! פעמים היה אף מוסיף ואומר:

"וכי תאמרו, מדוע הנני חוזר על כך כה הרבה פעמים? למדתי כן מהחברות הגדולות המשקיעות הון רב על אותה פרסומת, החוזרת ומופצת ברבים. יש להניח, אם כן, שהפרסומת פועלת את שלה, לבסוף. הדברים חודרים אל הראש!"

אך הוא לא הסתפק באזהרות, אלא שקד על החדרת תודעת חומר העוון באמצעות לימוד קבוע של ה"פתיחה" לספר "חפץ חיים", בה פורטו כל הלאוין, העשין והארורין, על כל מקורותיהם הטהורים.

"בלא לימוד ספרי המוסר של החפץ חיים" - היה רבי הירש מבהיר באזני התלמידים - "מה יתן כח לעמוד כנגד הפיתוי הגדול לדבר לשון הרע."

לפיכך, זרז תמיד את שומעי לקחו, לקבוע עיתים ללימוד ספר המוסר "שמירת הלשון" לבעל החפץ חיים, המיוסדים על מאמרי חז"ל מן התלמודים, המדרשים והזהר הקדוש, המעוררים את לב האדם לעמוד בכל עוז על משמר לשונו.

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל מונה בספרו (נפש החיים מערכת ל) ומסכם אחת לאחת, את התוצאות החמורות והעונשים הגדולים שישנן מעוון דיבור לשון הרע, כפי שמבואר בדברי חז"ל בש"ס ובמדרשים. ואלו הם:

- (א) לוקה בצרעת. (ב) נקרא מחלל שם שמים בסתר. (ג) נקרא "ארור מכה רעהו בסתר". (ד) אין לו חלק לעולם הבא. (ה) פוגם בשכינה. (ו) גורם גלות לשכינה. (ז) מתחייב מיתה. (ח) משתרש מחיי עולם הזה ועולם הבא. (ט) הורג שלושה: האומר, והמקבלו ומי שנאמר עליו. (י) דומה לחץ שכבר יצא מרשותו ואין בידו להחזירו. (יא) כופר בעיקר. (יב) הקב"ה וגינהם צוחים עליו. (יג) מורידין אותו מגדולתו. (יד) גורם גלות. (טו) ראוי להשליכו לכלבים. (טז) ראוי לסוקלו באבנים. (יז) טוב להכישו נחש. (יח) מגדיל עונו עד לשמים. (יט) עובר על חמשה חומשי תורה. (כ) גדול עונו יותר מעון עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.**

מדה כנגד מדה

"מודדין לאדם מדה

במדה"...

סיפר רמ"מ ישר זצ"ל: בסוף קיץ תרע"ה עזבתי את ישיבת ראדין, בעצתו של החפץ חיים, ושבתני לעיירתי. ואלו הדברים שאמר לי הח"ח בהפרדו ממני:

"זכור ואל תשכח מה שהזהיר התנא באבות: "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות". לפעמים רואים אנו בני תורה, לומדי ישיבות, שנתפסים למלכות שמביאה אותם לשאת בעולה. ולכאורה יפלא: מדוע לא תעמוד להם זכות התורה להסיר מהם לגמרי עול מלכות?"

אלא התרוץ הוא: כי מן השמים מודדין לאדם מדה כנגד מדה אם הקבלה איתנה אצלו והוא מקבל עליו עול תורה בשלימות ובבטחה, אזי מיד מעבירין ממנו עול מלכות. אולם כשהוא נחשל ומתרפה בקבלת עול תורה, אזי גם העברת עול מלכות ממנו, בהתאם... כפי תוקף ה"מקבל" כך תוקף ה"מעבירין"

נתיב ים - ח"א

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות כך נוהגים עמו מן השמים!

נלמד מהפסוק: "בדד ישב מחוץ למחנה" (פרק יג-מו)

ואמרו חז"ל מה שנתנה מצורע [משאר טמאים] שאמרה תורה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"? אלא הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו, ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל, לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז):. גם בפסוק "טמא טמא יקרא" ישנה "מדה כנגד מדה". כשם שנהג הוא לגלות קלונו של אנשים בפרהסיא, כך עליו לגלות קלונו שלו. (שמייה"ל ח"ב - פרק טז).

גם נגעו הבתים שבאים אליו בעוון צרות עין, משום שלא השאיל כליו לאחרים, גם בזה ישנה "מדה כנגד מדה": הוא רצה לשמר ביתו לעצמו שלא יהנו אחרים משלו, על כן נענש שירד הבית לכיליון, ככתוב: "ונתץ את הבית את אבניו ואת עצי"ו" (יד-מה).

וכתב החפץ חיים (באהבת חסד ח"ב פ"י) כי בימינו אף שהשיל"ת בחסדו אינו רוצה לשלוח נגעים על הבתים, מכל מקום, מארה משתלח בנכסים ויורדין לכליון עי"ז. והטעם משום "מדה כנגד מדה". כשם שהוא צר עין ואינו רוצה להתחסד עם חברו, כך גם על נכסיו שורה מדת הדין ללא חסד.

לדעת החפץ חיים (בספרו עה"ת-שמות), מכיון שמה רבינו הציל את ציפורה מיד הרועים, ככתוב "ויקם משה וישיעון" (שמות ב-יז), לפיכך שילמה לו ציפורה מדה כנגד מדה: כאשר רצה המלאך להרוג את משה, נאמר: "ותקח ציפורה צור ותכרות את ערלה בנה", ובזה הצילה חיי משה.

"נראה מזה" - מפטיר הח"ח - "כי כל הטוב שאדם עושה לחברו משתלם לבסוף, דאיתא בסנהדרין (צט): על הכתוב (משלי טז) "נפש עמל עמלה לו", הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר.

בספר חסידים (סימן נג) הביא רבי יהודה החסיד ז"ל בביאור הפסוק "כי קו לקו" (ישעיה כח-ז) כי הקב"ה ית"ש משלם גמול מדה במדה... אם זכה ולא חשש בהנאת גופו או ממון או כבוד - משלמין לו שכר שלא חשב בו. כי שלמה המלך לא שאל על תקנתו, לא על ממון ולא על כבוד, אלא חכמה ודעת לעשות רצון בוראו ונתן לו הקב"ה את שתיהן, ואפילו מה שלא שאל. הרי כל מי שעושה רצון הבורא, ואינו חושש לתקנתו, להנאתו ולכבודו, ובאותה שעה היה יכול לעסוק בתקנתו - הקב"ה מספק אותו בשבילו.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הכרת הטוב!

במשך מספר חודשים - כולל אש"ל מלא מלא. כאמור, היא הייתה פרימיטיבית ו"מיושנת". קרה ובעקבות כך התנהגה באופן שהפריע למינצרים, אך כל אימת שהילדים התלוננו על כך היה ר' אפרים מהסה אותם בתוקף: "ומה עם הכרת הטוב למשפחה שהצילה אותנו!!!"

* * *

ויהי היום והגוייה החליטה להתחתן. המינצרים הציעו להוריה שעדיין התגוררו בפולין כרטיסי טיסה חינם לאירוע, אך הם נמנעו מלהשתתף בו משום ש"החתן" לא נמנה על הפלג הנכון מבין פלגי הנצרות... מכיון שהחתונה התקיימה בכנסייה, לא יכלו המינצרים לדרוך שם, אך בעצת כ"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל (ועמו נועצו בכל פרט ופרט) הם המתינו בחוץ כדי לברך את הזוג. כיוון שהם יצאו מהכנסייה, והכלה הבחינה בהם, פרצה בבכי עם דמעות שליש. היא הסבירה שהכיתה רשימה שלימה של "כיבודים" אותם רצתה להעניק להם, אך הם נעדרו. הסבירו לה את ההלכה היהודית ובכך נחה דעתה.

"הגיע מכתב מפולין!" הודיעו לר' אפרים שמיהר לפתוח את המעטפה ולגלות שאח נוסף רוצה להגר לארה"ב. כמעשהו בראשונה מיהר לשגרירות הפולנית, ופעל עד למילוי הבקשה. האח כבר לא נצרך להתגורר בביתם, כיון שהכינו לו מקום בבית האחות בלונג-איילנד...

חלפו כמה חודשים והמינצרים הזמינו שוב את ההורים לבקר בארה"ב. הם הגיעו, הסתובבו במשך כמה שבועות, אך לא רצו להגר למדינה, שכן התקשו להתנתק מה"גאלאח" [כומר] והכנסייה המקומית בעיירת מגוריהם.

* * *

"אחי שוכב כאן מדוכא מחוסר מעש" דיווחה האחות 'לשון הרע' על אחיה שהתגורר בביתה "אין לו שפה. אין לו תעסוקה". הוגיע ר' אפרים את מוחו ונזכר במכר - חשמלאי שהתגורר ב'ברונקס'. הרים אליו טלפון והציע לו שיעסיק 'שוליה' [=עוזר] בשכר נמוך. הלה הסכים לרעיון.

כיום מנהל האח רשת חנויות חשמל מצליחה בארה"ב...

ושוב הגיע מכתב מפולין. האח השלישי, והאחרון, מבקש אף הוא להגר לארה"ב - אבל לו יש כבר "סיפור". הוא נפצע פעם, ריסק את העצם התחתונה של הרגל, ואת מה שלא עשתה הפציעה השלימו הרופאים השלומיאליים בבית החולים המקומי... תכל'ס, מזה שנים שהוא מתהלך עם קביים!

להכניס אותו לארה"ב כבר היה יותר קשה - אבל זה נעשה. רופאים אמריקאים, שכמובן לא עבדו חנם, ניתחו אותו במיומנות ואפשרו לו לצעוד על רגליו כאחד האדם - עד עצם היום הזה!

כל הפעולות נעשו כהכרת הטוב לבני המטיבים שלהם - עימם ממשיכים לשמור על קשר הדור הבא של המינצרים שיחיו.

כל זאת שמענו בעת השבעה על פטירת הרה"ח רבי אפרים ב"ר ישראל מינצר ז"ל.

לפני חג הפסח התפרסם כאן סיפור הצלתם של רבי אפרים ב"ר ישראל מינצר זכרוננו לברכה ואחיו. הסיפור מפליא במיוחד שבמשך כל שנות השואה (שבפולין הייתה הארוכה ביותר!) לא ידעו רעב. תמיד היה להם מזון - ובשפע! הם ראו בכך "מידה כנגד מידה" שכן לפני המלחמה, ובתחילתה, האכילה המשפחה יהודים רעבים במאפייה שהייתה ברשותה. כאמור, התגלגלה ההצלה דרך גוי פולני - וכאן יסופר כיצד גמלה לו על כך המשפחה בשנים הבאות. פרק ב'הכרת הטוב'...

* * *

ארצות הברית של אמריקה.

מסמכים מרשיעים שהתגלו לאחרונה, מוכיחים שארה"ב ידעה - בזמן אמת - על השמדת יהדות אירופה במחנות הריכוז הגרמניים. למרות זאת לא פעלה דבר. אך גם ידיעה זו לא יקח ממנה את הזכות של פתיחת שער לאין-ספור ניצולי שואה, ששיקמו במדינה רחבת הידיים את חייהם מחדש.

כמו משפחת מינצרי:

כל ארבעת האחים, יחד עם בני דודיהם, ניצלו מהמלחמה והיגרו לארה"ב. אגב, כולם גם האריכו ימים. לאחרונה נפטר ר' אפרים בגיל 96 - מספר חודשים לאחיו פטירת אחיו בגיל 98...

כרבים אחרים התיישב ב"לואר-איסט-סייד", משם שיגר מכתבים למצילו הגוי הפולני, לפי הכתובת המדויקת שזכר בעל-פה. בלית כל תגובה הסיק שהגוי נהרג במלחמה, ומאוד הצטער שלא זכה להכיר לו טובה.

לפתע הגיע מכתב דרך אדם שהגיע מפולין. "הקומוניסטים לקחו ממני את המפעל" תינה הגוי את צרותיו וסיפר שלא העז להגיב עד כה למכתבים דרך הדואר, מפחד עיני הבולשת. זו גם הסיבה שלא יצר קשר בטלפון... "המצב הכספי לא טוב" פירט ור' אפרים נרמז. ארז חבילת בגדים משומשים, מזון יבש וקצת כסף ושיגר לפולין. משלוח ראשון מתוך רבים בשנים הקרובות...

יום אחד מגיע מכתב נוסף. "לבתי שלי נמאס מהחיים תחת הקומוניסטים. תוכלו לעזור לה להגר לארצות הברית?" ר' אפרים מיהר לשגרירות הפולנית, סיפר להם על המוכשרת (למרות שהייתה, איך אומרים, "פוייערית" [איכרית]) שרוצה ללמוד רפואה בארה"ב והפעיל אותם לארגן לה אשרת כניסה.

המאמצים צלחו, עד שהודיעו להם באיזו טיסה מפולין היא אמורה להגיע. ר' אפרים ואשתו יצאו לשדה התעופה, אך שכחו לסכם מראש על סימן היכר... איך יזהו את מי שבתקופת המלחמה עדיין הייתה ילדה קטנה!!

הרגע המיוחל הגיע. נוסעי הטיסה מפולין נכנסו לאולם מקבלי הפנים, ולפתע מכריזה אשתו של ר' אפרים "הנה היא!"

- "מה? מאיפה את יודעת?!"

"היא לובשת בגד ששלחתי אליהם לפני 10 שנים..."

המשפחה הקצתה לטובתה יחידת דיור, שם התגוררה חנם

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

כאיך תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי ענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 202 | שנה ד' | פרשת תזריע - מצורע | שנת תשע"ז

פניני הפרשה

שכיון שדיבר לשון הרע, יזכה למצוא מטמוניות. אמנם בגמ' יומא יא: ערכין טז. משמע שבאין על חטא. והקשה מושב-זקנים, הרי במשנה נגעים יב, כתוב על נגעי בתים, אוי לרשע אוי לשכנו?

האם החוטא בלשון-הרע, יקבל מטמוניות? הרבה דרכים למקום יל"ע, א' יתכן כאלו שהם על חטא, ויתכן כאלו שאינם על חטא, אלא לבשורת גילוי מטמוניות. ב' על אף שבא על חטא, יהיה גם לטובה. ומי שלא חטא, יקבל המטמוניות בדרכים אחרות. (עיין מדרש יז, ג נגעי בתים באים על עין רעה. ובהמשך אות ו' כתוב דברי רש"י שזה בשורה טובה. ובפירוש יפה תואר כתב, ופליגי אהא דאמר לעיל, אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה, דלדבריו הם עונש).

ולפי מש"כ תוס' ב"מ כו. ד"ה דשתיק, שאין חצרו של אדם קונה לו בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם, א"כ, כשינתון הבית לא בהכרח יזכה בעל-החצר, אלא מי שיזכה תחילה. ובפנים יפות כתב, שהתורה גילתה שהאמוריים הטמינו כדי שיתכוונו לזכות בהם בקנין חצר.

שם, "ולא יטמא כל אשר בבית" פרש"י שאם לא יפנהו ... ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף, מטבילים ויטהרו. (כי זה רק טירחא ולא הפסד ממון) ואם על אוכלים יאכלם בימי טומאתו (ואם הנגע בבית כהן, חסה התורה על התרומה), הא לא חסה אלא על כלי חרס שאין להם תקנה. מקשה הראב"ד בתו"כ, הרי על הבית החביב לא חסה התורה לנתצו? התם, אחר ג' שבועות שהיה לו לחזור בתשובה ולא חזר, ינתן ביתו. לכאורה י"ל, מה שעל פי דין צריך לנתון, לא שייך לומר חסה התורה. אבל על הכלים שאינם בדין הצרעת, על זה שייך חסה התורה.

יל"ע, במי שאינו מפנה בטרם בא הכהן אם עובר בכל תשחית? כי זהו בשב ואל תעשה. ואפשר להשתמש בכלים בדברים

שאינם מקבלים טומאה. הגרעק"א (חולין פ"א מ"א) כתב, שיש בל תשחית בניבול בהמה טהורה, על אף שראויה לעכורם ולכלבים. (מ"מ ה"ל טומאת צרעת פי"ד ה"ד) לדעת ר"מ... שהטעם מפני שהתורה חסה על ממונם של ישראל, אינו מחויב מן הדין לפנות. דלא מציינו בשום מקום שיהא האדם מוזהר שלא לטמא כליו.

האיך שייך דין חזקה על חולי ודבר פלא?

"ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית" (מצורע יז, לח). בחולין י: לומדים דין חזקה מכאן. שהרי בצאתו מן הבית יכול להיות שכבר נתמעט הנגע. דעת הרמב"ם פט"ז הל' טומאת צרעת ה"י. והרמב"ן כאן שנגעי בית הם אות ופלא, וזה חידוש שגם בדבר כזה יש דין חזקה? הרי זה תלוי בחטא? גם בנגעי בני אדם יש דין חזקה אם בהרת קדמה לשער לבן. ולכאורה הרי זה בא בסיבת חטא, ואיך יש ללמוד מזה חזקת שינוי בגוף? ואף שכל חולי בא מחטא, ולפעמים מעונש אבותיו, ולפעמים זכותים מונעים כל מיני עונשין. אבל נגע תלוי בסיבת חטא שזה ענין רוחני, ומכל מקום תולים את הימצאותו בדין חזקה.

ובאילת השחר סנהדרין עא. הערנו לשיטת הרמב"ם במה שאמרו שם, בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות. כי צריך כב' גריסין על ב' אבנים. ובשלמא אם זה בדרך-הטבע, זה לא יתכן. אבל בסיבת החטא שלא כדרך הטבע, מה נפק"מ להקב"ה לעשות אות ומופת, ויסודר מהשי"ת שיהיה בצורה שיטמא את הבית.

טבילת הבגדים במצורע

"וכבס המטהר את בגדיו" (מצורע יז, ח) אף שהכתוב מתייחס אליו "המכבס", יתכן שלא חייב בעצמו ואפשר גם על ידי אחרים. ויל"ע, האם יש מצוה לטבול הבגדים גם אם אינו רוצה ללבשם, ופשוט שזה לא מעכב טהרת הבעלים. ומש"כ בהמשך: וטהר לאו דוקא לאחר הכיבוס.

איסור גילוח כל שערו

"וגלח את כל שערו" בנזיר נח: איתא, המעביר שער בית השחי ובית הערוה לוקה. ובתוס' יבמות מח. ד"ה לא עשה רגליו, המגלח את כל גופו, לא עובר על איסור. ותדע, דלא משתמיט בשום דוכתא גבי מצורע שיהא עשה דוחה לאו דלא ילבש גבר.

ולכאורה זה רק במגלח כל גופו מתחילה, אבל התחיל מקומות אלו ואח"כ כל גופו לא יועיל לתקן הלאו. וצ"ע. (והעירו לעיין בנזיר נח. כיון דאילו גלחיה בחד זימנא לא מחייב...).

מקום האסור לו לישב

"וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים" פרש"י, מלמד שאסור בתה"מ (ועיין שפ"ח). בתרגום יוב"ע, אסור ליכנס לביתו. וכך מפורש באליהו רבה (נגעים יז, ב) דישב חוץ לביתו וגם חוץ לביתו אסור בתה"מ. והנה, אם שכירות קניא (ב"מ נו: ע"ז טו) א"כ גם שכירות בית, זהו ביתו. והיכן יהיה? אולי אסור בכל מה שנקרא ביתו ע"פ דין, ויוכל להתארח בבית אחרים.

גדר כהן המטהר

והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה'. (מצורע יז, יא) פרש"י בשער נקנור ולא בעזרה עצמה לפי שהוא מחוסר כיפורים. משמע בפסוק שהאיש וקרבתו יעמדו במקום אחד. והנה למצורע אסור ליכנס, אבל לקרבתו מותר. ועיין רש"י זבחים לג. ד"ה שהיתה, שהיו מוציאים לו את האשם למקום שעומד וסומך עליו.

הגרי"ז לומד, שאין דין כהן במראה נגעים כדין כהן בטהרת המצורע. ונפק"מ אם נתחלל מעבודה שבדיעבד עבודתו כשרה, אבל למצורע יהא פסול, כי אין דין-הכשר הנלמד מהכתוב: ברך ה' חילו. וקשה למ"ד בפסחים עב: עבודתו פסולה, למה כתוב כאן: המטהר? (עיין אוה"ח). אולי הכתוב מדבר בכהן שבזה צריך שיידע שעוסק בטהרת המצורע עם-ידיעה שלו ולא רק של החכם שמלמדנו.

ה' עושה נס, למצוא מטמוניות

"ונתתי נגע צרעת" (מצורע יז, לד) פרש"י: בשורה היא להם, שהנגעים באים עליהם. לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר (והנה הרי הם חששו שבני-ישראל יהרגום, וברשותם לא רצו שישראל יהנו ממונם על אף שהם ימותו, ולכן הטמינום) ועל ידי הנגע, נותן הבית ומוצאן. וצ"ל, שהמטמון שווה יותר מהבית, דאל"כ, מה הבשורה לנתון בית?

נגעי בתים אינם באים בדרך-הטבע (רמב"ם סוף הל' צרעת), נמצא שה' עושה "נס" בכדי שימצאו מטמוניות. חינוך: על אף שה' יכול להודיעם זאת על ידי נביא בלא נגע, ידוע הדבר, שה' יעשה ניסים לבני אדם דרך סתה. ועדיין צ"ב הרי אפשר למצוא מטמוניות דרך הטבע? ברש"י כאן משמע, שנגעי בתים אינם באים על חטא. כי לא יתכן

פרקי אבות

פרק ב'

טוב כמו מיני פורעניות בגיהנם, או משום דזה גרום לחטוא ולהיות בגיהנם, עכ"פ לכאורה משמע דס"ל דמה דאסור כעס הוא משום דגורם לאיסור, וכן מבואר באגרת הרמב"ן להיזהר מכעס שזה מדה רעה להחטיא בני אדם.

העונש לביזוי חכמים

שנשיכתן נשיכת שועל (שם) הלשון משמע שהם נושכים, אמנם הכונה שנענשין משמים.

צ"ע מדברי התו"ט

וכל דבריהם נכחלי אש (שם) בתו"ט כתב אף קלות שבקלות כי פורץ גדר של חכמים כגון יחוד של פניה וכו' עכ"ד. וצ"ב דהא העובר על תקנות חכמים עובר בלאו דלא תסור.

לקרוא ק"ש בעונתה

רבי שמעון אומר הוי זהיר בקרית שמע ובתפילה (ב י"ג) ברע"ב מפרש בקרית שמע לקרותו בעונתו וכן בתפלה להתפלל כל תפלה ותפלה בעונתה.

צ"ב דהא מי שאינו קורא ק"ש בעונתה ביטל המצוה ומה המיוחד להזהיר שלא לבטל מצוה זו יותר מכל מ"ע, דבמשניות כאן לא כתוב זירוז לקיים את כל המצוות המפורשות להדיא, משמע שיש דברים דאע"פ שהם מ"ע צריכים לעורר עליהם כי הרבה נכשלים בזה.

ליזהר מתפילת קבע

אל תעש תפלתך קבע (שם) ברע"ב כתב א"נ קבע כאדם שקבוע לו לקרא אחד פרשה אחת שאומר אותה בקריאה בעלמא ואינו אומרה בלשון תחנונים כאדם שמבקש רחמים.

והנה המדבר ואינו מתכוין במה שאומר הרי זה כלום, דאינו נקרא קבע ובודאי שאינו תחנונים, ואם מתכוין במה שאומר א"כ מה זה גרוע וכי צ"ל בניגון של תחנונים.

ומש"כ שנאמר כי קל חנון ורחום הוא וגו', צ"ב דאה"נ שם כתוב שהקב"ה קל רחום וחנון ומנ"ל ללמוד מזה שכך צריך להתפלל, ובאמת דמסברא מובן שצריך להתפלל בלשון תחנונים ולא בלשון תביעה, אבל אם מצריך על זה פסוק צ"ב מהיכן ההוכחה, ועוד צ"ב למה צריך להביא מפסוק זה שכתוב ביזאל ולא מביא מהפסוק שכתוב בתורה בפרשת כי תשא (ל"ד ו) קל רחום וחנון.

הגדר שלא יהיה רשע בעיני עצמו

וקשה איך בלשון השבועה אומרים לו היה בעיניך כרשע והרי בפרקי אבות פרק ב' משנה י"ג כתוב אל תהי רשע בפני עצמך. והסביר רבנו: שהגדר הנכון הוא אל תהי רשע בפני עצמך, ומה שכתוב במסכת נדה פירושו הוא שהדברים שאומרים עליך אל תתרשם מהם אל תתן להם להשפיע עליך ושלא תזוח דעתך אלא חשוב על עצמך כבראשונה כפי שאתה מעריך את עצמך בלי דברים אלו עיני רבינו יונה במסכת אבות שם. (מזקנים אתבונן)

ללמוד בשביל להשיב

רבי אליעזר אומר הוי שקוד ללמוד תורה (ב, יד) רבינו יונה מפרש שיקבע עצמו ללמוד תורה כדי שידע להשיב על דברי האפיקורוס שאם לא ישיבוהו כפי טענותיו ושקריו ילמדו העולם מהם וישתו מים הרעים וכו'. צ"ב וכי רק משום טעם זה צריך להיות שקוד ללמוד תורה.

ללמוד לקבל שכר

ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך (שם) והנה גם לולא זה צריך לקיים את ציווי ה'; וכנראה דטבע בני אדם שצריכים לשמוע שיקבלו שכר, ומ"מ לכאורה זה לא הדרגה הגבוהה שצריך להיות.

נותנים שכר גדול

ואם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה (ב, טז) צ"ב מאי קמ"ל דאם לומד הרבה יקבל שכר הרבה, דבודאי כפי שמרבה בעשיית המצוה אז שכרו יותר גדול וי"ל.

ליזהר מהרשות

הוי זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן (ב ג) לכאורה קאי על ישראל, דעל עכו"ם זה פשיטא דהא פיהם דיבר שוא, ואומרים בשם הגרי"ז דברמב"ם מבואר שזה גם בישראל.

יכול לדחות בשביל תורה

ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה (ב ד) ברע"ב מפרש לכשאפנה מעסקי אעסוק בתורה. והנה פשיטא שצריך ללמוד תורה, וא"כ הכונה דאפי' כשצריך לעשות איזה דבר אלא שיכול לדחות ולעשות אח"כ, על זה אומר דתחילה ילמד ואל יאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה [ושמעתי דהגרי"ז צ"ל כשהי צריך לעשות איזה דבר והי אפשרות לעשות אח"כ, הי אומר דהא ת"ת כנגד כולם ממילא עכשיו צריך ללמוד, וכשיהא מוכרח יעשה את הדבר שצריך לעשות].

ריבוי חיים

מרבה תורה מרבה חיים (ב ז) ברע"ב מפרש דכתיב כי היא חיין ואורך ימין. יתכן דקאי ג"כ על המסייע בממונו להרבות תורה שגם הוא מרבה חיים. [א"ה, ויל"ע מקרא דאורך ימים בימינה ושמאלה עושר וכבוד]

ריבוי ישיבה

מרבה ישיבה מרבה חכמה (שם) ברע"ב מפרש מי שמרבה בתלמידים התלמידים מחדדין אותו ומרביין ומוסיפין על חכמתו, וכן אמרו ומתלמידי יותר מכולם. והנה אע"פ שהתלמידים לא מדברים בחכמה כמו רבותיו, מ"מ ע"י כמה ששואלים אפילו דברים שאינם בחכמה מגיעים יותר לבירור הסברא הנכונה, דע"י זה מתברר יותר מה שאינו נכון, ולכן מתלמידי יותר מכולם.

שמעתי על הגר"ח מוולוז'ין צ"ל דכשתלמידי היו באים להיפרד ממנו כשהלכו מיישיבתו הי אומר לכל אחד איזה דבר שהי מועיל להם לכל ימי חייהם, ודבריו היו ממש כדברי נבואה, והי אחד שעמד ללכת להיות רב באיזה מקום, וכשהגיע להגר"ח להיפרד אמר לו שאם לומדים עם תלמידים אפילו הכי גרועים יש בזה תועלת, והתלמיד לא הבין למה אומר לו כך שהרי עמד ללכת להיות רב ולא להיות מלמד או ראש ישיבה.

ולמעשה לאחר תקופה הוצרך לעזוב את מקום הרבנות, ודברי הגר"ח שאמר לו דאפי' מלימוד עם תלמידים גרועים יש תועלת, הי נוגע לו למעשה ואז הבין למה אמר לו כך.

לשון צאו

אמר להם צאו וראו איזוהי דרך ישרה וכו' (ב ט) הלשון צאו י"ל שזה לשון המעורר להתבונן, ועיין במפרשים.

לוא ואינו משלם

ר' שמעון אומר הלוא ואינו משלם (שם) לכאורה זה לא רק מידה שאינה טובה אלא שייך לגזל? ומש"כ צדיק חונן ונותן, פי הרע"ב הקב"ה שהוא צדיקו של עולם חונן ונותן למלוא מה שלוה זה ממנו ולא פרע לו, נמצא הלוא נשאר חייב למקום. ומ"מ אין אדם יכול לפטור את עצמו מתשלום על פי טענה זו שהקב"ה ישלם.

מה נכתב במסכת אבות

יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך (ב י) לכאורה דינים המפורשים בפסוק אין צריך לכתוב במסכת אבות, ובפרשת קדושים (י"ט י"ח) כתוב ואהבת לרעך כמוך, אמנם הרמב"ן שם מפרש דא"א שיהאב את חברו ממש כמותו, וחז"ל מפרשים (עי' שבת ל"א א) דהיינו מאי דעלך סני לחברך לא תעביד, וכאן כתוב יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך וזה לא מפורש בפסוק. וכן מה דאמר ואל תהי נוח לכעוס, אם לכעוס זה עבירה ממש צ"ב מאי קמ"ל?

ובאמת יש מקומות דמשמע שכעס זה דבר גרוע כיון שיכול להביא לידי חטא אבל זה עצמו עדיין לא חטא, ועמש"כ באילה"ש נדרים (כ"ב א) על הגמ' כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, ומבואר בר"ן משום שיבואו לכפור בעיקר, והרא"ש ביאר או דהכונה דזה לגופו לא

אינו יכול לאסור את הפתח

סיפר לי רד"ב הי"ו שפעם הלך עם רבנו ובפתח ביהכ"נ היה שם אחד שעמד בתפילה אצל הפתח ונעצר [המספר הנ"ל] כדי לא לעבור לפני המתפלל, אבל רבנו המשיך בדרכו ואמר לאו כל כמיני לאסור עלי את הפתח. [א"ה וכדברי המהרש"ם בדעת תורה סימן ק"ב וראה בהליכות שלמה תפילה עמוד קט"ו, וכן מקובל בישיבות בשם הגרי"ס צ"ל] (רשימות הרב אהרן ניב שליט"א)

צירוף למנין

נשאל רבנו שליט"א על ביכ"נ שבו מתפללים במנין - האם כשיש בעז"נ פחות ממנין נקרא שהללו בעז"נ מצטרפים ומתפללים בציבור. והשיב: שאם יש חלון בצד שאליו מתפללים [מזרח] שדרכו רואים את ביהכ"נ - מצטרפים.

ונשאל על מקום שבו העז"נ לא במערב הביכ"נ רק בצידו, בדרומו - ואמר ששם הלא זה בכלל פתוח.

ושאלו את רבינו דאמנם כן אבל יש עמודים ומחיצות? ואמר שלענין דיני מחיצה יש לדון ולראות אם יש לחי וקורה וכו', אבל לענין תפילה מסתמא חשיב כפתוח [ומצטרף בכל ענין].

עוד בענין הנץ הנראה

סיפר רבנו שהיתה הצעה לאחד את המנין שלו עם מנין ביהכ"נ הסמוך שם מתפללים בזמן "הנץ הנראה" אלא שהם תובעים שיתפללו ב"הנץ הנראה". ואמר בשם הגאון ר' שריה דבליצקי ששאל את החזו"א והשיב: שאפשר כך ואפשר כך.

כפי הנראה, הוסיף, לא היתה לחזו"א הכרעה בענין הזה, ולפי שממילא אי אפשר לכוון בצמצום, ובוודאי בזמנים קדומים - שלא היו שעונים - היו משערים בערך את זמן הנץ החמה, ממילא אפשר כך ואפשר כך.

וכל הזמן שבינתיים נקרא "הנץ החמה". אני - סיכם רבנו - לי לא אכפת, הייתי מוכן להתפלל כמה דקות יותר מאוחר, אבל יש כנראה כאלה שלא רוצים [א"ה בשנים מאוחרות יותר שהתפלל רבנו במנין בביתו תמיד התפלל לפי הנץ הנראה]

והנה שחרית בבית רבנו התפללו לפי "הנץ הנראה", אבל לא בדקדוק גדול, ופעמים שהתחילו כדקה לפני הנץ הנראה. כמו כן לא דקדקו לומר ק"ש לפני הנץ המישורי, ובדרכי הספיקו לומר רק פרשה ראשונה של ק"ש לפני הנץ המישורי, ופעמים שאמרו שמע ישראל אחרי הנץ המישורי.

תפילה ביחידות

סיפר רבנו שבשבת היה גשם חזק והרחוב היה מוצף ולא יכול לחצות אותו ולהגיע לביהכ"נ "הלפרן" שבו אנו מתפללים באופן קבוע. אמנם לביהכ"נ "דברי שיר" היתה אפשרות להגיע, אבל שם אין מנין "ותיקין" לכן התפלל כוותיקין ביחיד וכמ"ש הביאור הלכה בס' נ"ח ד"ה והמצוה. ואחרי זמן שמע קריאת התורה ב"דברי שיר".

קרא מלעיל

נשאל רבנו באם קרא בק"ש מלעיל מלרע או להיפך האם יצא, במקום שיש חילוקי משמעות כגון ואהבת שזה צווי ואם קורא מלרע זה לשון עבר.

והשיב רבנו בכת"י: אם קרא מה שצ"ל מלרע, מלעיל או להיפך יצא בדיעבד [א"ה ועיי' ערוך השולחן סי' ס"ג סעי' א וסעי' ב] ורבנו שליט"א מקפיד בזה ע"ע ולא רק בק"ש אלא בכל התפילה.

לענות איש"ר בק"ש

אמר רבנו שאם נמצא אדם באמצע ברכת שמע קולינו ומותר לבקש שם בקשות אבל מ"מ אסור לענות שם איש"ר וקדושה. וכידוע שהגאון ר' זאב פרנק זצ"ל בס' תולדות זאב ברכות כא, ב רצה להתיר דבר זה, אמנם הפוסקים חלקו ע"ז וכן דעת רבנו שליט"א.

(דולה ומשקה עמ' פא)

להפסיק לענות אמנו

יל"ד אם א' אוחו באמצע פסוקי דזמרה וא' מברך ברכה שאינו בשבוע הבא א"ה נסיים לכתוב על משנ"ב חלק א' ועל כן אנו פונים ומבקשים למי שיש בידו הערות הארות והוספות מרבנו שליט"א על עניינים אלו שישלח לנו בהקדם לזיכוי הרבים.

שייך שם הרי מותר לענות אמנו. אבל יש לעיין אם זה נכון להגיד ברכה כיון שהשני יהי' מותר להפסיק ולומר אמנו, או דלמא אינו נכון להפסיקו אע"ג דלהמתפלל יהא מותר לענות אמנו ויאמר בלחש בלי שהווא ישמע.

ועוד הסתפקו אם להתחיל ברוך שאמר קודם שהש"ץ אמר הקדיש דרבנן לאחר הקרבנות, או לא.

ובמ"ב בסי' ס"ו סק"ד כת' בשם הרשב"א דהשואל בשלום חברו מותר לו לכתחילה לשאול, אף שחברו יצטרך לענות לו, ולכאו' ראי' דאף לכתחילה אפשר לענות, אלא דיש קצת לדחות דאולי שאני אמירת שלום דהוי ענין גדול להרבות אחוה ושלום בין איש לרעהו שהתירו אף לכתחילה.

אמנם נראה דדוקא בשאלת שלום הוצרך המ"ב להדגיש דין זה דמותר אף לכתחילה לשאול בשלום, כיון דהוא גורם ישירות שהווא יענה לו, ואפי' הכי זה מותר. ומזה נוכל ללמוד דק"ו היכי דאחד אומר ברכה ורק שהשני עונה לו אמנו דזה ודאי מותר [דבכה"ג הא אינו מדבר לשני, כמו בשאלת שלום] ועושה כהוגן דהא מותר לו לברך, ולהעונה מותר לענות, א"כ ה"נ לענין קדיש, הא ודאי שלש"ץ מותר לומר הקדיש, וכן למי שנמצא באמצע פסד"ו מותר לענות ע"ז וכן נמי מותר לכתחילה להתחיל ברכות השחר אף שיודע שיצטרך לענות באמצע על הקדיש, ונחשב שעושה כהוגן. (כ' צדיק כתמר יפרח)

ש"ץ שעומד מתפלל אחריו

שאלו את רבנו, ש"ץ שאינו יכול לפסוע לאחוריו היות שאחד עומד ומתפלל מאחוריו וצריך להתחיל חזרתו מה עליו לעשות?

ואמר שיש לפסוע לצדו שלא יראה כתפילה אריכתא.

והוסיף דכך הורה מרן הגרי"ז דאין להתפלל חזרת הש"ץ מבלי לפסוע כלל וכמבואר ברמב"ם פ"ט מתפילה ה"ג 'ואחר שיפסע שליח ציבור שלש פסיעות לאחוריו ויעמוד מתחיל ומתפלל בקול רם'. (אעלה בתמר מתורת בריסק עמ' עד)

לשים בושם

פ"א בישב"ק היה ריח רע מאיזה מקום, והורה רבנו שליט"א שישמו בושם על המקום ההוא ואפשר להתפלל כרגיל. (מפי הגר"י גנס שליט"א) [א"ה וראה באשי ישראל פרק נ"ב הערה ס"א].

להסתובב באמירת זה אל זה

נשאל רבנו האם צריך להסתובב כשאומרים זה אל זה בקדושה?

ופתח רבנו שליט"א את המשנ"ב והראה לשואל שדבר זה אינו מוזכר שם, ולכן אמר שאינו צריך לעשות דבר זה.

מתוך סידור

שח עד ראייה הרה"ג רי"ג שליט"א: דרכו של רבנו להתפלל בתוך הסידור, ומתי שמדפדף בסידור להפוך דף, מפסיק בדיבורו ורק אחרי שרואה שוב בסידור ממשיך הלאה.

סיום ברכת השבח

במשנ"ב בביה"ל סקי"ט דן גבי האומר ברכת קיבוץ גלויות ולא הזכיר עיקר הברכה שזה ענין 'קיבוץ גלויות' וחתם המקבץ נדחי עמו ישראל די"ל לפמש"כ (עיי' משנ"ב סי' נ"ט סקי"ח וסק"ט) לענין ברכת יוצר אור שאפי' שבכל הברכה לא בירך כדיון כיון דהחתימה התם כדיון סגי בחתימה ולפי"ז ה"ה במקבץ נדחי עמו ישראל דאהני החתימה שהחתימה כדיון היא. אמנם צ"ע הדימוי דהתם מיירי בברכות, בשבח ומשו"ה בחתימה לחודא סגי, אבל הכא גבי קיבוץ גלויות שזה בקשה והתפילה עיקרה בקשה וא"כ כיצד יוצא בחתימה שהיא רק שבח.

ואמר רבנו שיש ברכות שעיקרים השבח והשבח הוא כמו בקשה.

והוכיח מדברי הגמ' ב"מ פ"ה ע"ב גבי ר' חייא ובניו כשאמרו משיב הרוח ומוריד הגשם ירדו גשמים ואם היו אומרים מחיה מתים הי' תחיית המתים ועיי"ש, ואע"פ דהתם הוא רק שבח ולא בקשה, וא"כ ה"נ י"ל בהא דהחתימה היא שבח, אבל השבח הוא גם בקשה. (הרה"ג רפ"ס שליט"א בשם הרה"ג ר"שיי ברמן שליט"א).

בשבוע הבא א"ה נסיים לכתוב על משנ"ב חלק א' ועל כן אנו פונים ומבקשים למי שיש בידו הערות הארות והוספות מרבנו שליט"א על עניינים אלו שישלח לנו בהקדם לזיכוי הרבים.

עולם הישיבות

ישיבת חכמת שלמה

מן החושך. העולם לדאבוננו הוא בבחינת חושך ולא מדברים כלל על אומות העולם. אלא אפילו בכלל ישראל, חלק גדול הוא בבחינת חושך, "כי החושך יכסה ארץ וערפל לאומים". כשסיפרו לי קצת מה שיש כאן בישיבה, הרי האור הזה, קצת מן האור הזה, כבר משפיע על כל הסביבה, כיון שלפי הכלל הזה, כשיש אור, רואים שמתקרבים, ויש לקוות שהישיבה תעלה ותתרבה בתלמידים גדולים והמקום יהפך למקום של אור, במקום החושך.

תורה יראת שמים ומידות

העיקר הוא שכולם ידעו שמקום כזה, במקום שיש תורה, מיד מתרבה האור, האור האמיתי - אור התורה, וזה משפיע על כל הסביבה, ומקוים שבמשך הזמן יתרבו עוד ספסלי בי מדרשא, וילמדו בהתמדה רבה, ויתחנכו בין בתורה, בין ביר"ש ובין במידות טובות, כי זה קשור אחד בשני. אם אין תורה, אין יראה, וגם יראה ותורה לא יכול להיות בלי מידות טובות, כי הרי אם אדם גדל על פי התורה הוא צריך להיות עם מידות טובות, ומ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, רובם הם ענין של מידות. רואים שהמידות הם חלק הכי גדול שבלי זה אי אפשר לגדול ולצמוח.

ישיבת חכמת שלמה

ישיבת חכמה ודעת הוקמה בשנת תשס"א ע"י הגאון רבי יצחק גרדנוביץ שליט"א בראשות הגאון רבי נתן זוכובסקי שליט"א. ורבנו שליט"א חתם על מגילת היסוד של הישיבה.

דברי רבנו שליט"א שנאמרו בהיכל הישיבה ברחובות אור לכ"ו אייר תשס"ג מעט מן האור הבוקע ממקום תורה דוחה הרבה מן החושך מקום תורה מאיר על סביבתו אמרו חז"ל "מעט מן האור דוחה הרבה

במלאות השבעה להגאון הגדול רבי שמואל איינשטיין זצ"ל ראש ישיבת פונביז' לצעירים נלב"ע כ"ג ניסן תשע"ז

דבוק היה עשרות בשנים עם יבחל"ט א מרן רבנו שליט"א. עוד בהיותו נער פליט הגיע עם אחיו זצ"ל לשוויץ לישיבת 'עץ חיים' במונטריי ושם כבר קיבל מתורתו של רבנו שליט"א והתבטא הגר"ש שבתקופה ההיא הסתיר רבנו בכשרון רב את גאונותו, ורק אחרי תקופה הצליח הגר"ש לגלות עומקו וגדלותו. וכשנכנס הגר"ש לכהן כר"מ בישיבת פונביז' לצעירים היה דרכו לחזור יחד עם רבנו שליט"א מהישיבה ולדון בסוגיות שלמדו בישיבה [ורבנו התבטא כמה פעמים שהרבה תועלת היו לו מהמשא ומתן עם הרמ"ם ביישב"ק].

סיפר הגר"ש שרגא שטיינמן שליט"א שבזכות הגר"ש יצא לאור כל ספרי אילת השחר של מרן שליט"א, כי כידוע שימש רבנו בצוותא חדא עם מרן שליט"א בעבודת הקודש בישיבה קטנה שנים רבות והיו דבוקים זה בזה, ובשנים ההם רשם מרן שליט"א כתביו הרבים במחברות אבל לא הדיפס, והגר"ש הפציר בו שידפיס ולא רצה, פעם אחת הציע רבינו למרן שליט"א הואיל והוא מדפיס כמה תשו' רע"א כתב יד יכניס בסוף הספר כמה שטיקלאך תורה שלו, [הערות שלו על הרעק"א] והסכים מרן שליט"א ואכן רבינו הדיפסם בעילום שם "אגלי צפון" [שרמוז בו ר"ת א"ל בן נח צבי וגטל פיגא] בעניני כיבוד אב ואם, ומאז קיבל מרן שליט"א "חשק" להדיפס את כל חידושיו והתחיל להדיפס סידרת הספרים אילת השחר עד היום הזה תל"ת. ואמר הגר"ש שמכיון שרבנו ביקש ממנו שזה יהיה בעילום שם מעולם לא סיפר לאיש מי כתב קו' זה, רק אחרים סיפרו ומכך התפרסם הענין, וכשהגיע הספר כתב חותם לרבנו שליט"א כתב רבנו על העמ' הראשון "אודה ואברך לה' יתברך על חסדו כי היטיב, וזכיתי כ"ה שבט תשל"ה באור הגדול. א"ל שטיינמן".

רבנו שליט"א אמר שהרבה מה שיש באילת השחר זה בזכותו. שהגר"ש היה מביא לו הרבה ידיעות בסוגיא [ורגיל הגר"ש לומר לתלמידו שהפשט בסוגיא תמיד הוא כמו האילת השחר].

רבנו תמיד ציין בהתפעלות את נקיות הדת של הגר"ש והיה מכנה אותו מריה דרבי עקיבא איגו, עקב שעסק רבות להוציא מכתביו הרעק"א באופן המתוקן והמעולה ביותר. והרבה פעמים היה רבנו שולח לברר אצל הגר"ש היכן נמצא רעק"א מסויים שהיה זקוק לו בעת לימודו. וכשהיה מגיע לרבנו שליט"א היה רבנו קם לפניו, וכמה פעמים שיבה אותו על כך שהוציא את הרעק"א, והגר"ש בענותו לא הסכים לספר מה רבנו אמר לו. והרבה פעמים שהתחדשו להגר"ש חידושים בסוגיות מסוימות היה מציע את זה לרבנו שליט"א, וכשהיה מסכים אם זה, היה אומר לתלמידו הנה הלכנו בדרך הישרה שגם רבנו שליט"א מסכים לזה. והיה תקופה שלמד רבנו עם הגר"ש חברותא בס' חידושי רבי חיים הלוי על הרמב"ם שטיקל אחד אחרי השני. כשלמדו בני רבנו אצל הגר"ש אמר להם שאם הוא הבן של רבנו היה שוכב תחת מקום מושבו ויונק כל הגה וסברא מתורתו, ופעם שמע הגר"ש שיש שיחה מרבנו ביישב"ק ונסע מיד עם מונית לישיבה ולא הספיק ופגש את רבנו בחוץ, ונענע לו בראשו לשלום, ושאלו נכדו אמאי לא נתן לו את ידו שלום, ואמר 'יראתי להטריח את הגרא"ל בלחיצת יד', ואין לתאר גדול המורא והערכה של הגר"ש לרבנו שליט"א.

[הגאה מרובה היתה לו להגר"ש מגליון 'כאיל תערוג' והיה קורא בזה מידי שבת בשבתו, ופ"א שלח הארה].

רבנו היה מצטרף מידי שנה להתרת נדרים באחד הימים שקודם ר"ה אחר תפילת מנחה בישיבה קטנה בחדר שיעורים עם הגרא"ל שליט"א, ונשאל הגר"ש איזה חידושים היו בהתרת נדרים של מרן שליט"א, והשיב: א' שהשמיט תיבת מומחים, ואמר רק שמעו נא רבותי הדיינים, והב' שהשמיט תיבות ואפילו נזירות שמשון [ובשמיטה היו עושים זל"ז פרוזבול].

פ"א דיבר עם רבנו על איזה אדם א' לתועלת מסימות, ואמר הגר"ש שהוא חיבר ספר וענה לו רבנו "איך אתה אומר שיש לו שכל הרי הגאון נחלת לו מאף". בחורף תשע"ה שנחלש הגר"ש רצה להפסיק במסירת השיעורים והגיע להתיעץ עם רבנו שליט"א על כך, ורבנו הורה לו שימשיך במסירת השיעורים, אך בחורף תשע"ו כבר לא יכול היה יותר למסור והגיע לרבנו שליט"א ואז הפסיק במסירת השיעורים.

היה אומר על רבנו שהוא 'איש חלק אגלטער מענטש'. ואמר הגר"ש בצדקתו שאני יר"ש תמים, אבל רבנו הוא יר"ש פיקח. והיה רבנו רגיל לקרוא עליו 'אגורסער ירא שמים'. והתבטא עליו שהראש שלו חודר, היינו שחודר לכל נקודה בעיקר הסוגיא.

ופ"א הגיע להתלונן שיש חסרון בתפילה בישיבה והרגיעו רבנו שהעיקר שלא יהיה יותר גרוע, ואמר שיעשו חיזוק רק לשבוע שכך יחזקו. סיפר הגר"ש שאחרי שהגיע חתנו של רבנו רבי זאב ברלין שליט"א לשבת הראשונה לרבנו, וסיפר אחרי השבת רבנו להגר"ש שהוא מודה לה' שהוא זכה לחתן שידוע את המערכות והחידושים, אבל הוא התפעל ממנו "שידוע לברך המוציא", [היינו שראה שידוע את ההלכות עמו שצריך].

נביא כאן הערה א' שהביא רבנו שליט"א בשם הגר"ש בספרו. בשו"ע יו"ד (סימן של"א סעיף ב"ב) נפסק שבזמן הזה שהתרומה הולכת לאיבוד מפני הטומאה אין להקפיד להפריש מן היפה דוקא, ואפשר להפריש מן הרע על היפה. והגר"ש איינשטיין (שליט"א) הראה שהרמב"ן בסה"מ בהשמטות (ל"ת ז) ס"ל שזה נאמר אפי' בתרומה טמאה שאינה ראויה לכהן עי"ש, וכנראה שזה מצוה כלפי שמיא שצריך להפריש מן היפה, וא"כ גם בזה"ז צריך להיות הדין שלא להפריש מן הרע על היפה. ובעל הקהלות יעקב זצ"ל אמר לו שהלכה כשו"ע והרוצה להחמיר לעצמו יחמיר [בצנעא]. [ועי' דרך אמונה הל' תרומות פ"ה בציון ההלכה ס"ק י"ט] [אילת השחר פר' קרח יח, לב] [ומטעם זה רבנו מחמיר ע"ע שלא לעשות שליח להפרשת תרומה דאולי הוא שליח לד"ע כשמפריש מן הרע. ועי' בגליון שלמים מציון פר' קרח (מס' 23) מה שתיריך הגר"ב צ' פלמן זצ"ל על זה ומה שהעיר על כך רבנו שליט"א]

וכן בס' אילת השחר כתובות (צ"ו ע"א ד"ה אי נמי) שמביא רבנו בשם הרה"ג המגיה של הכתב וחותם - שהוא הגר"ש זצ"ל. וכשהראו להגר"ש דבר זה בערוב ימיו אמר אבל מה יאמרו על זה בעולם הבא.

ליקוטים נפלאים תזריע מצורע

"וראה הכהן את הנגע... וראהו הכהן..." (יג, ג)

נראה שיש כאן רמז, כשבדקים את האדם אין לראותו רק בחסרוננו, במקום נגעו, אלא צריך לראותו כולו, גם את מעלותיו. וכך אמר בלק: "אפס קצהו תראה וכולו לא תראה". וזה "וראה הכהן את הנגע" ואחר כך "וראהו הכהן" שיראהו כולו. (הרב י. טרונק מקוטנא)

"שער בנגע הפך לבן" (יג, ג)

שעה שאדם חוטא בצעירותו, עדיין יש תקווה שתתיישב עליו דעתו, יעשה תשובה וישוב אל דרך הישר, אבל אם "ושער בנגע הפך לבן" אם הנגעים בעלי שערות שיבה הם, שמזדקנים והולכים בו – "טמא הוא" חוטא כזה קשה שיהיה לו תקווה. (תפארת יהונתן)

"וראה הכהן אותו וגו' ולא פשה הנגע בעור

וטיהרו הכהן" (יג, ו)

הנה בביקור חולים יש להכיר בין אוהב לשונא. האוהב כששואלים אותו על מצב החולה, מחליט כיון שהמצב עומד בעינו ולא הורע, סימן שהוטב לו. והשונא קובע להיפך: מכיוון שלא הוטב, הרי ממילא הורע לו. שניהם אינם משקרים ואף אינם מגזימים, אלא שכל אחד רואה מהרהורי לבו. והכהן איש החדש מחליט: כיון שלא פשה הנגע על כן "וטיהרו הכהן". (עיטורי תורה)

"זאת תורת נגע צרעת" (יג, נט)

הקשה רבי שמשון רפאל הירש: שנינו "תינוק בן יום אחד מטמא בנגעים" (נדה מג:) והרי זו סתירה לטעם הידוע של נגעים, הבאים כעונש על עבירות שבין אדם לחברו? הוא מוטיב והוא מפרק: כשם שצרעת בבגד האדם ובגופו משמשת לו אזהרה, כך גם הדבר בסוג הנוסף: צרעתם של ילדיו החפים מפשע. אות אזהרה היא להורים, שעליהם לבחון דרכם והליכותיהם על מנת שיוכלו לשמש מופת לילדיהם במעשיהם כשיתבגרו. ואין ספק כי נגע צרעת על מצחו של ילד, מהווה אזהרה אלוקית מועילה הרבה יותר, מאשר פרח הנגע בהורים עצמם... (ממעיינות הנצח)

"ויצא הכהן אל מחוץ למחנה" (יד, ג)

יש להבין מה העניין שהכהן היה צריך להטריח עצמו לצאת אל הצרוע אל מחוץ למחנה, יש לומר לפי שכאשר נטמא ע"י הכהן ונשתלח חוץ לג' מחנות ועבר בכל המחנות וקרא בקול גדול טמא טמא יקרא, שלא יתקרבו אליו כי הוא מצורע, והתבזה בפני הכל, עתה שעשה תשובה אחר שקיבל ענשו ועסק שם מחוץ למחנה בלימוד התורה נתן לו הקב"ה כבוד תחת שהיה בזוי, ואיזה כבוד נתן לו שיצא הכהן אליו ומי שרואה את הכהן הקדוש יוצא, יוצא גם כן עמו כדי ללוותו, וגם ללמוד כיצד מטהרים

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

בברכות ברית המילה אומרים: "זה הקטן גדול יהיה, כשם שנכנס לברית, כן ייכנס לתורה, לחופה ולמעשים טובים". ברכה זו מכוונת לאבי הבן יותר מאשר לרך הנימול. יש אבות שמחויבותם לזהותם היהודית באה לביטוי רק בקיום ברית המילה לילדיהם. על כן, מברכים את האב ואומרים לו: אם מבקש אתה ש"זה הקטן" יהיה יהודי גם כאשר "גדול יהיה", עליך לקבל על עצמך ש"כשם שנכנס לברית" – כמו שדאגת להכניסו בבריתו של אברהם אבינו; "כן ייכנס לתורה" – כך עליך להכניסו לתוך מסגרת של חינוך יהודי; "לחופה" – לדאוג שיתחתן עם בת ישראל כשרה; "ולמעשים טובים" – ולקשור אותו עם מעשי צדקה וחסד של העם היהודי.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

אומרים "כשם שנכנס לברית כן ייכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים", רק בברית מילה ולא לאחר קיום מצוות אחרות, מפני שמצוות המילה קבועה בגופו של האדם מישראל, ואינו יכול לעזבה או להינתק ממנה כל ימי חייו. "כן ייכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים" – שגם מהם לא ייפרד לעולמים.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

מפני מה נקבעה המילה ליום השמיני. לפי שהתינוק בעת לידתו, עדיין לא התחזק רגש האהבה והחיבה של הוריו כלפיו. אינה דומה אהבת אב ואם את התינוק בן יומו כאהבתם אותו בגיל שנה, ואין דומה אהבתם אליו בהיותו בן שנה לאהבתם אליו בהיותו בן שש. ככל שגדל פרק הזמן שהם מגדלים אותו, כך גדלה אהבתם וחיבתם אליו. לפיכך, לו הייתה מצות המילה נדחית לגיל שנתיים ושלוש, כי אז היה מקום לחשוש לביטול המילה מחמלת האב ואהבתו לבנו. (הרמב"ם)

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

בברית מילה, בסיום ברכת המזון, מברכים את ההורים: "ויזכו לגדלו, לחנכו ולחכמו". והלוא חינוך הילד מתחיל בעודו קטן, ואם כן היו צריכים לומר "לחנכו ולגדלו"? אלא שילד קטן קל לחנך, הקושי מתחיל בבנים הגדולים. כוננת הברכה היא שיזכו לחנכו בדרך התורה גם לכשיגדל. (הרב יהושע לייב דיסקין)

"אדם כי יהיה בעור בשרו" (יג, ב)

פתחה התורה את פרשת הנגעים ב"אדם" – לומר ולהורות, שגם אם טובת הציבור מחייבת לפעמים את הוצאת הטמא אל מחוץ למחנה, כדי להרחיקו מן החברה, צריכים להמשיך להתייחס אליו כאל אדם, ואסור לחשוב שאם מצורע הוא, הריהו חשוב כמות.

ליקוטים נפלאים תזריע מצורע

לשון בירנות עגולות, ויש להבין וכי מה איכפת לנו שהבתים עגולים, ויש ליישב כי בני ישראל רצו כבר לבוא לארץ ישראל כי ידעו שיבואו נגעי בתים וינתצו את הבית וימצאו הרבה ממון וזהב שהטמינו הגויים בקירות הבית על כן אמרו המרגלים אל תחשבו שתמצאו שם כסף כי המשנה בנגעים פ"ב כותבת שבבית עגול אין דיני נגעים וא"כ לא יצא לכם שום רווח ממון.
(רבי שלמה קלוגר)

"ונתתי נגע צרעת" (יד, לד)

וברש"י: 'בשורה היא להם, למען ימצאו מטמוניות של זהב בקירות בתיהם'.
ולכאורה, שואל הגר"ש קלוגר, אם כך הוא הדבר, למה אמרו חז"ל שנגעי הבתים הם עונש? ותירץ, שהעונש הוא שמשיגים את העושר דרך נגעים, ולא בדרך של כבוד.
(הגר"ש קלוגר)

"ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית" (יד, לה)

יש לדקדק מדוע אומר נראה לי 'בבית' ולא אומר 'בביתי', ויש לומר דהנה אמרו חז"ל (יומא יא) נגעי בתים באים על צרות עין שלא רצה שייהנו אחרים מביתו, וזה שדייקה כאן התורה 'ובא אשר לו הבית' שהוא חושב שהבית רק שלו לעצמו ולא ליהנות אחרים ומטרת הקב"ה הוא לחנכו כי לה' הארץ ומלואה, והוא רק מחזיק פיקדון אצלו ואינו בעליו, ואם יחשוב כך אז יהיה מטיב לאחרים, בידעו שה' עושה עמו לחם חסד שהפקיד בידו רכוש זה, לכן בבואו אל הכהן יאמר 'כנגע נראה לי בבית' ולא בביתי, כי אין הבית שלי אלא של הקב"ה ואז יחזור וייהנה אחרים מהנכסים. (שבט סופר)

"ולא יטמא כל אשר בבית" (יד, לו)

לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקווה (רש"י)
מפני מה ציוותה התורה לפנות את הבית בטרם יבוא הכהן, והרי אפשר לפנותו לאחר שיבוא טרם שישגיר?
אלא למדים אנו מכאן עד כמה חסה התורה על ממון של ישראל. הנה, כשיראה הכהן את הנגע, שוב אין רשות להתעכב, ואז ימהרו לפנות את הבית, ומן המהירות והבהילות ייטלו רק את הדברים החשובים והיקרים ויתירו את הפכים הקטנים הפחותים בחשיבותם. לפיכך נצטוו לפנות את הבית בטרם יבוא הכהן, ואז תהיה אפשרות בידם להציל כל אשר בבית בלא יוצא מן הכלל, אפילו את הפכים הקטנים והפחותים בערכם. והנה לפי רש"י, חסה התורה על כלי חרס שאין להם טהרה. ואמנם לפי ההסבר דלעיל, חסה התורה אפילו על כלי חרס הקטנים שאין אדם מחשיב אותם.
(אור החיים)

המצורע, וגם אחיו הכוהנים היו הולכים עמו והכל מדברים ביניהם ונעשה פרסום שהולך הכהן לראות פלוני שנתרפא, והיה לו בזה כבוד גדול שהכהן הזקן וכל העם אשר אתו הגיעו אליו כדי לטהרו שיוכל להיכנס למחנה.
(ש"ך עה"ת)

"ועץ ארץ ושני תולעת ואזוב" (יד, ד)

"ועץ ארז" - לפי שהנגעים באים על גסות הרוח. "ושני תולעת ואזוב" - מה תקנתו ויתרפא? - ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב (רש"י)
שאל רבי יעקב יוסף מפולנאה: הלא הפסוק דנן מדבר בדיני טהרת המצורע, אחרי שכבר נתרפא והשפיל עצמו, ואזוב למה לזו? ועוד: אם אזוב למה ארז - שני הפכים בנושא אחד? והשיב בשם הבעל שם טוב על פי משל: מלך אחד ביקש אריכות ימים, ודורשי טובתו ייעצו לו שיתנהג בענווה, אולם ככל שהוסיף להתנהג בענווה פשתה הגאווה בלבו יותר, הוא ציווה לרתום מרכבתו ורץ אחריה רגלי ובלבו אמר: "עניו הנני, מי מלך צדיק כמוני". עד שבא חכם ולימד אותו שיתנהג בחיצוניותו כמלך ורק בקרבו פנימה ישפיל דעתו, שיסע במרכבה מפוארת, אבל יהיה עניו בלבו, לא ברגליו... וזה הרמז: אחרי ענוה רבתי, ילמד המצורע ענוה אמיתית מהי, יתנהג כארז ובלבו יהא שפל רוח כאזוב...
(תורת הפרשה)

"ושלח את הציפור החיה על פני השדה" (יד, ז)

דבר נפלא שמעתי מר' יעקב ראדישקאווער ז"ל, בגמרא קידושין (נז:): אמרו, שאת הציפור החיה שנעשית לטהר את המצורע, מותר לאכלה, ונלמד מהפסוק 'ושלח', שאם היה אסור לאכלה הרי יכול לבוא לידי תקלה, שמישהו ימצאנה ויאכלנה. ושאל ר' יעקב, הרי לכאורה לא נעשה בציפור זו שום עבודה ואיזה צד היה לאוסרה עד שהוצרך הפסוק להתירה. וביאר, שכיון שטבלה בדם חברתה סיבה זו עצמה, הייתה לאוסרה.
(בית ומנוחה)

"וזאת התורה לכל נגע הצרעת" (יד, כד)

התורה היא רפואה "לכל נגע הצרעת" - לכל המחלות ולכל המיחוסים, כדברי חז"ל (עירובין נד), "חש בראשו יעסוק בתורה, חש בגרונו יעסוק בתורה, חש בכל גופו יעסוק בתורה".
(דגל מחנה אפרים)

"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" (יד, לד)

ברש"י הק' בשורה היא לכם לפי שהגויים הטמינו זהב בקירות הבית וע"י שנותן הבית עקב הנגע ימצא המעות, והנה המרגלים שכחזרו מארץ ישראל אמרו הערים בצורות ושם ברש"י מפרש

סיפורים נפלאים תזריע מצורע

המצוה, כרי שתהא לו סיבה מספקת לקטרג על ישראל, ולכן כשמזמינים אותי לשמחת מצוה מוכן אני לבוא רק בתנאי שיערכו סעודת מצוה כראוי.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

יהודי הגיע להזמין רב גדול להיות סנדק בברית המילה של בנו. היות והמזמין היה בעל עבירה גדול, סרב הרב להיענות להזמנה. "כבוד הרב, זו מצוה!, איך כבודו מסרב?" ענה הרב: נו, אז תהיה לי מצוה אחת פחות... התעקש המזמין: " אבל אם הזמנתי והרב לא בא, אז כבר עבירה!".

ענה הרב: "תראה איזה צר עין אתה!. לך יש כל כך הרבה עבירות. ואילו עלי אתה כל כך מקפיד שלא תהיה לי עבירה אחת..."

"אדם כי יהיה בעור בשרו" (יג, ב)

פעם, כאשר נזדמן האדמו"ר ר"א"ם מגור לשמחת 'שבע ברכות', נשאל, המשנה אומרת (נגעים פרק ג' משנה ב') 'חתן שנראה בו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו, ולביתו, ולכסותו, והרי הנגעים על חטא הם באים, ומאחר שמוחלין לו לחתן על כל עוונותיו, איך באו נגעים עליו. השיב האדמו"ר מיניה וביה, הלא אי אפשר שיהיה יותר במעלה מיום הכיפורים, ויום הכיפורים אינו מכפר אלא על עבירות שבין אדם למקום, בעוד שהנגעים באים גם על עבירות שבין אדם לחברו. (ראש גולת אריאל)

"ואם פרוח תפרח הצרעת" (יג, יב)

חז"ל אומרים (במדבר רבה ז, ה) שהצרעת באה על צרות עין, "כשאדם צר עין ואינו משאיל את כליו הקב"ה משלח צרעת בביתו ומוציא כליו לחוץ, והבריות אומרים: פלוני שלא היה משאיל כליו ואומר שלא היו לו כלים, הרי שהיה לו... כשבא השכן, נוקש על הדלת ומבקש מסור חשמלי- אומר לו צר העין: "אין לי"... כשבאה שכנה לבקש סיר- אומרת אשתו: "אין לי"..."

והנה, רק מגיעה הצרעת, וכבר מצוה הכהן להוציא את כל הכלים החוצה. לפתע רואים כולם את המסור החשמלי ואת הסיר שוכנים אחר כבוד בבית השכנים המסרבים להשאילו...

לפעמים קורה שאדם עושה עוולה מסוימת, והוא סבור שאף אחד לא רואה אותו... אולם, לעיתים, הוא אינו יכול להתחמק ועליו להתמודד עם התנהגות הנלוזה שלו עצמו, כפי שמספר המשל שלפנינו:

משל לאדם שהלך ביער ואיבד את דרכו. בעודו תועה בין עצי היער, הוא מבחין לפתע בקוף גדול, ורגעים אחדים לאחר מכן מנצנץ רעיון במוחו.

הוא קורא לקוף ואומר לו: "אתה יודע שיש בינינו איזשהו דמיון..." "לא שמעתי על כך מעולם"- אומר הקוף- אבל מה העניין?" "הסתבכתי"- משיב לו האדם- "אולי תוכל להראות לי את הדרך החוצה?" "אין בעיה"- ענה הקוף, והשנים החלו ללכת בסבך העצים.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

הגאון הנודע רבי בצלאל הכהן, שהיה מורה הוראה בווילנה, יצא שמו בעודנו נער כבקי וחרף מופלא, וכל כך עטו עליו שדכנים, עד שכבר בהיותו בין שנים עשרה נעשה חתן. העיר אחד הלמדנים בשעה סעודת ה"תנאים": עכשיו מחוור לי, מפני מה מברכים את אבי הבן בשעת ברית המילה, "שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים" לכאורה הרי היה צריך הנוסח להיות "למעשים טובים ולחופה" שכן במעשים טובים הבן מתחייב כשהוא בן שלוש עשרה, בהגיעו למצוות, ולחופה רק בן שמונה עשרה, אלא זאת הברכה, שיהיה הילד מוצלח מאוד מאוד, עד כדי כך שיהיו רבים קופצים עליו להשתדך עמו, ומתוך החשש פן יחטפוהו אחרים, יהיו מוליכים אותו, "לחופה" עוד לפני שהגיע לשנים של "מעשים טובים" עוד לפני שהוא בר מצוה.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

מובא על הרב מברסק רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל: שפעם אחת התקיימה בבית שלו, ברית מילה לאחד מנכדיו. בסיומה של הברית ניגש המוהל אל הסבא - הרב ואמר: "נו... ברוך ה' שזכינו לקיים מצוות ברית מילה ועוד בבית הרב ואחד מצאצאיו". התפלל הרבי ותהה: "למה כוונתך?! האם אתה חושב שקיומה של ברית בביתי ולנכדי שונה היא מחשיבות ברית אחרת? אמשול לך משל למה הדבר דומה: על איזה מלמד תינוקות שהיה עושה מלאכתו נאמנה אולם, שכרו היה זעום וכל ימיו היה עני ואביון. והנה פעם אחת התבטא המלמד: "אם היה לי כל אוצרותיו של רוטשילד הייתי עוד יותר עשיר ממנו": תלמידיו לא הבינו ושאלו: "למה כוונתך? המלמד השיב בחיוך: "חישבו רגע!... למעשה אם יהיו לי את כל אוצרותיו של רוטשילד, אבל בנוסף יהיה לי גם את שכרי המועט שאני מקבל בתור מלמד". כן הוא הנמשל, גם במצוות ברית המילה: מצווה זו כה חשובה לאין ערוך עד כדי שאין ערך וחשיבות כלל לייחוסו של הנימול..."

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, שכאשר היו מזמינים אותו לברית מילה, נוהג היה להשיב שמוכן הוא לבוא ולהשתתף, בתנאי שיערכו סעודת מצוה כראוי. פעם שאל אותו אחד מתלמידיו לפשר התנאי והרבי הסביר: מאבקים קשים יש לי נגד השטן אשר בכל עת מחפש דרכים לקטרג על ישראל, לעומת השטן טוען אני שכאשר ארם מישראל מקיים מצוה כלשהי, הוא עושה את זאת בשמחה וברצון, ואילו כאשר נכשל יהודי בעבירה, גורם לו הדבר צער רב ולבו נשבר בקרבו, ויש הוכחה לטענתי זאת, כיון שמעולם לא ראינו יהודי ואפילו הגרוע ביותר, שיערוך סעורה לרגל עבירה שעבר, ולעומת זאת כאשר יהודי עורך ברית מילה, בר מצוה ושאר מצוות. אז הוא שש ושמח ועורך סעודות מצוה, ומכיוון שהשטן יודע את האמת, על כן מנסה הוא בכל כוחו למנוע מיהודי לערוך את סעודת

סיפורים נפלאים תזריע מצורע

"זאת תהיה תורת המצורע" (יד, א)

באחד המבחינים הפומביים שערך רבי יהודה צדקה ראש ישיבת "פרת יוסף", לתלמידים ששיננו בעל-פה מסכתות שלמות, קרא הבחור המסיים את ההדרן שבסוף המסכת, והגיע למילים "שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהי עמנו לעולם הבא". הפסיקו רבי יהודה ושאלו: "מה פשר הבקשה 'ותהי עמנו לעולם הבא'? וכי לא פשוט הדבר, שהאדם הגורס ומשנן מסכת שלמה, שתהא עמו גם לעולם הבא?" ומיד הסביר: "אין זאת, אלא לפי המובא ב'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, ייטלו ממנו לעתיד את כל זכויותיו אשר עשה, מצות ומעשים טובים, וכלם יזקפו לזכות אותו האיש שדבר עליו. נמצא אפוא, שישנה מציאות, שהאדם לומד תורה בעולם הזה ואינה עומדת לו לעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. וזו אפוא כוונת התפלה, שתהא עמנו לעולם הבא, ומתפללים אנו בכך שלא נכשל חלילה בלשון הרע." (וזאת ליהודה)

"שתי צפרים חיות טהורות" (יד, ד)

לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים (רש"י). בימיו של ה"שפת אמת" פרצה פעם שרפה בבית מדרשו, וכלתה כמעט את כל הבניין. בקשו החסידים להקים את בית המדרש מחדש, אולם השלטונות מיאנו לאשר את בנייתו, בטענה שבעיירה יש בית כנסת אחר ואין צורך בשנים. ניסו השתדלנים להשפיע על השלטונות לאשר את הבניה, אולם ללא הועיל, וגם השלמונים לא סייעו בנדון. יצא אחד החסידים הנמרצים אל עיר הבירה פטרבורג, ושם הפעיל מאמצים מרובים ושתדלנות גדולה, עד שלבסוף עלה בידו לקבל את הרישיון המיוחל. כשנודעה הבשורה הטובה, החל מסע לגיוס משאבים לבניית הבניין, ולאחר עמל ויגיעה רבה הוקם בית המדרש ברב פאר והדר, בבניין גדול ויפה יותר מהקודם. בסיום הבניה, בקש ה"שפת אמת" מחתנו רבי חנוך צבי הכהן לוי מברנדן, לתלות מודעה על כותל בית המדרש כי המקום נועד לתורה ולתפלה בלבד. למעשה, הוסיף הרב מברנדן וכתב לתורה, לתפלה ולחסידות, אך כשראה הרבי את המודעה צווה למחוק את התוספת ואמר: "אם יכתב כאן בנסח זה שהמקום נועד גם לחסידות, ויתכן ויהיו אנשים שישוחחו בבית המדרש באמתלה שהם משוחחים 'בענייני חסידות', מפני שכך דרכו של היצר הרע שהוא מפתה את האדם בדבורים בטלים בבית הכנסת, או בדבורים של לשון הרע ורכילות, בטענת שווא שיש בזה משום מצוה וחסידות." (שערי הלשון)

רבי יצחק מוואלוז'ין הקפיד מאד אפילו באבק לשון הרע. שום מילה רעה, חלילה, על אף אדם. יום אחד הוא נזקק לומר על אחד שהוא שקרן, אז כך הוא אמר: האיש הזה הוא בעל זיכרון עצום. יש בעל זיכרון מופלג שזוכר את שאירע לפני 10 שנים. יש מי שזוכר מה אירע לפני 20 שנה! בעלי זיכרון אדיר זוכרים את אשר אירע לפני 50 שנים. ואילו איש זה ניחן בזיכרון מופלא כזה, עד שהוא זוכר דברים שלא היו מעולם!

לא חולף זמן רב ולפתע נשמע שאגה אדירה של אריה, וכעבור רגעים אחדים הם מבחינים באריה אימתני רץ לכיוונם. האדם החוויר כסיד, אולם הקוף לא איבד את עשתונותו. הוא עזר לאדם לטפס על העץ הקרוב שהיה שם ואמר לו: "אל דאגה, לכאן הוא לא יגיע..."

האריה העומד למטה התנפל על הגזע ואיים בקול מבשר רעות: "אני רעב, לא אזוז מפה עד שאחד מכם ירד..."

"אל תדאג" - מניח הקוף יד על האיש הרועד מפחד - "הכל יהיה בסדר".

הזמן חלף באיטיות מרגיזה, שעה ועוד שעה... הלילה ירד, והקוף פנה אל האדם: "כעת לילה, עלינו לערוך תורנות שינה, מי יהיה הראשון שישן?"

"לך לישון" - אומר האדם - "אני אשאר לשמור, בין כה וכה לא אצליח להירדם מרוב פחד..."

והקוף נתלה בזנבו על אחד העצים ונרדם. נותר לו האדם לבדו עם הארי שמתחתי, מי יודע עד מתי אהיה תקוע כאן, כמו עלה לעץ? הרהר בתסכול.

לפתע עלתה בו מחשבה כלשהי: אני אדם, והוא בסך הכל קוף... האריה אמר שהוא רוצה אחד משנינו, אם כן - מי חשוב יותר? הוא עבד לאט לאט את רעיון, ואז נתן לקוף מכה חזקה והעץ אותו מהעץ...

הקוף התעורר בבת אחת, וברגע האחרון נתפס באחד הענפים ונצל מלועו הפעור של האריה.

כעת לא ידע האדם היכן לקבור את עצמו מרוב בושה... מה יעשה? הוא לא העז להרים את עיניו אל הקוף, מצילו היקר, אשר הוא השיב לו רעה תחת טובה... בלית ברירה חיבק את הענף שעליו ישב ונרדם.

שעות אחדות לאחר מכן, העיר אותו הקוף ואמר לו: "קום, האריה הלך"... הוא עזר לו לרדת למטה, והראה לו את הדרך לצאת מן היער הנורא ולהגיע לישוב בני אדם.

מתחיל האדם ללכת, וכעבור רגעים ספורים הוא חש בטפיחה על שכמו. הוא מסתובב לאטו, הקוף עומד שם ואומר לו: "עשה לי טובה, ידידי, כשאתה מגיע לשם, אל תספר לאף אחד שיש בנינו דמיון..."

כזה הוא האדם, מחד גיסא הוא נזר הבריאה ותפארתה, ומאידך גיסא - מידותיו הרעות עלולות להפוך אותו לגרוע ולפחות בין בעלי החיים.

"והצרו אשר בו הנגע" (יג, מה)

משל אימא עכבר שלחה את בנה לחפש מזון, ואמרה לו להישמר מן האויב הנורא, זחל העכבר והגיע לגל האשפה, והנה מופיע תרנגול גדול והוא מכה בכנפיו וצורח בקול, נבהל העכבר ואמר בלבו זהו השונא, משבא וסיפר דברים לאמו אמרה לו לא זהו השונא, למחרת רואה העכבר תרנגול הודו אדום מלא אף ונרגז, ברח העכבר לאמו וסיפר לה, אמרה לו גם זה אינו השונא, אלא החתול הצנוע והשקט ממנו הזיהר, "הזיהרו מן הצבועים". והנמשל מובן מאליו. (ארץ החיים)

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

והובא אל אהרן הכהן וגו' (יג, ב)

אמרו בזה"ק תזריע מ"ח א' כל הרואה נגע באדם חייב להביאו אל הכהן. ויל"ע למה בכל תמא אין דין שחייבין להביאו לת"ח שיאמר לו שהוא טמא. וי"ל שבכל הטמאים הוא טמא אע"ג שלא טימאוהו וע"כ יבא לשאול אם הוא טמא או לא, אבל בנגעים שהדין שאע"פ שיש בו נגע טמא כ"ז שלא טימאוהו הכהן אינו טמא בודאי לא ירצה לבא לכהן שיטמאהו וירצה לישראל כך לכן חייבה תורה לכל הרואה שיביאנו לכהן.

"וטמא טמא יקרא" (יג, מה)

בב"ק צ"ב א' למדו מזה דבתר עניא אזלא עניותא, וי"ל דזה חלק מכפרתו שאם סיפר לה"ר על חברו שהוא רע חייב להכריז על עצמו שהוא רע ויתרחקו ממנו ובזה מתקן העברה ובערכין ט"ז ב' הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו ולפיכך אמרה תורה בדרך ישוב ועי"ז ושב ורפא לו.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"למה לא הסכים רבינו לברך את הנער"

בשבוע הזה, ראש חודש אייר הבא עלינו לטובה, ישוּבו רבבות בני הישיבות עמלי ושוקדי התורה בכל אתר ואתר, להיכלי הישיבות הקדושות, בסביבת רבינו שליט"א ניכר הדבר היטב, כי המונים צובאים על דלתותיו ובאים להתברך מפיו עם תחילת הזמן, לבקש ברכת הצלחה לזכות לעמול בתורה הקדושה ולשקוע בה לעשות נחת רוח לבורא ברוך הוא. (נצי"ן במאמר המוסגר כי בשבוע זה רבינו כמעט שלא מקבל קהל בביתו).

אחד מהבאים אל רבינו, בן עליה מופלג הביא לפני רבינו פתק קצר בו כתב כך:

לכבוד מרן שליט"א,

אבקש ברכה לתחילת הזמן, שאגדל בתורה ויראת שמים ואוכל לצמוח בלימוד וידיעת התורה ולזכות להיות כמו הרב שליט"א...

מאת...

רבינו הביט בו כלא מאמין, ושאל אותו - וכי מה תרויה עם תגדל ותהיה כמוני? מי'א אם היית מבקש ברכה להיות כמו אביי או רבא... וסיים רבינו ואמר לו - "ברכה שתעשה מה שצריך לעשות ותהיה ירא שמים".

* * *

"לאכול מיושב"

אגב לקראת תחילת הזמן נעורר במאמר זה על דעת רבינו שליט"א, במה שמצוי הרבה פעמים אצל צעירים שאוכלים בעמידה, ובפרט באולמות אכילה, ורבינו מעורר על זה וסובר שכיון שאמרו בגמ' גיטין דף ע' שלא לאכול מעומד, אם כן כן צריך להזהר בזה, ועי' אליהו רבה או"ח סימן ק"ע סעיף ב' ואמנם משמע במסכת דרך ארץ זוטא פרק ה' שהוא דין על תלמיד חכם, אמר רבינו שהכוונה שתלמיד חכם צריך להזהר בזה יותר משאר בני אדם, אמנם אמר שבאכילה מועטת יש קצת מקום להקל, ועי' משנה ברורה סימן רצ"ו סק"ב שגם הנהגים לעשות קידוש והבדלה בעמידה, אבל בשתיית היין יש לשבת. ואמר עוד: שיתכן שדבר שאינו אכילה ולא שתייה, כגון מי שמוציץ סוכריה וכדומה, יכול לאכול במעומד.

[ויש להרהיב בפרטים אלו עוד, וקצרה כאן היריעה]

דבר העורך

יהודי ירא ה' הגיע אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ובקש לשאול את פיו שאלה מענינת בעיני 'כבוד אב' שהתעוררה אצלו: אבי שיחיה הנו יהודי מבוגר, שהפסיק לאחרונה לעסוק במלאכתו, ויושב בביתו בחוסר מעש. כידוע, הבטלה מביאה לידי שעמום ועברות חמורות (כתובות נט ע"ב), וגם עלה בלבי חשש שחלילה השעמום יזיק לפעילות מוחו ולכוח זכרונו.

והנה, אני עוסק ביהלומים, וחשבתי לעצמי, האם אוכל למצא עיסוק כל שהוא לאבי, וכך יתמלא יומו בעשיה וספוק.

ובכן, פניתי אליו וספרתי שאני מקבל מדי יום מעטפות רבות, שבתוכן יהלומים, וקורה לפעמים, שאבן קטנה, נשארת מחוסר שימת לב במעטפה, ומדובר כמובן בהפסד רב.

שאלתי את אבא, האם יהיה מעונין לבוא ולעסוק במלאכת בדיקת המעטפות, ולחפש היטב בכל מעטפה האם נשכחה שם סחורה, אבא הסכים בשמחה.

כבר ביום הראשון מצא בכמה מעטפות יהלומים או חלקי יהלומים, והדבר גרם לו לקורת רוח מרובה. בהמשך הימים, כשמצא עוד ועוד אבנים יקרות, הוא החל להעיר לי בקול רם. כיום המצב הגיע לכך, שבכל פעם שמוצא הוא איזו אבן קטנה, הוא מגיע אלי כשכולו רותח, ושופך עלי קיתונות של גערות: "איזה מן מפוזר ורשלן אתה, כיצד אינך שם לב לאבנים היקרות הללו?!", וכך מוסיף לגעור בי בכל פעם ופעם, לעיני שאר העובדים.

וכיצד באמת קורה שהאבנים נשארות במעטפות? - התשובה היא - שאני בעצמי הוא זה שמטמין אותן שם, בפנינות ובסדקים, וזאת על מנת שלאבא תהיה "עבודה", כי אלולא הייתי נוהג כך, מן הסתם שכבר מהיום הראשון, היה הוא מבין שאין לו מה לעשות בשורות החברה...

כעת ברצוני לשאול, האם יש פגם כל שהוא במעשי, כי אולי אני מכשיל את אבי שיחיה בעון הכעס, וכמו כן שמא אני גורם לאחרים (שאינם מודעים להצגה' שמתרחשת כאן) לחשווד בי שאיני עושה מלאכתי נאמנה, ומלזלל בסחורה (שלא תמיד שייכת לי)?...

תשובה

בענין הכעס, הבן לא מכשיל כלל את אביו, כי כעסו של האב מוצדק, וראוי לכעוס על בן המאבד ממונו בידים כשוטה (המאבד מה שנותנים לו, חגיגה ד'). וגם במה שמתבזה הבן בפני אחרים, אין כל בעיה, ואדרבה הבזיונות הן מתנה וכפרה נפלאה עבור האדם...

אולם, בעיה אחרת קיימת כאן, והיא הצער שגורם הבן לאביו, שמגלה בכל פעם כי הבן שגידל וטיפח, מתנהל כשוטה המאבד מה שנותנים לו, ושוכח אבנים יקרות מאד במעטפות, והדבר בודאי מסב לאב עוגמת נפש.

ולכן, ימנע הבן מתחבולת הטמנת האבנים הגורמת צער לאביו, ויחפש אחר עצה אחרת להוציאו מחיי בטלה.

(אחת שאלת)

בענין קטן שהגדיל אם ימשיך לספור בברכה

ידוע מה שנסתפקו רבותינו האחרונים (עי' מנחת חינוך במצוה ש"ו ובאבנ"ז חא"ח סי' תקל"ט ועוד רבים) בקטן שמגדיל בתוך ימי הספירה האם ימשיך בגדלותו לספור בברכה באופן שלא חיסר שום יום בעודו קטן, או דלמא כיון שכל מה שספר הקטן עד היום הוא רק מדין חינוך דהרי לא היה בר חיובא, ויש מן הראשונים שס"ל דמי שלא ספר יום א' לא יספור שום דבועיא תמימות וא"כ אין לקטן להמשיך ולספור דלא מהניא מה שספר בקטנותו.

ובברכי יוסף סי' תפ"ט אות כ' כתב בשם ספר פרי הארץ שקטן שהגדיל תוך ימי העומר וכן גר שנתגייר תוך ימי העומר מונים שאר הימים בלא ברכה, ובשערי תשובה שם אות ד' כתב ע"ד דזה אינו לדידן שהקטנים שהגיעו לחינוך סופרים ג"כ וכו' שמופלא הסמוך לאיש, ומבואר מדברי הש"ת דלמד דהברכ"י איירי בקטן שלא ספר בהיותו קטן ורוצה להתחיל ולמנות מהיותו גדול ואילך דומיא דגר שנתגייר שמתחיל מהיום שנתגייר, אבל קטן שספר בהיותו קטן יום יום גם לדעת הברכ"י ימשיך ויספור בברכה בהיותו גדול, ועי' בזה בשו"ת ציץ אליעזר ח"ד סי' נ"ה וכתב שם דכן משמע מל' ספר פרי הארץ, אלא דקצ"ע בזה להעמיד דברי הברכ"י בקטן שלא ספר דמאי אתא לאשמועי' וכמש"כ בשע"ת עצמו דאם לא ספר והגדיל ועברו מימי העומר פשיטא דאינו מברך, (ואולי י"ל בזה דהחיד"א אתא לאפוקי ממש"כ בשו"ת מהר"ש ענגיל ח"ז סי' ק"ב שפסק שקטן שלא ספר בהיותו קטן והגדיל באמצע הספירה יכול לספור בברכה דמאז חל עליו חיוב המצוה וחשיב כאילו קיים כל המצוה וצ"ב).

וראיתי למו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בפ"א למס' תפילין ברייתא ד' בתפלה של ראש בדה"ה "וקטנים" שכתב ליישב מה שדנו האחרונים בקטן שהגדיל בתוך ימי הספירה דהיאך יכול לספור בברכה הא מצות חינוך פקע ממנו ומצוה דאורייתא לא חל עליו דהא בעי תמימות דלפי מש"כ שם דגם על גדול יש מצות חינוך את"ש, וצ"ע בזה דהנה התם כתב מו"ר שליט"א שדוקא בדברים שאין יכול לעשות בעצמו יש בגדול מצות חינוך על אביו וכעין הראיה שהביא שם מקידושין כ"ט ע"א שהאב חייב להשיא לבנו אשה וזמן הנישואין הוא בן י"ח שנה ומבואר דשייך מצות האב על הבן אפי' בגדלותו הנה כ"ז דוקא בדבר שאין יכול הבן לעשות בעצמו אמרי' דממשיך חיוב האב מדין חינוך וא"כ ספה"ע שאני שהרי יכול לספור בעצמו בהיותו גדול ותו ליכא מצות חינוך והצעתו שאלה זו קמיה מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א וכתב בזה"ל "איך יכול לספור בעצמו אם לא התחיל" ובביאור כוונתו נראה דכיון דלולי דין חינוך אין יכול להמשיך ולספור בגדלותו לכך חשיב דאין יכול לעשות בעצמו, וע"ע בזה במש"כ הגר"י ענגיל זצ"ל בספרו ציונים לתורה כלל י"ב (ובעיקר הענין אי שייך חינוך בגדול עי' בזה בספר שערי רחמים להגר"ר פראנקו צוק"ל ח"ב הל' ת"ת סי' כ"ג דברים נפלאים בזה ואכמ"ל). ולפני זמן רב שדנתי בזה לפני מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א מטעמים אחרים כתב לנו בענין זה דקטן שהגדיל בתוך הספירה ימשיך ויספור בברכה שגם קטן חייב מדרבנן.

עניני לשון הרע

מדוע דברת לשון הרע

סיפר רבינו שליט"א שפעם אמר לו החזון איש בשם החפץ חיים זצ"ל, שכאשר יבואו לעולם האמת וישאלו את האדם מדוע אכלת "חדש" יהיה לו תירוץ שהב"ח התיר, אבל כשישאלו אותו מדוע דיברת לשון הרע, על זה לא יהיה לו תירוץ, כי זה גם הב"ח לא מתיר.

ש. הנה פשוטן של דברים משמע מדברי החובת הלבבות שנוטלים מבעל לשו"ר את זכויותיו, שגם בדיבור אחד (!) של לשוה"ר, ולא רק ב"בעל לשון הרע", מתחלפות המצוות והעבירות של זה לזה, ולכאור' הדברים יכולים להכניס את האדם ליאוש גדול, רח"ל, שיאמר: מה יועילו כל מעשים טובים שלי, שבדיבור אחד של לשוה"ר הכל יילך לטמיון, ח"ו?

(נהלת שלמה)

ת. אם חוזר בתשובה חוזרין לו כל מצותיו.

ש. למה הטור והבית יוסף לא דיברו מהלכות לשון הרע כפי שהרמב"ם דיבר?

ת. הדברים כ"כ פשוטים שלא ראו צורך להאריך בזה, גם ואהבת לרעך כמוך לא כתבו טור ושולחן ערוך. ושוב נשאל הגר"ח, אם זה כ"כ פשוט למה החפץ חיים עשה ש"ע שלם על זה? והשיב הגר"ח שליט"א: **כי ראה שזה פרוץ לכן היה צורך לפרש הלכות אלו.**

ש. ה"חפץ חיים" מונה בין מנין הלאוין שיש בחטא לשון הרע "השמר לך בנגע בצרעת", מהו בזמן בזה שאין צרעת ואין כהן המטמא?

ת. הלאו אינו על חלות הטומאה אלא על עצם הצרעת ונוהג גם בזה"ז, כי אם הוה ידעין כהן מיוחס היה מטמא גם בזה"ז. (עי' בס' "שמירת הלשון" שערי הזכירה פ"ו שכתב שמקבלים עניות ששקולה כצרעת).

ש. בנוגע לאיסור סיפור לשון הרע אם יש איסור לדבר או לשמוע גנות על ציבור כולל מה שמאוד שכיח ויותר קשה להמנע, כונתי למשל אם מדברין על עדה מסוימת, אנשים שנוהגים במנהג מסוים וכד' ולא מזכירים אנשים פרטיים?

ת. נכון לזהר.

ספירת העומר

ספירת העומר-תזכורת יומית

בימי ספירת העומר היינו סופרים בברכה. מדי ערב היה אבא מזכיר לנו לספור. אם קרה שאי-מי מהילדים נרדם מבלי לספור, היה אבא טורח להעירו כדי שיזכה לספור בברכה ולא יפסיד את המצוה.

(בית אבי - כפי שכתבה בתו של רבינו שליט"א)

והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים (אבות ו, 1)

שמחה

יהודי יקר פנה לרבינו והשיח צערו לפניו על בנו שנשבר ברוחו, וכבר תקופה יושב בבית, ולא הולך לשיבה, ומטכס עצה מה לעשות להחזירו לשיבה ושוב יהגה בתורה מתוך שמחה.

בתחלה חקר ודרש רבינו מה הסיבה לכך שאינו רוצה ללכת לשיבה, והציע שאביו ילמד עמו ויסביר לו היטב הלימוד, או שישכור עבדו מלמד פרטי שישב עמו, ויסביר לו הלימוד שיבין טוב כל דבר, ובכך יקבל טעם טוב בלימוד, וזה יגרום שירצה לחזור.

(מנחת תודה)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק